

25-29 სექტემბერი 2006 თბილისი, საქართველო

ტრადიციული

მრავალხმიანობის

მესამე

საერთაშორისო

სიმპოზიუმი

THE THIRD
INTERNATIONAL
SYMPOSIUM
ON TRADITIONAL POLYPHONY

25-29 SEPTEMBER 2006 TBILISI, GEORGIA

25-29 სექტემბერი 2006 თბილისი, საქართველო

ტრადიციული

მრავალხმიანობის

მესამე

სურთაშორისი

სიმბოზიუმი

THE THIRD
INTERNATIONAL
SYMPOSIUM
ON TRADITIONAL POLYPHONY

25-29 SEPTEMBER 2006 TBILISI, GEORGIA

სიმპოზიუმი ტარდება საქართველოს პრეზიდენტის
პატიონ მიხეილ სააკაშვილის პატრონაჟით

სიმპოზიუმის ორგანიზატორები:
თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო
კონსერვატორია
და ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრი

THE SYMPOSIUM IS HELD UNDER THE PATRONAGE OF
Mr. MIKHEIL SAAKASHVILI,
PRESIDENT OF GEORGIA

ORGANIZERS OF THE SYMPOSIUM:
V. SARAJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE
AND THE INTERNATIONAL CENTRE OF GEORGIAN FOLK SONG

მიხეილ სააკაშვილი საქართველოს პრეზიდენტი

MIKHEIL SAAKASHVILI
PRESIDENT OF GEORGIA

მივესალმები ტრადიციული მრავალხმიანობის III საერთაშორისო სიმპოზიუმის მონაწილეებსა და ორგანიზატორებს. ბედნიერი ვარ, რომ აღმშენებლობის გზაზე შემდგარი ჩვენი ქვეყანა ასეთ მნიშვნელოვან მოვლენას მასპინძლობს.

მეამაყება, რომ უკვე მეორე სიმპოზიუმში ტარდება ჩემი პატრონაჟით. ჩვენ ფოლკლორის დაცვა და მხარდაჭერა ქვეყანაში პრიორიტეტად გამოვაცხადეთ და მისი განვითარებისათვის წელს მილიონ ლარზე მეტი გამოვყავით.

ქართველი ხალხი ძალიან აფასებს იმ დიდ მხარდაჭერასაც, რომელიც იუნესკომ გამოხატა საუკუნეების მანძილზე შექმნილი უმდიდრესი მუსიკალური კულტურის მიმართ, რადგან ამან კიდევ უფრო პოპულარული გახადა ჩვენი მრავალხმიანი სიმღერა-გალობა მთელს მსოფლიოში.

საბედნიეროდ, ხელოვნებაში არ არსებობს კონფლიქტური ზონები. ამიტომ ჩამოდიან საქართველოში მეცნიერები და ხალხური სიმღერის შემსრულებლები მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან. კულტურა და მეცნიერება ერთა შორის დიალოგის ყველაზე წარმატებული ფორმაა, რომელსაც ყველა, განურჩევლად ეროვნებისა და მრწამსისა, ერთხულოვან მხარდაჭერას აღუთქვამთ.

კიდევ ერთხელ მივესალმები სიმპოზიუმის სტუმრებს და ვუსურვებ წარმატებას მუშაობაში.

Let me cordially welcome the participants and organizers of the Third International Symposium on Traditional Polyphony. I am delighted that our country is hosting such an outstanding event.

It fills me with pride, that this is the second symposium held under my patronage. We have declared safeguarding and promotion of folklore our priority and the Georgian Government has appropriated more than one million lari for these purposes.

Georgian people greatly appreciate the support that UNESCO rendered to this centuries-old rich musical culture; this assistance greatly contributed to the growth of worldwide popularity of Georgian polyphonic song and chant.

Fortunately, there are no conflict zones in culture. This is why scholars and folk music performers from various countries of the world visit Georgia. Culture and science are the best and the most successful forms of dialogue between nations which we all unanimously support regardless of our national belonging and creed.

Let me once again welcome the guests of the Symposium and wish them all success.

გიორგი გაბაშვილი

საქართველოს კულტურის, ძეგლთა
დაცვისა და სპორტის მინისტრი

GIORGI GABASHVILI

MINISTER OF CULTURE,
MONUMENTS PROTECTION AND
SPORT OF GEORGIA

Symposium on Traditional Polyphony is being held in Georgia for the third time. The role of this forum in the safeguarding and promotion of national musical heritage is of great importance.

It makes us feel happy that the original Georgian traditional song holds merited place among the world's cultural diversities. We would like to give its due to UNESCO's contribution in this; in 2001 UNEASCO proclaimed Georgian polyphonic singing "A Masterpiece of the Oral and Intangible Heritage of Humanity", and realized the largest three-year program for its safeguarding and promotion in 2003-2006.

President of Georgia declared folklore a priority field and appropriated more than one million Georgian lari for its support. The Ministry of Culture, Monuments Protection and Sport pursues this policy; we not only care for safeguarding of folk song, but for its scholarly study as well, for this is one of the most important means for the preservation of this unique phenomenon.

The international symposia on traditional polyphony are assigned a distinguished place in this process. I cordially welcome the opening of the Third Symposium and wish success in its work.

ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმი საქართველოში უკვე მესამედ ტარდება. უდიდესია ამ მოვლენის როლი ეროვნული მუსიკალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და განვითარების საქმეში.

ჩვენ გვახარებს, რომ თვითმყოფადობით გამორჩეული ქართული ტრადიციული სიმღერა ღირსეულ ადგილს იმკვიდრებს მსოფლიოს კულტურულ მრავალფეროვნებაში. ამ საქმეში განსაკუთრებულია იუნესკოს დამსახურება, რომელმაც 2001 წელს ქართული მრავალხმიანი სიმღერა კაცობრიობის არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის შედევრად აღიარა, ხოლო 2003 წლიდან საქართველოში მისი დაცვისა და განვითარების ყველაზე მასშტაბური სამწლიანი პროგრამა განახორციელა.

ჩვენი ქვეყნის პრეზიდენტმა 2006 წელს ფოლკლორი პრიორიტეტულ სფეროდ გამოაცხადა და მილიონ ლარზე მეტი გამოჰყო მის მხარდასაჭერად. ამ პოლიტიკას ატარებს საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრო და განსაკუთრებით ეზრუნავთ ხალხური სიმღერის არა მარტო სიცოცხლის შენარჩუნებაზე, არამედ მის მეცნიერულ კვლევაზეც, რადგან ამის გარეშე შეუძლებელია ამ უნიკალური ფენომენის დაცვა.

გამორჩეული როლი ამ პროცესში ენიჭება ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმს, რომლის გახსნასაც მე გულითადად მივესალმები და წარმატებას ვუსურვებ მუშაობაში.

მანანა დოიჯაშვილი

თბილისის სახელმწიფო
კონსერვატორიის რექტორი

MANANA DOJASHVILI

RECTOR OF TBILISI STATE
CONSERVATOIRE

I would like to welcome the participants of the Third International Symposium on Traditional Polyphony and express my delight that we are together again at Tbilisi State Conservatoire.

It is an important achievement, that the interest to this scientific forum has increased and we are hosting many new guests at this year's forum. I have hope that each following symposium will be more diverse and that the interest of the world's renowned scholars as well as of the friends of Georgian folk song will never fade.

I would like to express my deepest gratitude to UNESCO whose three-year program has been completed at Tbilisi State Conservatoire this year. Much was done for Georgian ethnomusicology during past three years; the textbook on Georgian folk music is worth mentioning among others.

It would have been impossible to hold our symposia without the support of the President of Georgia and Ministry of Culture, Monuments Protection and Sport. Thank you for your consideration. On its part Tbilisi State Conservatoire will make all efforts to maintain the tradition of holding international symposia in Georgia.

მივესალმები ტრადიციული მრავალხმიანობის III საერთაშორისო სიმპოზიუმის ყველა მონაწილეს და ბედნიერი ვარ, რომ ჩვენ ისევ ვხვდებით ერთმანეთს თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში.

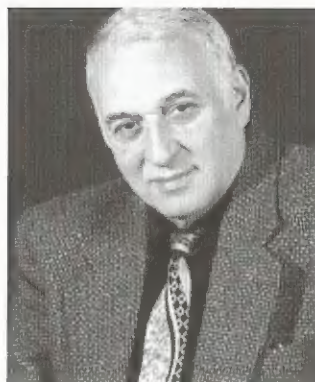
მნიშვნელოვან მიღწევად მიმაჩნია, რომ ინტერესი ამ სამეცნიერო ფორუმის მიმართ კიდევ უფრო გაღვივდა და წელს ბევრი ახალი სტუმარი გვეყავს. იმედს გამოვთქვამ, რომ ყოველი შემდგომი სიმპოზიუმი სულ უფრო მრავალფეროვანი იქნება და მის მიმართ ინტერესი არ განუღებია არც მსოფლიოს გამოჩენილი მეცნიერებისა და არც ქართული ხალხური სიმღერის მეგობრების მხრიდან, რომლებიც ასე ქომაგობენ მას.

დიდი მადლიერება მინდა გამოვხატო იუნესკოს მისამართით, რომლის სამწლიანი პროგრამა სწორედ წელს დასრულდა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში. ამ სამი წლის განმავლობაში ძალიან ბევრი რამ გაკეთდა ქართული ეთნომუსიკოლოგიის სფეროში, მარტო ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების სახელმძღვანელო რად ღირს!

საქართველოს პრეზიდენტისა და კულტურის, სპორტისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მხარდაჭერა რომ არა, ეს სიმპოზიუმები ვერ შედგებოდა. დიდი მადლობა მათ ამისათვის. თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია კი ყველაფერს გააკეთებს, რომ მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმების ტრადიცია არასოდეს მოიშალოს საქართველოში.

ანზორ ერქომაიშვილი

ქართული ხალხური სიმღერის
საერთაშორისო ცენტრის
სამეთვალყურეო საბჭოს
თავმჯდომარე

ANZOR ERKOMAISHVILI
CHAIR OF THE TRUSTEE'S COUNCIL
OF THE INTERNATIONAL CENTRE
FOR GEORGIAN FOLK SONG

It is a well-known fact that Georgian traditional musical culture holds distinguished place among world music for its unique polyphony.

Safeguarding and scholarly study of our musical heritage is vitally important. From this standpoint the international symposia on traditional polyphony, organized by Tbilisi State Conservatoire together with the International Centre for Georgian Folk Song, acquires special importance. It contributes to the extension of the scope of interests of Georgian ethnomusicology. We are given opportunity to familiarize with the views and theories of the world's renowned scholars, compare the polyphony of different peoples and continue the study of Georgian polyphony on the basis of the acquired experience. This might give us interesting results.

This year we will listen to the traditional families of singers and folk performers from different parts of Georgia as well as to the ensembles from Japan, France, Great Britain and Canada singing Georgian traditional polyphony; we are so grateful to them for their love to our musical treasury.

I welcome all participants and tender thanks to all, who support us in holding this forum.

ყველასათვის ცნობილია, რომ ქართულმა ტრადიციულმა მუსიკალურმა კულტურამ მსოფლიოში განსაკუთრებული ადგილი სწორედ მისი განუყოფელი მრავალხმიანობის გამო დაიმკვიდრა.

ჩვენი სასიძღვრო ძეგლების შენახვასა და კვლევას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებულია ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმის როლი, რომელსაც თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრთან ერთად აწევს.

იგი განუზომლად უწყობს ხელს ქართული ეთნომუსიკოლოგიის თვალსაწიერის გაფართოებას. ჩვენ შესაძლებლობა გვძლევს ცოცხლად გავცნოთ მსოფლიოს გამოჩენილი მეცნიერების მოსაზრებებსა და თეორიებს, შევადაროთ სხვადასხვა ერების პოლიფონია და ამ შეძენილი გამოცდილების საფუძველზე გავაგრძელოთ ქართული მრავალხმიანობის კვლევა. შესაძლებელია, ამან მეტად საინტერესო რეზულტატი მოგვცეს.

წელს, თბილისის კონსერვატორიის სცენაზე ჩვენ ვიხილავთ მომღერალ ოჯახებს და ხალხურ შემსრულებლებს საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან, ანსამბლებს იაპონიიდან, საფრანგეთიდან, ინგლისიდან, კანადიდან, რომლებიც შეასრულებენ ქართულ მრავალხმიან სიმღერას და მადლიერნი დაფრჩხილნი იმ სიყვარულისთვის, რომელსაც ისინი ამჟღავნებენ მის მიმართ.

მივსალმები ფორუმის ყველა მონაწილეს და მადლობას მოვახსენებ ყველას, ვინც მას გულშემატკივრობს და ხელს უწყობს მის ჩატარებას.

RUSUDAN TSURTSUMIA

HEAD OF THE RESEARCH CENTER
FOR TRADITIONAL POLYPHONY

რუსუდან წურტსუმია

ტრადიციული მრავალხმიანობის
კვლევის საერთაშორისო ცენტრის
ხელმძღვანელი

ტრადიციული მრავალხმიანობის ყოველი სიმპოზიუმი ქართული ეთნომუსიკოლოგიის მსოფლიო მეცნიერებაში ინტეგრირებისაკენ გადადგმული ნაბიჯია. იგი იმასაც გვიჩვენებს, რომ ქართველთა იდენტურობის გამოხატვითი ყველაზე მნიშვნელოვანი ფენომენი – მრავალხმიანი სიმღერა-გალობა – მრავალ ადამიანს აერთიანებს მთელს მსოფლიოში, მიუხედავად მათი ეთნიკური მიკუთვნებულობისა. III სიმპოზიუმის ორგანიზატორებს ძალიან გვინდოდა, იგი წინასაგან რაღაცით განსხვავებული ყოფილიყო, განსაკუთრებით მისი საკონცერტო ნაწილი. ამიტომ ვთავაზობთ მის მონაწილეებს შეხვედრებს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის მომდერალ ოჯახებთან. ოჯახი ჩვენში ყოველთვის განსაკუთრებული როლს ასრულებდა, როგორც ტრადიციული ყოფის შენახვისა და მრავალხმიანი იმპროვიზაციული ხელოვნების თაობიდან თაობაზე გადაცემის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კერა. დღეს, ურბანიზებული ყოფის პირობებში, სწორედ ოჯახს შეუძლია ქართული მრავალხმიანობის ცოცხლად არსებობის ყველაზე ბუნებრივი გარემო შექმნა.

რაც შეეხება სიმპოზიუმის სამეცნიერო ნაწილს, ჩვენ ძალიან მოხარული ვართ, რომ სულ უფრო ფართოვდება მასზე წარმოდგენილი კულტურების გეოგრაფია – ქართულ, ბულგარულ, რუსულ, ლიტვურ, და ა.შ. მრავალხმიანობასთან ერთად გაჩნდა მოხსენებები ხორვატული, ინდონეზიური, ახალგვინური, იტალიური, ბასკური ტრადიციული მრავალხმიანობის შესახებ.

სიმპოზიუმის გახსნაზე შედგება თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიასა და ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრში „ქართული პოლიფონიის დაცვისა და განვითარების“ იუნესკოს სამწლიანი პროგრამის დასრულების პრეზენტაციაც. ამით ჩვენ გვინდა გამოვხატოთ დიდი მადლიერება ამ საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ ჩვენი ტრადიციული სიმღერა-გალობის მხარდაჭერისათვის.

Each symposium on traditional polyphony is a step made by Georgian ethnomusicology towards the integration into the world science. It also shows that the most significant phenomenon of the expression of the Georgians' national identity – polyphonic song and chant – unites many people all over the world regardless of their ethnical belonging. The wish of the organizers of the Third Symposium was to make this forum, especially its concert program, distinguished. This is why we decided to draw your attention to the tradition of family singing in various parts of Georgia. Family has always played particular role as one of the most important sources for maintaining traditional way of life and transmission of the art of polyphonic improvisation from generation to generation. Today, in the time of urbanization, family, in particular, can create the most natural environment for the viability of Georgian polyphony.

We are delighted that the geography of the cultures represented at the scientific sessions of the Symposium is extending. Together with Georgian, Bulgarian, Russian, Lithuanian and other polyphonies there will be presented works on Croatian, Indonesian, Italian, New Guinean, Basque traditional music.

The opening ceremony of the Symposium will also include the presentation of UNESCO's three-year program "Safeguarding and Promotion of Georgian Traditional Polyphony" carried out at Tbilisi State Conservatoire and the International Centre for Georgian Folk Song. With this presentation we would like to express deep gratitude to this international organization for its support of our traditional song and chant.

სივმოზიუმის საორგანიზაციო კომიტეტი

საორგანიზაციო კომიტეტის თანათავმჯდომარეები:

გ-ნი **გიორგი გაბაშვილი**, საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრი

პროფ. **მანანა დოიჯაშვილი**, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის რექტორი

გ-ნი **ნიკოლეიშვილი**, ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრის პრეზიდენტი

პროფ. **ანზორ ერქომაიშვილი**, ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე, სამეცნიერო პროგრამის ხელმძღვანელი:

დოქტორი, პროფ. **რუსუდან წურწუშია**, კონსერვატორიის რექტორის მოადგილე, ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის ხელმძღვანელი

სამეცნიერო პროგრამის ხელმძღვანელი:

დოქტორი, პროფ. **მანანა ანდრიაძე**, კონსერვატორიის რექტორის მოადგილე, ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის გამგე

სივმოზიუმის საზღვარგარეთული ცენტრის ხელმძღვანელი:

დოქტორი, პროფ. **იოსებ ჟორდანიას** (მელაზურნი, ავსტრალია)

საორგანიზაციო გუნდი:

მანა კაჭკაჭიშვილი

საგამომცემლო სამსახური:

ქეთევან ბაძრაძე

პრეს-სამსახური:

ირინა ფირცხალავა

საპონცერტო პროგრამის კოორდინატორები:

თამაზ გაბისონია, დავით შულღიაშვილი

სამუშაო ჯგუფი:

ნანა შარიძაძე, თამარ ქურდაშვილი, თეა ქუნთელია, ნინო მამანიშვილი,

ნინო ნაკაშიძე, ნანა გოღერიძე,

SYMPOSIUM ORGANIZING COMMITTEE

CO-CHAIRPERSONS OF THE ORGANIZING COMMITTEE:

Mr. **GIORGI GABASHVILI**, Minister of Culture, Monuments Protection and Sport of Georgia

Prof. **MANANA DOIJASHVILI**, Rector of Tbilisi State Conservatoire

Mr. **NIKO LEKISHVILI**, Prezident of the International Centre for Georgian Folk Song

Prof. **ANZOR ERKOMAISHVILI**, Chair of the Trustee's Council of the International Centre for Georgian Folk Song

DEPUTY CHAIR OF THE ORGANIZING COMMITTEE, HEAD OF THE SCIENTIFIC PROGRAM:

Dr. Prof. **RUSUDAN TSURTSUMIA**, Vice Rector of the Tbilisi State Conservatoire, Head of the International Research Center for Traditional Polyphony

HEAD OF THE SCIENTIFIC PROGRAM:

Dr. Prof. **MANANA ANDRIADZE**, Vice Rector of Tbilisi Conservatoire, Head of the Georgian Folk Music Department

FOREIGN CENTRE OF THE SYMPOSIUM

Dr. Prof. **JOSEPH JORDANIA** (Melbourne, Australia)

ORGANIZING BUREAU:

Mrs. **MAIA KACHKACHISHVILI**

PUBLISHING SERVICE:

Ms. **KETEVAN BAKRADZE**

PRESS-CUTTING SERVICE:

Ms. **IRINA PIRTSKHALAVA**

CONCERT COORDINATORS:

Mr. **TAMAZ GABISONIA**, Mr. **DAVIT SHUGHLIASHVILI**

WORK GROUP:

Mrs. **NANA SHARIKADZE**, Mrs. **TAMAR KURDASHVILI**, Ms. **TEA KUNTELIA**,
Ms. **NINO MEMANISHVILI**, Mrs. **NINO NAKASHIDZE**, Mrs. **NANA GODERIDZE**

25	საქტემგერი, ორშაბათი	პრესკონფერენცია	18 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზის ფოიე
		სიმპოზიუმის გახსნა	19 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
26	საქტემგერი, სამშაბათი	სამეცნიერო სესია	10 ⁰⁰ - 17 ³⁰ კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
		ფოლკლორული კონცერტები	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
			19 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
27	საქტემგერი, ოთხშაბათი	სამეცნიერო სესია	10 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
		ფოლკლორული კონცერტები	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
			19 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
28	საქტემგერი, ხუთშაბათი	კულტურული პროგრამა სიმპოზიუმში მონაწილე უცხოელი მეცნიერებისათვის	08 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰
		ფოლკლორული კონცერტები	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
			19 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზი ქართულ-იაპონური ურთიერთობების საღამო
29	საქტემგერი, პარასკევი	სამეცნიერო სესია	10 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰ კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
		შემაჯავებელი სხდომა	
		ფოლკლორული კონცერტი სიმპოზიუმის დახურვა	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ კონსერვატორიის მცირე დარბაზი 19 ⁰⁰ კონსერვატორიის დიდი დარბაზი

PROGRAM

25 SEPTEMBER, MONDAY	PRESS CONFERENCE	18 ⁰⁰ FOYER OF THE GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
	OPENING OF THE SYMPOSIUM	19 ⁰⁰ GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
26 SEPTEMBER, TUESDAY	SCIENTIFIC SESSION	10 ⁰⁰ - 17 ³⁰ CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
	FOLK CONCERTS	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
		19 ⁰⁰ GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
27 SEPTEMBER, WEDNESDAY	SCIENTIFIC SESSION	10 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
	FOLK CONCERTS	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
		19 ⁰⁰ GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
	CULTURAL PROGRAM FOR THE VISITING SCHOLARS OF THE SYMPOSIUM	08 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰
28 SEPTEMBER, THURSDAY	FOLK CONCERTS	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
		19 ⁰⁰ GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE CONCERT DEDICATED TO THE ANNIVERSARY OF GEORGIAN-JAPANESE MUSICAL RELATIONS
29 SEPTEMBER, FRIDAY	SCIENTIFIC SESSION FINAL SESSION	10 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
	FOLK CONCERT	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰ RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
	CLOSING OF THE SYMPOSIUM	19 ⁰⁰ GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE

მონაწილეები

PARTICIPANTS

ავსტრალია გერალდ ფლორიან მესნერი
იოსებ ჟორდანია
ნინო ციციშვილი

ავსტრია გერდ ლეხლაიტნერი
ფრანც ლეხლაიტნერი
ნონა ლომიძე
ფრანც ფონდერმayerი

აშშ ლორენ ნინოშვილი

აშშ/გერმანია დიტერ ქრისტენსენი

ბულგარეთი რუჰა ნეიკოვა

გერმანია სიმონ პრიმორაც

ესპანეთი სიმონ არომ

იაპონია ჟან-აკუეს კასტერეტი
პანტოა ეტეგოინი

იტალია გია ბაგაშვილი

კანადა ტამაზ გაბონია

ლიტვა ნინო გამბაშიძე

პოლონეთი ვლადიმერ გოგოტიშვილი

რუსეთი გიორგი გოტსირიძე

საფრანგეთი ოთარ კანადაძე
ტეონა რუხაძე
მანანა შილაკაძე
დავით შუგლიაშვილი
ნინო პირსხალავა
რუსუდანი ტურტუმია
ნატო ზუმბაძე
სუსანე ზიგლერი

საძარბაველო გია ბაგაშვილი
თამაზ გაბონია
ვლადიმერ გოგოტიშვილი
გიორგი გოცირიძე
ნატო ზუმბაძე
ოთარ კანადაძე
თეონა რუხაძე
მანანა შილაკაძე
დავით შუგლიაშვილი
რუსუდანი ტურტუმია

ხორვატია იოსებ ჟორდანია
ნინო ციციშვილი

AUSTRALIA GERALD FLORIAN MESSNER
JOSEPH JORDANIA
NINO TSITSISHVILI

AUSTRIA FRANZ FOEDERMAYER
GERDA LECHLEITNER
FRANZ LECHLEITNER
NONA LOMIDZE
RUZHA NEYKOVA

BULGARIA ANDREA KUZMICH

CANADA JOSKO CALETA

CROATIA JAKSA PRIMORAC

FRANCE SIMHA AROM
JEAN-JACQUES CASTERET
PANTXOA ETCHEGOIN
GIA BAGHASHVILI
TAMAZ GABISONIA
NINO GHAMBASHIDZE
VLADIMIR GOGOTISHVILI
GIORGI GOTSIRIDZE
OTAR KAPANADZE
TEONA RUKHADZE
MANANA SHILAKADZE
DAVIT SHUGHLIASHVILI
NINO PIRTSKHALAVA
RUSUDAN TSURTSUMIA
NATO ZUMBADZE
SUSANNE ZIEGLER

GERMANY MAURO BALMA

ITALY EMI NISHINA

JAPAN TSUTOMU OOHASHI

LITHUANIA DAIVA RACIUNAITE-VICINIENE

POLAND ANNA PIOTROWSKA

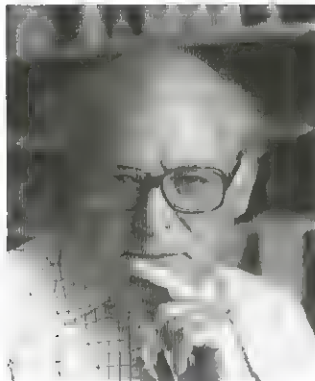
RUSSIA MIKHAIL LOBANOV

SPAIN POLO VALLEJO

USA/GERMANY DIETER CHRISTENSEN

USA LOREN NINOSHVILI

სიმჰა არომი საზრანგეთი

სორბონის უნივერსიტეტის დოქტორი, სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის (CNRS) საპატიო სამეცნიერო დირექტორი, ამავსე ცენტრის ლაბორატორიის „ზეპირი ტრადიცია – ენები და კოვილიზაციები“ (LACITO) ეთნომუსიკოლოგიის განყოფილების გამგე ცენტრალურ აფრიკაში ხანგრძლივი მუშაობისას მან შეიმუშავა ინტერაქტიული ჩაწერის მეთოდები, რომლებიც ზეპირი ტრადიციის ნებისმიერი მრავალხმიანი მუსიკის ტრანსკრიპციისა და ანალიზის საშუალებას იძლევა. ამ მიდევნების იგი დაჯილდოვდა სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის ვერცხლის მედლით. გამოქვეყნებული აქვს რამდენიმე წიგნი, მრავალი სამეცნიერო სტატია, ოცდაათამდე ჩანაწერი და ფილმი. სამმა ფირფიტამ მიიღო ჩარლზ კროს აკადემიის „დისკების საერთაშორისო გრან პრი“. მისი წიგნი *აფრიკული მრავალხმიანობა და პოლირიტმია*, რომელიც გამოსცა კემბრიჯის უნივერსიტეტის გამომცემლობამ, 1992 წელს აღინიშნა პრესტიჟული ჯილდოთი „ASCAP Deems Taylor Award“.

პოლიფონია პოლირიტმიის საშუალებით

პოლიფონია პოლირიტმიის საშუალებით ანუ *ჰოკეტი*, იქმნება სპეციფიკურ ბგერათრიგულ სისტემაში სხვადასხვა სიმაღლეზე განლაგებული რამდენიმე რიტმული ფიგურის გადახლართვით.

სუბსაჰარულ აფრიკაში *ჰოკეტის* ტექნიკა გამოიყენება ჩასაბერი საკრავების ანსამბლების მიერ, როდესაც თითოეული ინსტრუმენტი გამოსცემს ერთი სიმაღლის ბგერას ანუ გამოს გარკვეულ სავსეზურს. ასეთ ანსამბლში ყველა ინსტრუმენტი მუდმივად ერთი და იგივე ტიპისაა, მაგრამ სხვადასხვა ზომის. ამ ტექნიკით შექმნილი მუსიკა პოლირიტმიისა და პოლიფონიის ზღვარზეა. ავტორი განიხილავს ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკაში მცხოვრები ბანდალინდას ეთნიკური ჯგუფის საყვრთა ანსამბლების მუსიკას. ავტორის მიზანია:

- გამოავლინოს კავშირი, რომელიც საფუძვლად უდევს მის ორგანიზაციას;
- აღწეროს ინსტრუმენტების ორგანოლოგიური ბუნებით მუსიკალურ მასალაზე თავსმოხვეული გავლენა;
- განსაზღვროს ის მუსიკალური პრინციპები, რომლებიც განაგებენ სუბსაჰარულ აფრიკაში *ჰოკეტის* ტექნიკის გამოყენებას.

SIMHA AROM

FRANCE

Docteur d'Etat from the Sorbonne University, Paris, is currently Emeritus Director of Research at the French National Center for Scientific Research (C.N.R.S.) and Head of the Department of Ethnomusicology of the laboratory “Oral Tradition – Languages and Civilisations” (LACITO) of the C.N.R.S. During his long work in Central Africa, he developed interactive recording methods that allows the transcription and analysis of any oral polyphonic music. For this achievement, he was awarded the Silver Medal of the C.N.R.S. Professor Arom has published several books, numerous scientific papers, and some thirty records and films. Three of his records have won the “Grand Prix International du Disque” of the Académie Charles Cros, and his book *African Polyphony and Polyrhythm*, published by the Cambridge University Press, was awarded in 1992 the prestigious “ASCAP Deems Taylor Award”.

POLYPHONY BY WAY OF POLYRHYTHM

Polyphony by way of polyrhythm, or *hocket*, is created by the interweaving of several rhythmic figures located on different pitch levels in a specific scalar system.

In Subsaharan Africa, the *hocket* technique is used by ensembles of wind instruments, in which each instrument emits one single pitch, i.e. a given degree of the scale. All the instruments in such an ensemble are invariably of the same type, but of different size. The music they produce stands precisely at the boundary between strict polyrhythm and polyphony.

I will scrutinize the music of the horn ensembles of the Banda-Linda ethnic group, living in Central African Republic.

My purpose is

- to reveal the underlying coherence governing its organization;
- to describe the constraints imposed on the musical material by the organological nature of the instruments;
- to determine the musical principles governing the use of the *hocket* technique in Subsaharan Africa.

მაურო ბალმა
იტალია

ოცდაათი წელია იკვლევს ლიგურიისა და მეზობელი რეგიონების მუსიკალურ ტრადიციებს. შეგროვილი აქვს რამდენიმე ასეული მუსიკალური ჩანაწერი და მრავალრიცხოვანი ინტერვიუები. ამ თემისადმი მიძღვნილი აქვს რადიო და სატელევიზიო პროგრამები, მოწყობილი აქვს შეხვედრები, ჩატარებული აქვს კონფერენციები იტალიასა და მის ფარგლებს გარეთ. თანამშრომლობს ლიგურიის ტრადიციული მუსიკის კვლევისა და არქივების ლიგურიის რეგიონულ ფონდთან. ავტორია მთელი რიგი წიგნების, ესსეებისა და ეთნომუსიკოლოგიური სტატიების. მონაწილეობა აქვს მიღებული რამდენიმე ფირფიტის გამოცემაში და 1980-1981 წლებში იტალიის ცენტრალური ტელევიზიის რეგიონული განყოფილების მიერ გადაღებულ ექვს დოკუმენტურ ფილმში ხალხური ტრადიციების შესახებ. 2005 წლამდე იყო გენუის ნიკოლო პაგანინის სახელობის მუსიკალური აკადემიის პედაგოგი. თანამშრომლობს რეგიონულ საკონცერტო ორგანიზაციებთან.

ორი რამართუარი, მრავალხმიანი სიმღერის ორი სტილი:
ტრალალერო (მრავალხმიანი სიმღერა) და კანტო ა ბორდონე
(გაბმული ხანით სიმღერა) (ლიგურია, იტალია)

როგორც ტრადიციული მუსიკის სახეობა, ლიგურიაში გვხვდება მრავალხმიანი სიმღერის ორი სტილი, რომლებიც განსაკუთრებით საინტერესოა: ტრალალერო და კანტო ა ბორდონე. პირველი წარმოადგენს გენუას ტიპურ სიმღერას, ხოლო მეორე – გვხვდება მხოლოდ სოფელ ჩერიანაში (იმპერია). ამ ორი განსხვავებული სახის სიმღერის რეპერტუარიც განსხვავებულია: გენუურ ტრალალერო-ს აქვს მოკლე ტექსტი, სადაც არ გვხვდება თხრობა. რაც შეეხება ჩერიანას, აქ გვხვდება საეკლესიო რეპერტუარის სტროფებიანი სიმღერები; საეკლესიო რეპერტუარი, პირიქით, ასევე უყრდნობა სტრუქტურებს სტროფების გარეშე მოხსენების მიზანია, აწევნოს, რა განსხვავებაა ტრალალერო-სა და კანტო ა ბორდონე-ს აგებულებაში პანგის ტექსტთან და გარემოსთან მიმართების თვალსაზრისით.

MAURO BALMA

ITALY

Has been active for over thirty years in research into music traditions in Liguria and the surrounding areas; has collected hundreds of sound documents and numerous interviews; has produced radio and television programs, organized meetings and held conferences in Italy and abroad; has cooperated with the Region Liguria in the foundation of the Centre for Archives and Research on Liguria's traditional music; has written a great deal of essays, a number of books and ethnomusicologic works; took part in the production of several records; on behalf of the regional department of RAI (Italian State Television) he took part in the production of six movies about popular tradition in 1980-1981. He has been teacher at the Academy of music Niccolò Paganini of Genoa until 2005 and cooperates, in musicological section, with various regional concert institutions.

TWO REPERTOIRES, TWO STYLES OF MULTIPART SINGING: THE *TRALLALERO* (MULTIPART SINGING) AND THE *CANTO A BORDONE* (SINGING WITH DRONE) (LIGURIA, ITALY)

In the context of traditional music two styles of multipart singing, which are particularly interesting, can be found in the region of Liguria (Italy): the *trallalero* and the *canto a bordone* (drone). The *trallalero* is the typical singing of the town of Genoa, whereas the latter is limited to the village of Ceriana (Imperia). The repertoire of these two different ways of singing is also different: in the case of the Genoese *trallalero* we have very short texts, which are characterized by the absence of narrative feature. In the case of Ceriana, instead, we find songs in strophes in the secular repertoire; the holy repertoire, on the contrary, is also based on structures without strophes. The aim of my report is to show how the *trallalero* and the *canto a bordone* are differently structured both in connection with the text in tune and in relation to its environment.

გია ბაღაშვილი საქართველო

GIA BAGHASHVILI

GEORGIA

Ph. D. Ethnomusicologist, head of the Laboratory of Folklore Study at Tbilisi State University of Culture and Art in 2001-2006. Graduated from the Department of Musicology (Folklore) at Tbilisi State Conservatoire (1994). Field of research study – aesthetic aspects of Georgian Musical Folklore. Has published various scientific works. In 2000 was awarded Georgian State Prize for creation of potpourri on Megrelian songs.

MAGICAL MUSICAL-AESTHETICAL ARCHETYPE IN THE GEORGIAN MUSICAL FOLKLORE

Musical structures analysis of the Georgian musical folklore examples, representing genres connected with magic (namely – incantations, counting songs, weeping and mowing songs) obviously reveal their typological similarity.

After the concordance of the early beliefs and notions ideological backgrounds, historical and ethnographical data, as well as results of structural peculiarities of the above noticed genres definite examples, we make an assumption about the presence of the magical musical-aesthetical archetype in the Georgian musical folklore. The attributes of this archetype are: repeatability, homogeneity and restriction.

ეთნომუსიკოლოგი, ხელოვნებათმცოდნეობის კანდიდატი. 2001-2006 წლებში იყო თბილისის ე. თაყაიშვილის სახელობის კულტურისა და ხელოვნების სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფოლკლორის კომპლექსური კვლევის ლაბორატორიის ხელმძღვანელი. 1994 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნე-ფოლკლორისტის სპეციალობით. მისი სამეცნიერო ინტერესის სფეროა ქართული მუსიკალური ფოლკლორის ესთეტიკის საკითხები. გამოქვეყნებული აქვს სამეცნიერო შრომები. 2000 წელს მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია მეგრული სიმღერების პოპურის შექმნისათვის.

მაგიური მუსიკალურ-მსთავიკური არქატიპი ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორში

ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორში მაგიასთან დაკავშირებული ჟანრების – შელოცვების, მითვლების, ხმით ნატირლების, მთიბლურების დღემდე შემორჩენილი ნიმუშების მუსიკალურ სტრუქტურაზე დაკვირვებისას ნათლად ჩანს მათი ტიპოლოგიური ურთიერთმსგავსება.

აღრუელი რწმენა-წარმოდგენების იდეოლოგიური საფუძვლების, აგრეთვე ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მონაცემებისა და ხსენებული ჟანრების კონკრეტული ნიმუშების სტრუქტურული თავისებურებების მეჯერების საფუძველზე გამოთქმულია მოსაზრება ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორში მაგიური მუსიკალურ-ესთეტიკური არქატიპის არსებობის შესახებ, რომლის ატრიბუტებად მივიჩნევთ განმეორებადობას, ერთგვაროვნებასა და რეგლამენტურობას.

თამაზ ბაზისონია საპარტეზო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის პედაგოგი და მეცნიერთანამშრომელი. გალობს თბილისის ერთ-ერთ მართლმადიდებლურ ტაძარში. დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (ფოლკლორი, 1986). გამოქვეყნებული აქვს არაერთი ნაშრომი. მისი სამეცნიერო ინტერესი მიჰყვრება ქართული ხალხური მრავალხმიანობის ფორმების საკითხისადმი. მონაწილეობა აქვს მიღებული მთელ რიგ ადგილობრივ და საერთაშორისო კონფერენციებში, სხვადასხვა ფოლკლორისტულ ექსპედიციაში. არის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის პერიოდული გამოცემის – ქართული ინგლისურ ენოვანი ბიულეტენის შემდგენელი და თანარედაქტორი.

ცნება „მრავალხმიანობა“ და ქართული ხალხური მუსიკა

მოხსენებაში დახასიათებულია ცნება „მრავალხმიანობის“ პარალელური ცნებები. საუბარია მრავალხმიანობის ზოგიერთ სოციალურ და ფსიქოლოგიურ ფაქტორზე, საშემსრულებლო რეგლამენტის თავისებურებებზე. ქართული ტრადიციული მუსიკალური პრაქტიკის მაგალითზე დაყრდნობით შემოთავაზებულია მრავალხმიანი აზროვნების სხვადასხვა გამოვლინების დეფინიცია.

TAMAZ GABISONIA

GEORGIA

Teacher and researcher at the Department of Georgian Folk Music at Tbilisi State Conservatoire. Chants at an Orthodox church in Tbilisi. He is a graduate of Tbilisi State Conservatoire /1986/. He is the author of numerous works in musicology /folklore/. The primary sphere of his scientific interests includes problems of Georgian folk polyphony forms. He is a participant of a number of local and international conferences and field-work expeditions. Is a compiler and co-editor of the Georgian-English Bulletin of the International Research Center for Traditional Polyphony.

THE NOTION “POLYPHONY” / “MULTI-VOICED SINGING” AND GEORGIAN FOLK MUSIC

The paper discusses parallel notions of the term “polyphony”, and deals with some social and psychological factors, and peculiarities of performance regulations. Definitions of various expressions of polyphonic thinking are presented basing on the Georgian traditional musical practice.

ვლადიმერ გოგოტიშვილი საპარტეზელო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის უფროსი მეცნიერთანამშრომელი. დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია ფორტეპიანოს სპეციალობით (1953) და მოსკოვის კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (მუსიკის თეორია, 1961). 1961-1985 წლებში ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას თბილისის კონსერვატორიის მუსიკის თეორიის კათედრაზე. გამოქვეყნებული აქვს მთელი რიგი შრომებისა ქართული ხალხურ-სასიმღერო მრავალხმიანობის (მათ შორის სვანური, გურული, მეგრული სიმღერების) საკითხებზე, ასევე მეთოდოლოგიური ბროშურა ქართლ-კახური გრძელი სუფრული სიმღერების ნოტაციის შესახებ. უკანასკნელი წლები მუშაობს ქართული მრავალხმიანი სიმღერის სხვადასხვა დიალექტის კილო-ინტონაციური წყობის პრობლემებზე. არაერთი ადგილობრივი და საერთაშორისო კონფერენციის მონაწილეა.

I სახის „ქართული კადანსის“ კილო-ინტონაციური ნაშრომის თავისებურებები

მოსხენებაში განხილულია ე.წ. „ქართული კადანსის“ ძირითადი ფორმა, სპეციალურ ლიტერატურაში ცნობილი I სახის „ქართული კადანსის“ სახელწოდებით, რომლის ფარგლებში გაბატონებულია ტონალური მოდულაციის სახეობა – **ფუნქციური მოდულაცია**. ხაზგასმულია მისი აღქმის რელიეფურობის ხელშემწყობი ფაქტორი – ტონალური განვითარების **ციკლურობის** პრინციპი, რომელიც ემყარება ქართულ ხალხურ სასიმღერო მრავალხმიანობაში ფართოდ გავრცელებული კილოების მიქსოლიდიურისა და ვოლიურის მოდულაციური წრებრუნვის პერიოდულობას და წარმოდგენილია ორი მონათესავე მოდელით ხალხური შემოქმედებიდან (სიმღერები „ბერი კაცი“ და „მურმანო“). ავტორი აკრიტიკებს დარაყიშვილისა და შასლანიშვილის შეხედულებებს „ქართული კადანსის“ თაობაზე. დასასრულ მოცემულია „ქართული კადანსის“ მახასიათებელი თავისებურებების შეჯამება.

VLADIMIR GOGOTISHVILI

GEORGIA

Senior Research Fellow at the Department of Georgian Folk Music at Tbilisi State Conservatoire. He is a graduate of Piano Department at Tbilisi State Conservatoire (1953) and the Moscow State Conservatoire with a specialization in Music Theory (1961). In 1961-1985 he taught at the Department of Music Theory at Tbilisi State Conservatoire. He has published numerous works on problems of Georgian polyphony. Besides he is the author of methodological book on notation of Kartli-Kakhetian long table-songs. He is currently working on mode-intonational problems of different dialects of Georgian polyphony. He is a participant of many local and international conferences.

PECULIARITIES OF MODE-INTONATIONAL SCALE IN “GEORGIAN CADENCE” OF TYPE I

The paper deals with the basic form of the so-called “Georgian cadence”, which is known in special literature as “Georgian Cadence” of Type I. It implies a kind of tonal modulation known as *functional modulation*. The author puts special emphasis on the factor of its relief perception – the *cyclic* principle of its tonal development, which is based on the cyclic periodicity of the widely spread Mixolydian and Aeolian modes in Georgian musical polyphony; this is presented by two allied models from folk art (songs *Beri Katsi* and *Murmano*). The author criticizes Dimitri Araqishvili’s and Shalva Aslanishvili’s views on “Georgian cadence”, and gives the summary of its characteristic features.

გიორგი გოცირიძე
საქართველო

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის მატერიალური და სამეურნეო ყოფის ეთნოლოგიური შესწავლის განყოფილების გამგე. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტი ქვეყანათმცოდნეობის განხრით (1969–1974). 1981 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია: „ქორწინების ინსტიტუტი ფერეიდონელ ქართველებში“. გამოსცა წიგნად 1987 წელს. 2002 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია „ქართული ტრადიციული ყოფითი კულტურა XIX ს. II ნახევარსა და XX ს. I ნახევარში“. ნაშრომი მზადდება გამოსაცემად. მის სამეცნიერო ინტერესთა სფეროს განეკუთვნება ყოფითი კულტურა, სულიერი და მატერიალური ფასეულობები, სუფრის წესები, სოციალური ურთიერთობები, საქართველოს ყოფის თავისებურებები, ეროვნული იდენტურობის საკითხები გამოქვეყნებული აქვს არაერთი ნაშრომი.

ნაშრომის თანაავტორია ნინო ღამბაშიძე.

ქართული ტრადიციული სუფრის ლიტურგიული ბუნება და სანყისები. სადიდაზლები და სალხინო საგალობლები

ქართულ სუფრას, როგორც ერის მნიშვნელოვან კულტურულ ფენომენს, ისტორიის სიღრმეებში მიმავალი ფესვები აქვს. სხვა ხალხების ტრადიციების მსგავსად, ქართულ სუფრასაც იმთავითვე საწესო ხასიათი ჰქონდა და წინაქრისტიანულ რწმენა-წარმოდგენებზე იყო აღმოცენებული.

ქრისტიანობამ ქართულ სუფრას, როგორც ყოველივეს, ახალი არსი და მიზანდასახულობა შესძინა. იგი ადაპტების ანუ სიყვარულის სადამოების სახელით ადრეული ქრისტიანული წირვის განუყოფელ ნაწილად იქცა. შემდგომ გამოეყო ლიტურგიას, ერთი მხრივ გახალხურდა, ხოლო მეორე მხრივ, მჭიდროდ დაუკავშირდა მიცვალებულთა მოხსენიებას.

მიუხედავად მისი დღევანდელბაში სახეცვლილი არსებობისა (რაც ხშირად მისი ბუნების არასწორი ინტერპრეტაციის მიზეზი ხდება), ტრადიციული სუფრა კვლავ მრავალი ნიშნით ამჟღავნებს კავშირს ლიტურგიასთან, როგორც ფორმით, ასევე შინაარსით.

GIORGI GOTSIRIDZE

GEORGIA

Doctor of History, head of the Department for Ethnologic Studies of material and domestic life at Javakhishvili Institute of History and Ethnology. Graduated from the Department of Oriental Studies at Tbilisi State University. In 1981 defended Candidate's dissertation on "The Institute of marriage among the Georgians from Fereydoon Shahr (Isfahan province of Iran)", which was published as a book in 1987. In 2002 defended Doctor's dissertation on "Georgian traditional domestic culture in the second half of the 19th century and the first half of the 20th century", which is being prepared for publication. The fields of his interest are ways of life, spiritual and material values, table traditions, social relations, peculiarities of Georgian life, questions of national identification. Has several publications.

Co-author of the paper NINO GHAMBASHI-DZE.

LITURGICAL NATURE, LAUDATORY SONGS AND FEAST CHANTS OF GEORGIAN TRADITIONAL BANQUET (LITURGICAL NATURE AND ORIGINS)

Georgian banquet, as one of the most important cultural phenomenon, has deep roots in the remote times. Like other peoples' table traditions, Georgian banquet initially had ritual character and originated from pre-Christian beliefs and concepts. Christianity added new essence and purposefulness to table traditions as well. It became the most important, inseparable part of the early Christian liturgy under the name of *aghapi* or "evenings of love". Later it separated from liturgy, became popular on the one hand and closely connected with the commemoration of the deceased on the other hand.

Despite its modified existence in today's life (which often causes misinterpretation of its true nature), traditional banquet still reveals its link with liturgy, both in form and content.

მალხაზ ერქვანიძე საქართველო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრისა და სასულიერო სემინარიის პედაგოგი, ანისხატის ტაძრის მგალობელთა გუნდის რეგენტი. დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (ფოლკლორი, 1990 წ.). მისი მოღვაწეობა მიმართულია მიეწეული ხალხური სიმღერებისა და უძველესი ქართული საგალობლების აღდგენის, აგრეთვე მათი სწორი საშემსრულებლო მანერის დაცვისკენ. საქართველოში და საზღვარგარეთ კონსულტაციებს უწევს ქართული საეკლესიო და ხალხური სიმღერის გუნდებს. ეწევა საექსპედიციო საქმიანობას. მისი ნაშრომები ეხება ქართულ იგერათწოდებასა და ქართული მრავალხმიანობის ბუნებას. გამოქვეყნებული აქვს ქართული გალობის სანოტო კრებულები.

ქართული საგალობლების აღდგენა-რესტავრაცია – ქართული საგალობლო სკოლის ერთ-ერთი პრიორიტეტი

ქართული საეკლესიო საგალობლების მნიშვნელოვანი ნაწილი „უამთა შლილობას“ გადაურჩა. თუმცა, წინაპართა სულიერ მემკვიდრეობის მრავალი თვალსაზრისით ნიმუშია გაქრალი. სხვადასხვა სამონასტრო სკოლის წევრადღე მოღწეული საგალობლები რაოდენობრივით თვალსაზრისით არათანაბარია. მაგალითად, თუკი გელათის სამგალობლო სკოლის ან კიდევ ქართლ-კახური, ე. წ. „კარბელაანთ კილოს“ ნიმუშები მრავლადაა წარმოდგენილი, შემოქმედის სამონასტრო სკოლის საგალობლების რაოდენობრივი მაჩვენებელი მხოლოდ 130 ერთეულს აღწევს (გგულისხმობთ არტემ ერქომაიშვილის მიერ გადმოცემულ 100 საგალობელს და დიმიტრი პატარავასეულ 29 ნიმუშს). ნაშრომის მიზანია ერთი სკოლის კუთვნილი ჰანგების მიხედვით სხვა სკოლის დაკარგული ნიმუშების აღდგენა და მათი ზოგადი შემოქმედებითი პრინციპების დადგენა.

MALKHAZ ERKVANDZE

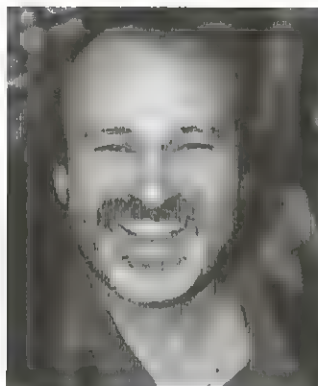
GEORGIA

Teaches at Georgian Folk Music Department of Tbilisi State Conservatoire and Theological Seminary. He is the precentor of the Anchiskhati church choir. He is a graduate of the Tbilisi State Conservatoire (1990), in speciality “musicology” /folklore/. His main activities include restoration of forgotten folk songs and Georgian hymns with preserving the adequate manner of their performance. He is a consultant of Georgian sacred and folk ensembles both in Georgia and abroad. He is a participant of many fieldworks expeditions. His researches are dedicated to the Georgian tune and nature of Georgian polyphony. He has published collections of Georgian hymns.

REVIVAL-RESTORATION OF GEORGIAN CHURCH HYMNS – ONE OF THE PRIORITIES OF GEORGIAN SCHOOL OF CHANT

Significant number of Georgian church hymns has outlived the hardships of the history. However, many brilliant examples of our ancestors' spiritual heritage have disappeared. The number of surviving examples from various schools of chant varies. For example, there is a large number of chants from Gelati school and examples from Kartli-Kakheti, the so-called *Karbelant Kilo*, but those from Shemokmedi school amount only to 13; these include the audio recording of 100 sacred hymns as sung by Artem Erkomaishvili and 29 examples sung by Dimitri Patarava. Our aim was to restore the lost chants from one school basing on the surviving examples from another school and to establish their general artistic regularities.

პანქოა ეჩეგოინი საზრანგაში

დაამთავრა ბაიონის უნივერსიტეტის მაგისტრატურა ბასკური ენებისა და ცივილიზაციის განხრით (2006). სხვადასხვა წლებში აწარმოებდა სამეცნიერო კვლევებს ამავე უნივერსიტეტში ეკონომიკისა და შემდეგ ბასკოლოგიაში; იყო დარგობრივი ხელმძღვანელი იმპორტ-ექსპორტის კომპანიაში; ბაიონ-კოტ პასკის სავაჭრო და სამრეწველო პალატის საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის თანამშრომელი. 1997 წლიდან იგი ბასკური კულტურის ინსტიტუტის დირექტორია, რომელიც აერთიანებს 100 ასოციაციას და ბასკეთის 147 კომუნას, სარგებლობს საფრანგეთის სახელმწიფოს (კულტურის სამინისტროს) მხარდაჭერით. იგი არის ასოციაციის კულტურული პროექტის დირექტორი; საზოგადოებრივ საწყისებზე ბასკური ენის მასწავლებელი, ბასკური თეატრის ავტორი და მსახიობი, გატაცებულია ბასკური სიმღერით.

კანტუკეტან – ბასკური ტრადიციული სიმღერის სამყარო

ეჭვს არ იწვევს სიმღერისა და მუსიკის უდიდესი მნიშვნელობა ბასკი ხალხის ცხოვრებაში. სხვა მხატვრულ დისციპლინათა შორის, უპირველეს ყოვლისა, სიმღერა არის ბასკური ენის მდიდარი კლერადობის მატარებელი. იგი თან სდევს ხალხის ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს მომენტებს, იოლად გადალახავს გეოგრაფიულ და ღინგვისტურ საზღვრებს. ბასკური კულტურის ინსტიტუტმა შეიმუშავა ბასკური სიმღერისა და მუსიკის დაცვის გრძელვადიანი პროექტი „კანტუკეტან – სიმღერის ძიებაში“. პროგრამის ძირითადი მიზანია ბასკური სიმღერის შეგროვება და დაცვა, ახალი საშუალებების მოძიება ეროვნულ მემკვიდრეობაში მისი უწყვეტობის შესანარჩუნებლად და შემოქმედებითი წინსვლის უზრუნველყოფა. ამასთანავე, ბასკური სიმღერა – კულტურული მემკვიდრეობის განუყოფელი ნაწილი, განიხილება როგორც თანამედროვე მუსიკის უმრავლესობა.

PANTXOA ETCHEGOIN

FRANCE

Completed Magistracy studies in Basques language and civilization at Bayonne University (2006). In various years carried out scientific studies in economics and Basque studies at the same university. Was a responsible person at import-export company; the head of the public relations office at the Bayonne-Côte Basque Chamber of Commerce and Industry; since 1997 is Director of Institute of Basque Culture, which includes 100 associations and 147 Basque communities and is supported by the French State (Ministry of Culture). He is director of the association's cultural project; teacher of Basque language on voluntary basis, author and actor of Basque theatre. He is keen on Basque singing.

KANTUKETAN – THE WORLD OF BASQUES TRADITIONAL SONG

Dance and song are very important components in the life of Basques people. The latter, especially, is the carrier of the rich sound of Basque language. It accompanies all-important moments in people's life, easily traverses geographical and linguistic borders. Institute of Basque Culture has elaborated a long-term program named “Kantuketan – in the search of song” intended for safeguarding Basques song and music. The program aims to compile and safeguard Basque songs, to elaborate new means for the maintenance of its continuousness in national memory, and to provide its further development.

პოლო ვალეჟო მსახიობი

Photo: Javier del Real ©

ეთნომუსიკოლოგი, კომპოზიტორი და მუსიკალურ მეცნიერებათა დოქტორი; მოწვეული პედაგოგი და დექტორი საერთაშორისო კურსებზე, უნივერსიტეტებსა და კონსერვატორიებში. მისი სამეცნიერო კვლევა თავმოყრილია აღწერითი ხასიათის ნაშრომში „ვაგოგოს (ტანზანია) მუსიკალური შემკვიდრება: კონტექსტი და სისტემები“ (CNRS, Paris /UCM Madrid), რომელიც ეძღვნება აფრიკული საზოგადოების მრავალხმიან პრაქტიკას იგი „ეცნობა მრავალრიცხოვანი ეთნომუსიკოლოგიური სტატიების, კომპაქტური დისკებისა და ვაგოგოს საბავშვო მუსიკაზე ორიგინალური წიგნისა თანდართული ორი კომპაქტური დისკით – “Mbudi mbudi na mhanga”. იგი არის Musica Presente Proyect-ის წევრი. მისი კომპოზიციები სრულდება მთელს მსოფლიოში.

ვაგოგო ხალხის (ტანზანია) მუსიკა და ლოგიკა

დღეს ყველანი აღიარებენ, რომ შაგვანიან აფრიკაში მუსიკა და ცხოვრება აბსოლუტურ სიმბიოზში თანაარსებობენ. რიტუალებიდან დაწყებული გასართობი მოვლენებიც არ არსებობს მუსიკალური თანხლების გარეშე, ისევე როგორც არც სიმღერა – ანთროპოლოგიური მნიშვნელობის გარეშე: სიმბოლური საზოგადოების მოქალაქეებისთვის მუსიკა უნივერსალური კოდი. ცენტრალური ტანზანიის ვაგოგოს სოფელში მოწყობილი ექსპედიციის მასალებზე დაყრდნობით (მუსიკა როგორც კონტექსტი, მისი გაშიფვრა და ანალიზი), მოხსენებაში ნაჩვენებია ფუნქციისა და მუსიკალურ სისტემებს შორის არსებული ლოგიკა. სხვადასხვა პოლიფონიური ტექნიკის გამოყენებისათვის მუსიკოსების მიერ მუსიკალური პარამეტრების არჩევისას გამოყენებული კრიტერიუმები ავლენენ არა მარტო ვაგოგოს მუსიკალური აზროვნების სირთულესა და სრულყოფილებას, არამედ ადასტურებენ რაღაც არსებობის არსებობას ზეპირ ტრადიციაში: ეს „რაღაც“, ეთიკურად აფექტური ცხოვრებაში, ტექნიკურად ეფექტური უნდა იყოს მუსიკაშიც.

POLO VALLEJO

SPAIN

Ethnomusicologist, Composer and Doctor of Music Sciences. Guest teacher and lecturer at International Courses, Universities and Conservatories. His research works, closely followed by the eminent Simha Arom, have been materialized in a descriptive study “The Musical Patri-mony of the Wagogo (Tanzania): Context and Systems” (CNRS, Paris /UCM Madrid) dedi-cated to the polyphonic proceedings practiced by this African society. Author of various ethno-musicological works: articles, CD publica-tions in OCORA/Radio France and VDE-Gallo (Geneva, Switzerland) labels, and an original book-2CD *Mbudi Mbudi Na Mhanga* focusing on the world of Wagogo children’s music. Mem-ber of Musica Presente Proyect, his composi-tions are usually performed all over the world.

MUSIC AND LOGIC AMONG THE WA-GOGO PEOPLE FROM TANZANIA

Nowadays we all recognize how music and life coexists in absolutely symbiosis in black African societies. From rituals to entertainment moments, there is neither a circumstance without a musical support nor a song without a anthropological meaning: music works as an universal code among all citizens in a symbolic community. Lining the field-works developed in a wagogo village in Central Tanzania (the music as context, it’s tran-scription and analysis), we will bring evident the logic existing between function and musical systems. The rigorous criteria applied by the musicians concerning to the selection of musical parameters, on depending the use of different polyphonic techniques, reveals not only the com-plexity and refinement of the wagogo’s musical thoughts but corroborate something essential in oral traditions: that matter ethically Affective in life has to be technically Effective in music as well.

ნანო გუმბაძე
საპარტოვო

ხელოვნებათმცოდნეობის კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის ასოცირებული პროფესორი და სტუდენტთა ფოლკლორული ანსამბლის ხელმძღვანელი, ქალთა ფოლკლორულ ანსამბლ *მხოვანის* წევრი, საქართველოს მუსიკალური საზოგადოებისა და კომპოზიტორთა და მუსიკოსთა კავშირის წევრი, საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს საარქივო ფოლკლორის მხარდაჭერის ეროვნული პროგრამის კომისიის წევრი და ამთავრობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მუსიკალური მემკვიდრეობის სპეციალისტით (ფოლკლორ, 1981). მონაწილეა მრავალი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის (საქართველო, გერმანია, საფრანგეთი, ბრიტანეთი, დატვია). აქვს 50-მდე პუბლიკაცია, ძირითადად ქართული ხალხური მუსიკის სწავლების მეთოდები, ფოლკლორული შემსრულებლების ქალთა ტრადიციული სიმღერების შესახებ. მისი სადისერტაციო ნაშრომი (1997) კომპლექსურად შეისწავლის ქალთა სიმღერებზე და სადისერტაციო სიმღერებს. ხელმძღვანელობდა 20-მდე ფოლკლორულ კვლევების (უკლ 40-ის მონაწილე) ექვს სარედაქტორო და მთარგმნელობით საქმიანობასაც, გამოცემულია უცხოეთში ქართული ხალხური სიმღერის სწავლებაში: აგრძელებს მასტერკლასებს საფრანგეთის, ბელგიის, მოლდოვის, დიდი ბრიტანეთისა და ფინეთის უნივერსიტეტებსა და კონსერვატორიებში, პროფესიონალითა და მოყვარულთა ანსამბლებთან, ხელმძღვანელობს მათ საკონცერტო ტურნეებს.

ქართული საპარტოვო სიმღერები

ნაშრომი პირველი ცალკე ცოცხალი ყოფიდან კარგა ხნის წინ გამქრალი ძეგლის სიმღერების საგანგებო კვლევისათვის. მათი ფუნქცია, მუსიკალური ენისა და შემსრულებლობის საკითხები შეისწავლება აუდიო და ხაზოვანი მასალების და სტეგოლოგიური ლიტერატურის საფუძველზე.

NATO ZUMBADZE

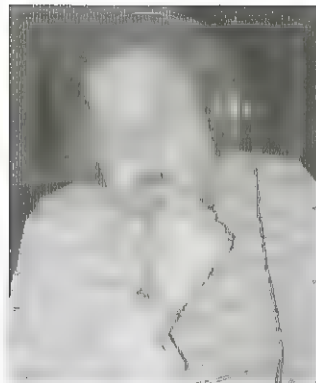
GEORGIA

Ph D., Associate Professor of Georgian Folk Music Department at Tbilisi State Conservatoire; musical leader of students' folk ensemble; member of women's folk ensemble *Meztamze*; member of the Musical Society and Union of Composers and Musicologists of Georgia; member of the commission of the President's Program for supporting folklore at the Ministry of Culture, Monuments Protection and Sport of Georgia. Graduated from the Department of Musicology (Folklore) at Tbilisi State Conservatoire (1981). Participated in numerous international scientific conferences both in Georgia and abroad (Germany, France, Great Britain, Latvia). Author of about 50 publications. Main interests of her scientific research: methods for teaching Georgian folk music, folk performance, women's traditional songs. Her dissertation (1997) was a complex study of women's ritual songs. Has led about 20 field trips herself being a participant of 40 field expeditions. Leads editing and translating activities. Has significant experience in teaching Georgian folk music abroad. Has held master-classes at the Universities and Conservatories of France, Belgium, Holland, Great Britain and Finland as well as those for professional and amateur ensembles; leads their concert tours.

GEORGIAN SONGS OF THE BIRTH OF A SON

This is the first attempt to study the songs dedicated to the birth of a son, which disappeared from everyday life long time ago. Their function, musical language and performance manner are being studied basing on audio and transcribed material, as well as professional literature.

იოსკო კალეტა ხორვატია

ეთნომუსიკოლოგი, მუსიკის პედაგოგი და დირიჟორი. დაამთავრა სპლიტის მუსიკალური აკადემია. ეთნომუსიკოლოგიის მაგისტრის წოდება მიიღო ჯანკუვერის (კანადა) ბრითიშ კოლუმბიის უნივერსიტეტში. 1997 წლიდან იგი ეთნოლოგიისა და ფოლკლორის კვლევის ინსტიტუტის ასისტენტი; იკვლევს დაღმავლების სანაპირო და შიდა რეგიონების მუსიკალურ ტრადიციებს. არის ხორვატიის ექსპერტ-მრჩეველთა და პრიზების მიმნიჭებელი ჟიურის წევრი, მათ შორის ქალაქ ომიში დაღმავლური კლავა სიმღერის ფესტივალისა. 1979 წლიდან იგი კლავას მომღერალი (*klapa Trogir*), მოგვიანებით კი დირიჟორი (*klapas Trogir, Radovan, Kairos*) და პროდიუსერია (ზაგრებში). ავტორია მთელი რიგი პუბლიკაციებისა; გამოსვებული აქვს კომპაქტური დისკები. 2000 წელს ხორვატიის კომპოზიტორთა კავშირის მიერ დაჯილდოვდა იოსიპ ანდრეის პრიზით ხორვატიული ტრადიციული მუსიკის ორი კომპაქტური დისკის შექმნისათვის (ნაილა ცერბასიცითან ერთად).

მრავალხმიანი სიმღერა ხორვატიაში — ადრიატიკის კუნძულების მრავალხმიანი ტრადიცია

გეოგრაფიულად და ისტორიულად ადრიატიკის კუნძულები ხმელთაშუა ზღვის აუზის კულტურის ნაწილია. ყოფა, მათ შორის მუსიკალური, ამ კუნძულებზე იცვლებოდა რეგიონში კულტურული ცვლილებების პარალელურად. თავისი ხანგრძლივი და მშფოთვარე ისტორიის მანძილზე, ხორვატული კუნძულები წარმოადგენდა სხვადასხვა შიდა რეგიონებიდან, განსაკუთრებით ღინარიკის რეგიონიდან (დაღმავლის შიდა რეგიონი და ლიკა, ბოსნია და ჰერცეგოვინა) ლტოლვილების თავშესაფარს.

ზემოჩამოთვლილმა გარემოებებმა ზეგავლენა მოახდინა მუსიკალური ცხოვრების, განსაკუთრებით კი ხორვატიის კუნძულების პატარა სოფლებისა და ქალაქების ფოკალური (მრავალხმიანი) ტრადიციაზე. რომელთა ტრადიციული მუსიკა გრძელდება სხვადასხვა წეს-ჩვეულებების, საყრო, საეკლესიო, ფოკალური, ინსტრუმენტული და საცეკვაო ფორმების კონტექსტში. მოხსენებაში წარმოდგენილია ადრიატიკის (ხორვატიის) კუნძულების ძირითადი ენერგებისა და მრავალხმიანი სიმღერის მრავალფეროვნება ახლო წარსულში ჩაწერილი ვიდეო ნიმუშებისა და აუდიო ჩანაწერების საშუალებით.

JOSKO CALETA

CROATIA

Ethnomusicologist, music pedagogue and conductor. Graduated from the Academy of Music in Split, and got his M.A. in ethnomusicology at the University of British Columbia in Vancouver (Canada). Since 1997 assistant at the Institute of Ethnology and Folklore Research. The themes of research are mostly focused on the vocal traditions of the Dalmatian Coastal and Hinterland musical traditions. A member expert, advisory and prize-awarding juries at festivals throughout Croatia, among others at the Omis Dalmatian *Klapa* Festival. Since 1979, he has been a *klapa* singer (*klapa Trogir*), and later also a conductor (*klapas Trogir, Radovan, Kairos*) and producer from Zagreb. He has produced a number publications as well as CDs. In the year 2000, the *Josip Andreis* prize, which is annually awarded by the Croatian Composer's Society for achievements in musicology, was awarded to him and Naila Ceribasic for the double CD *Croatian Traditional Music*.

THE MULTIPART SINGING OF CROATIA – VOCAL TRADITIONS OF THE ADRIATIC ISLANDS

Geographically and historically, the Adriatic islands are an integral part of the Mediterranean cultural area. Life, as well as musical life, on these islands was altered parallel with the changes of the cultures that dominated the Mediterranean area. During its long and turbulent history, the Croatian islands were the final destination for numerous refugees from the broad inland regions, especially the Dinaric region (Dalmatian Hinterland and Lika, Bosnia and Hercegovina).

All the above circumstances influenced the development of musical life, especially vocal (multipart) tradition in the small urban and rural communities on the Croatian islands, whose traditional musical life continues in the context of a variety of traditional customs, secular and sacred, as well as various vocal, instrumental and dance forms. Inspired by the diversity of the material available for this theme, I have decided to present an introduction to the variety of the main genres and forms of multipart singing of Adriatic (Croatian) islands, with some recently recorded video examples and audio recordings.

ჟან-ჟაკ კასტარი საფრანგეთი

1995 წელს დაამთავრა პარიზის სორბონის უნივერსიტეტი მუსიკისმცოდნეობის განხრით. 2004 წელს ბორდოს უნივერსიტეტში (სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის ფილიალი) მიენიჭა ფილოსოფიის დოქტორის ხარისხი (სადისერტაციო ნაშრომი „სუფრული მრავალხმიანი სიმღერის საშემსრულებლო ხელოვნება პირინეების ბერნისა და გასკონიის პროვინციებში“). არის საფრანგეთის ეთნომუსიკოლოგთა საზოგადოების წევრი, ოქსიტანიის ინსტიტუტის (აკეიტანიის მხარე) მუსიკისა და ზეპირსიტყვიერების ცენტრის ეთნომუსიკოლოგი და ბორდოს მიშელ დე მონტენის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. იკვლევს ფრანგულ მრავალხმიან სიმღერას (ალპები, პირინეების ოქსიტანიისა და ბასკეთის მხარე).

მრავალხმიანი სიმღერა საფრანგეთში (პირენეების ბასკეთი და ოქსიტანია)

საფრანგეთის რამდენიმე რეგიონში არსებობს კოლექტიური და მრავალხმიანი სიმღერის ტრადიცია. მე-19 საუკუნემდელი ისტორიული მონაცემების თანახმად ბასკების მხარეში, პირინეების გასკონიაში, ნიცის რაიონისა და სავოიში არსებულ სასიმღერო ტრადიციებს არაფერი აქვს საერთო მე-19 საუკუნეში არსებულ „საგუნდო საზოგადოებებთან“. ალპიურ და პირენეების ამ იზოლირებულ მხარეებში არსებობს საერთო მუსიკალური თავისებურება ე.წ. „სამთა სიმღერა“ ეთნოგრაფიულმა გამოკვლევამ შესაძლებელი გახადა გამოგვეჩვენა სხვა სასიმღერო ტექნიკის – ბურღონული ბანის არსებობა. პირენეების მრავალხმიანი სიმღერის სტრუქტურასა და კონსონანსურ სისტემებზე დაყრდნობით შეგვიძლია გამოგვეჩვენოთ კავშირი როგორც საფრანგეთისა და იტალიის ალპიურ, ისე კორსიკულ ტრადიციებთან. მუსიკალური ტრადიციის სპეციფიკური ბუნება მიუთითებს ზოგადი სტრუქტურების არსებობაზე, რაც შესაძლოა საეკლესიო ტრადიციიდან მომდინარეობდეს.

JEAN-JACQUES CASTARET

FRANCE

Graduated from Paris IV-Sorbonne (1995): D.E.A. about folk songs in Bearn (French Pyrenees). He obtained in 2004 the Ph.D. [thesis doctorate] in Performing Arts about table multipart singing in Bearn and Gascon Pyrenees (Bordeaux III University / Lacito C.N.R.S. associated). Member of the Société Française d'Ethnomusicologie, he's actually ethnomusicologist in charge of the Music & Orality Service at the Occitan Institute (Aquitaine Region) and associated professor at Bordeaux III – Michel de Montaigne University. Fieldwork : Multipart singing in France (Alps, Occitan Pyrenees and northern Basque Country).

MULTIPART SINGING IN FRANCE (BASQUE AND OCCITAN PYRENEES).

The communities within a few of the mainland regions of France have traditions involving collective and multipart singing. Testimonies prior to the 19th century are explicit: these singing traditions in the Basque Country, in the Gascony Pyrenees, Nice area and in Savoy have nothing to do with the “choral societies” of the 19th century. These Alpine and Pyrenean isolates, which have survived to different degrees, all share the musical feature generally summarized as “singing in thirds”. An accurate ethnographical study does, however, make it possible to relate such a general indication. Judging by the patterns and consonances systems to be found in the Pyrenees, we can thus highlight links with the Alpine traditions of France and Italy as well as with the Corsican tradition. The specific nature of the musical traditions indicates the existence of common patterns that could have been passed on by the Church.

ოთარ კაპანაძე საძარბაველო

OTAR KAPANADZE

GEORGIA

Lab. assistant at Tbilisi State Conservatoire Department of Georgian Folk Music. Graduated from Tbilisi State Conservatoire Department of Musicology (Bachelorship in Music History and Folklore, 2002 and Magistracy in Folklore, 2004). Participated in several republican and international scientific conferences and in The Second International Simposium on Traditional Polyphony, and also in the several field trip. Chants at an Orthodox church in Tbilisi. The main topic of his research is round-dance genre in Georgian musical folklore.

FIELD-WORK EXPEDITION IN ACHARA, 2005.

The paper presents materials collected in Achara in the summer of 2005.

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის უფრ. დამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით – ბაკალავრიატი (მუსიკის ისტორია, ფოლკლორი, 2002) და მაგისტრატურა (ფოლკლორი, 2004). მონაწილეობდა რამდენიმე რესპუბლიკურ და საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაში და ტრადიციული მრავალხმიანობის მეორე საერთაშორისო სიმპოზიუმში, აგრეთვე რამდენიმე ფოლკლორისტულ ექსპედიციაში. თბილისის ერთ-ერთი ტაძრის მგალობელია. კვლევის ძირითადი სფეროა ფერხულის ჟანრი ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორში

ფოლკლორული ექსპედიციის სიახლეები. აჭარა, 2005.

მოხსენება ითვალისწინებს 2005 წლის ზაფხულში აჭარაში შეგროვილი საექსპედიციო მასალის პრეზენტაციას.

ანდრეა კუზმიჩი კანადა

1996 წლიდან მღერის ქართულ მრავალხმიან სიმღერებს კანადაურ ანსამბლ “დარბაზში”. 2003 წელს მან დაარსა ტრიო “ზარი”, რომელმაც 2004 წელს მიიღო კანადის ხელოვნების საბჭოს ჯილდო. თავდაპირველად იგი იყო ჯაზის მომღერალი; ასევე შეისწავლა ბალკანური, კონგოური, სამხრეთ ინდური და ადრეული აფრო-ამერიკული მუსიკა. 2002 წლიდან იგი ტორონტოში ასწავლის ქართულ მრავალხმიან სიმღერას. იყო მიწვეული ლექტორი იორკის უნივერსიტეტში, სადაც ამჟამად არის მაგისტრი ეთნომუსიკოლოგიაში წაკითხული აქვს მოხსენებები ქართული მუსიკის შესახებ კანადაში, შვედეთსა და აშშ-ში. ავტორია ორი მოკლე რადიო გადაცემისა ქართულ მუსიკაზე.

ტრადიციის უძველესი თემატიკის ანსამბლების მიერ შესრულებულ ქართულ ხალხურ მრავალხმიან სიმღერებში.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ამ რეგიონის ტრადიციული მუსიკის კვლევის ძირითად ობიექტს წარმოადგენს ის ცვლილებები, რომლებიც ან სოციალისტური პოლიტიკის პროდუქტია, ან მასთან იყო დაპირისპირებული (შუგარმანი 2004; ბუქანანი 2005; რაისი 1996). სხვებისაგან განსხვავებით, მცირედი ცვლილება განიცადა ქართულმა ტრადიციულმა/ხალხურმა მრავალხმიანმა სიმღერამ. მიუხედავად იმისა, რომ დღევანდელი ქალაქური ანსამბლები არ ასრულებენ სიმღერებს ტრადიციულ სოფლურ გარემოში, სიმღერების ჟანრები და მათი მუსიკალური (პარამონიული და რიტმული) სტრუქტურა მსგავსია საარქივო ჩანაწერებისა და XIX-XX ს. მიჯნის ისტორიული აღწერებისა. უფრო მეტიც, შესრულების ასეთი პრაქტიკა არ გახლავთ ახლო წარსულში განვლილი მოვლენა, არამედ გაგრძელებაა იმ ანსამბლური ტრადიციისა, რომელიც დამკვიდრებული იყო XX საუკუნის დასაწყისში როგორც სოფლად ისე ქალაქში. ნააშრომში განხილული იქნება ტრადიციის უცვლელობა ქართულ მრავალხმიან სიმღერაში 1) მუსიკოლოგიურ ანალიზზე, 2) ქართველ ისტორიკოსებთან, ეთნომუსიკოლოგებთან და თბილისური ანსამბლების ხელმძღვანელებთან და წევრებთან მრავალრიცხოვან ინტერვიუებზე, და 3) ამ სფეროში ბოლო წლების სამეცნიერო კვლევებზე დაყრდნობით.

ANDREA KUZMICH

CANADA

She has been singing Georgian polyphonic songs since 1996 with the Canadian choir Darbazi and in 2003 she co-founded the trio Zari which received a 2004 Canada Council for the Arts award. Initially trained as a jazz singer, Kuzmich has also studied Balkan, Congolese, South Indian, and early African American music. She has been teaching Georgian polyphonic songs in Toronto since 2000 and over the past year has guest lectured at York University, where she is currently doing her Masters in Ethnomusicology. She has presented papers on Georgian music in Canada, Sweden and the US and has produced two short radio documentaries on Georgian music.

NON-CHANGE IN THE TRADITIONAL GEORGIAN POLYPHONIC SONGS OF TBILISI ENSEMBLES

Since the disintegration of the Soviet block, contemporary research on traditional musics from the region has focused primarily on change, which was either a product of the socialist policies or was in opposition to them (Sugarman 2004; Buchanan 2005; Rice 1996). In comparison to these other musics, there has been little change in Georgian traditional polyphonic songs. Even though today's urban-based ensembles perform songs outside of the traditional rural context, the genres of songs and their musical (harmonic and rhythmic) structure are still comparable to archived recordings and historical descriptions of the late 1800s and early 1900s. Moreover, this performance practice is not a recent revival. It is a continuation of an ensemble tradition which both urban and village folk exercised as early as the turn of the twentieth century. This paper will contextualize this non-change in Georgian polyphonic songs, based on 1) musicological analysis, 2) numerous interviews with Georgian historians, ethnomusicologist and Tbilisi-based ensemble leaders and members, and 3) recent scholarly work in the area.

გერდა ლეხლაიტნერი ავსტრია

ბეისწავლა მუსიკისმცოდნეობა და ფსიქოლოგია ვენის უნივერსიტეტში. 1979-1986 წლებში იგი მუშაობდა ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის აკუსტიკური კვლევის ინსტიტუტში; მონაწილეობდა ფონოგრაფიკის სხვადასხვა პროექტებში. 1996 წლიდან არის კომპაქტური დისკების გამოცემის – „ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის ფონოგრაფიკის ხმოვანი მასალები“ რედაქტორი და ისტორიული მასალების ზედამხედველი.

ნაშრომის თანაავტორია ნონა ლომიძე

ბუხარელი და ქართველი ებრაელები ვენაში

ბუხარელი და ქართველი ებრაელები წარმოადგენენ ვენაში არსებული სეფარდული ცენტრის ნაწილს. ორივე თემი ვენის „Israelitische Kultusgemeinde“-ს საკმაოდ ახალგაზრდა უმცირესობის ჯგუფს წარმოადგენს; ბუხარელი ებრაელები მუდმივად მზარდი ჯგუფია. ამ თემებს ეძღვნება ფონოგრაფიკის ახლო წარსულის საექსპედიციო ჩანაწერების პროექტი, რომელიც ხორციელდება ქალაქურ გარემოში. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მუსიკის მათეზური გაგების კვლევას, მუსიკის შესრულების როლს მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში, და, უფრო ზოგადად, მათ კულტურას ავსტრიაში პირველი ჩასვლის დროიდან – 1970-იანი წლებიდან.

მონაწილეებზე დაკვირვების მეთოდითა და ვიდეო აპარატურის გამოყენებით დაფიქსირებული და ჩაწერილია სხვადასხვა მოვლენები, როგორცაა თეატრალური წარმოდგენები და ცეკვა, კონცერტები ან რელიგიური დღესასწაულები. მოხსენება ძირითადად ეხება ვოკალურ შესრულებას.

GERDA LECHLEITNER

AUSTRIA

Study of musicology and psychology at the University of Vienna; 1979-1986 employed at the Institute of Acoustic Research of the Austrian Academy of Sciences, then involved in different projects at the Phonogrammarchiv; since 1996 editor of the CD-Edition: *Sound Documents from the Phonogrammarchiv of the Austrian Academy of Sciences* and custos of the historical holdings.

Co-author of the paper NONA LOMIDZE.

BUKHARIAN AND GEORGIAN JEWS IN VIENNA

Bukharian and Georgian Jews are part of the Sephardic centre in Vienna. Both communities are rather young minority groups within Vienna's „Israelitische Kultusgemeinde“, mainly the Bukharian Jews are a constantly growing group. These communities form the topic of the Phonogrammarchiv's most recent field-recording project conducted in an urban environment. Special emphasis is put on researching their understanding of music, the role music plays in their everyday lives and, more generally, on the way they have been living their culture ever since they first settled here in the 1970s.

Using the method of participant observation, various events – such as theatre and dance performances, concerts or activities on the occasion of religious holidays – have so far been documented and recorded chiefly on video. The paper mainly will deal with vocal performances.

ფრანც ლეხლაიტნერი ავსტრია

კომუნიკაციების ინჟინერი. მუშაობდა ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის ფონოგრაფიკის წამყვან ტექნიკოსად. არის ხმოვანი ჩანაწერების გადაწერის ტექნიკის სპეციალისტი. შექმნილი აქვს ლილვაკების ჩამწერი თანამედროვე აპარატი.

ცვილის ლილვაკების ძარბული კოლექცია — ჩანერის ტექნოლოგია და რესტავრაციის რეკომენდაციები

ლილვაკების ორიგინალებსა და მათ ხელახალ გადაწერაზე დაყრდნობით განხილული იქნება სიხშირის რეაქციასთან ჩაწერის პარამეტრების მიმართების საკითხი. შედეგებიდან გამომდინარე ნაჩვენები იქნება რეკომენდაციები ლილვაკების რესტავრაციასა და ხარისხის გაუმჯობესებაზე.

FRANZ LECHLEITNER

AUSTRIA

Studied communications engineering and worked as chief-technician in the Phonogrammarchiv of the Austrian Academy of Sciences. He specialised on re-recording technics and constructed a modern cylinder recording machine.

THE GEORGIAN WAX CYLINDER COLLECTIONS – RECORDING TECHNOLOGY AND RECOMMENDATIONS FOR RESTORATION

Based on the cylinder originals and the corresponding re-recordings the interaction of the recording parameters on the frequency response will be discussed. Based on these results application recommendations for restoration and enhancement will be demonstrated.

მიხეილ ლობანოვი რუსეთი

MIKHAIL LOBANOV

RUSSIA

Doctor of Arts, Professor at the Russian Saate Hertsen Pedagogic University, Leading Scientific Worker at the Russian Institute of History of Arts, Member of Composer's Union of Russia. Specialized in Musicology and took Post Graduate Course at Leningrad Conservatory. For years worked as ethnomusicologist at the Institute of Russian Literature (Pushkin House). In 1976 defended first Doctoral thesis on the use of Russian folk music style in Glazunov's melodies. In 2000 defended second Doctoral thesis on Vocal Melodies-Signals in Russia.

PREVIOUSLY UNACCOUNTED TYPE OF RUSSIAN SONG POLYPHONY

At the initial period of the study of Russian traditional polyphony the latter was considered to adhere to only one principle, namely that of simultaneous performing of different variations of the main melody, or heterophony (Yu. N. Melgunov, Ye. Ye. Linyova). Within the first three decades of the 20th century, A. M. Listopadov and Ye. V. Gippius identified separate regional types of ensemble singing: Cossack *podgolosok* (Don region), contrast-register singing (Pinega). In the 1950-ies the development of general system of the forms of Russian traditional polyphony started. (T.S. Bershadskaya). At present 4 regional types of polyphonic facture are generally recognised (B.B. Efimenkova). They differ either in the presence/absence of functional differentiation between vocal melody lines, or in the character of the lower part (a drone or a fully – developed melody). Individual performing techniques of specific singers are usually considered as one more factor. In the present paper a special type of traditional polyphony spread from Kostroma to the Middle Urals is described for the first time. It is characterized by female voices singing together in the main register, while one of the parts may be also doubled one octave lower. The specificity and local character of this kind of singing is manifested not in the correlation of vocal parts as such, but only in conjunction with the performing technique, which dominates here in the hierarchy of factors.

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, რუსეთის ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის (სანქტ-პეტერბურგი) წამყვანი მეცნიერთანამშრომელი, რუსეთის პედაგოგიური უნივერსიტეტის პროფესორი, კომპოზიტორთა კავშირის წევრი. დაამთავრა ლენინგრადის კონსერვატორიის მუსიკისმცოდნეობის ფაკულტეტი (1967) და ლენინგრადის კონსერვატორიის ასპირანტურა (1971). წლების მანძილზე მუშაობდა რუსული ლიტერატურის ინსტიტუტში (პუშკინის სახლი) ეთნომუსიკოლოგად. 1976 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია გლაზუნოვის მელოსის ფოლკლორული სტილისტიკის შესახებ; 2000 წელს კი სადოქტორო დისერტაცია თემაზე "ვოკალური მელოდია – სიგნალები რუსეთში".

რუსული სასიმღერო მრავალხმიანობის გაუმთავალისწინებელი ტიპი რუსული ხალხური მრავალხმიანობის შესწავლის თავდაპირველ ეტაპზე, ითვლებოდა, რომ მას ახასიათებდა მხოლოდ ერთი პრინციპი – პეტეროფონია (ი. მელგუნოვი, ე. ლინევა). მე-20 საუკუნის პირველ მეხამედში ა. ლისტოპადოვმა და ე. კიპიუსმა გამოავლინეს მრავალხმიანობის სხვა რეგიონული ტიპები: კაზაკური პოდგოლოსური (დონი), და კონტრასტულ-რეგისტრული მღერა (პინეგა). 1950-იან წლებში დაიწყო ტრადიციული რუსული მრავალხმიანობის საერთო სისტემატიკის ძიება (ტ. ბერშადსკაია). ამჟამად საყოველთაოდ მიღებულია მრავალხმიანი ფაქტურის 4 რეგიონული ტიპი (ბ. ეფიმენკოვა), განსაზღვრული ვოკალური ხაზების ფუნქციონალური დიფერენციაციის არსებობით ან არარსებობით. ვოკალურ-საშემსრულებლო მიდგომები განიხილება როგორც მეორადი ფაქტორი. მოხსენებაში პირველად იქნება წარმოდგენილი ხალხური მრავალხმიანობის განსაკუთრებული ტიპი, რომელიც გავრცელებულია კოსტრომიდან შუა ურალამდე და წარმოდგენილია ერთდროული მღერით თავის რეგისტრში და თავის სპეციფიკას ავლენს მხოლოდ საშემსრულებლო კონტექსტში.

ნონა ლომიძე ავსტრია

დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (მუსიკის თეორია, 1982). მუშაობდა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის პედაგოგიკის ინსტიტუტში მეცნიერთანამშრომლად, თბილისის მუსიკალურ-პედაგოგიური აკადემიის დექტორად. თანამშრომლობდა ტელევიზიასა და პრესასთან როგორც მუსიკის მომომხილველი. 1993 წლიდან არის ვენის მუსიკისა და სახეითი ხელოვნების უნივერსიტეტის ასისტენტი, კითხულობს ლექციებს პარმონიასა და კონტრაპუნქტში. არის ავსტრიის კომპოზიტორთა კავშირის აღმოსაფლეთ ევროპასთან კონტაქტების ორგანიზაციის წევრი; ვენაში უცხოური პრესის წარმომადგენლობის წევრი; მონაწილეობს ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის ფონოგრაფიკის პროექტებში. ამჟამად ვენის უნივერსიტეტის დოქტორანტია.

ძარტული სიმღერა, ტრანსკრიპცია და კომპიუტერი

მოხსენებაში განხილული იქნება, თუ როგორ ხდება სიმღერების ნოტებზე გადაღება კომპიუტერის დახმარებით სიმღერის ფრაზებად დაყოფა, ბგერების, რიტმის, გრძლიობის, მელიზმატიკის დადგენა მოცემულია სპექტროგრამის დეტალური ანალიზის საფუძველზე.

NONA LOMIDZE

AUSTRIA

Magister of Art; graduated from Tbilisi State Conservatoire with the specialization in Musicology (Music Theory, 1982). She was a Scientific Worker at Tbilisi Javakhishvili Pedagogical Institute, and a lecturer at Tbilisi Musical-Pedagogical Academy; collaborated with TV and Press as music reviewer. Since 1993 she is an Assistant at the Vienna University of Music and Performing Arts; her fields are harmony and contrapunct; is a member of the East European Contact Organisation of the Composer Federation of Austria, the member of Foreign Press in Vienna; is involved in different projects of the Phonogrammarchiv of the Austrian Academy of Sciences; is Doctoral candidate at Vienna University.

GEORGIAN SONG, TRANSCRIPTION AND COMPUTER

The paper will deal with the transcription of songs using computer. Splitting of song on the phrases, determination of the tone, rhythm, duration and melismatics were done on the basis of detailed analysis of spectrograms.

ბერალდ ფლორიან მესნერი ავსტრალია

GERALD FLORIAN MESSNER AUSTRALIA

Dr. Messner, presently in Australia, is a graduate of the University of Vienna and the University of Music and Dramatic Arts in Vienna, he conducted extensive fieldwork in Bulgaria, Papua New Guinea, Indonesia and Mexico, obtained positions as lecturer at the University of Vienna and the University of Music and Dramatic Arts in Vienna, senior lecturer / head of department at Deakin University, Australia and visiting professor at UCLA. He has taught and conducted workshops internationally and has produced numerous publications about multi-part vocal traditions, ritual performances, poetry and drama as well as CDs with medieval and world music.

THE MULTI-PART VOCAL TRADITION IN EASTERN FLORES (INDONESIA), MID- DLE WESTERN BULGARIA AND BALUAN ISLAND, MANUS PROVINCE (PAPUA NEW GUINEA): A COMPARISON.

While studying a particular traditional multi-part vocal style in Bulgaria I encountered literature indicating the existence of a similar tradition on Baluan Island (Manus Province, Papua New Guinea) and in Eastern Flores (Indonesia). These discoveries prompted me to investigate these two styles myself, which I was finally able to do between 1977 and 1989. In this paper I would like to present the significant findings and recordings of this comparative study of the three traditions. During my investigation I was able to prove that the 'polyphonic' vocal style of Eastern Flores exhibits many of the characteristics of the multi-part traditions that I have described as "Schwebungsdiaphonie", which can be found in various parts of the world. The part-organization, 'antiphonal' and 'responsorial' performance as well as the voice production with its typical concentration of sound energy within the harmonic spectrum of approximately 2000 Hz are only a few of the phenomenological similarities.

დოქტორი მესნერი ამჟამად ცხოვრობს ავსტრალიაში. დაამთავრა ვენის უნივერსიტეტი და ვენის მუსიკისა და თეატრალური ხელოვნების უნივერსიტეტი. ეწეოდა აქტიურ საექსპედიციო მუშაობას ბულგარეთში, პაპუა ახალ გვინეაში, ინდონეზიაში და მექსიკაში. სხვადასხვა დროს კითხულობდა ლექციებს ვენის უნივერსიტეტსა და ვენის მუსიკისა და თეატრალური ხელოვნების უნივერსიტეტში; იყო დიკინის უნივერსიტეტის (ავსტრალია) უფროსი მასწავლებელი და კათედრის გამგე; კალიფორნიის უნივერსიტეტის მოწვეული პროფესორი; ასწავლიდა და ატარებდა მასტერკლასებს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში. იგი ავტორია მთელი რიგი პუბლიკაციებისა მრავალხმიან ვოკალურ ტრადიციებზე და რიტუალებზე, პოეზიასა და თეატრზე; ასევე გამოშვებული აქვს შუა საუკუნეებისა და მსოფლიო მუსიკის მრავალი კომპაქტური დისკი.

მრავალხმიანი ვოკალური ტრადიცია კუნძულ ფლორისზე (ინდონეზია), ცენტრალურ დასავლეთ ბულგარეთში და კუნძულ ბალუანზე (მანუს პროვინცია, პაპუა ახალი გვინეა): შედარება

ტრადიციული ბულგარული მრავალხმიანობის შესწავლის დროს ავტორი აგრეთვე გაეცნო მსგავს მრავალხმიან ვოკალურ ტრადიციას კუნძულ ფლორისზე (ინდონეზია) და კუნძულ ბალუანზე, (მანუს პროვინცია, პაპუა ახალი გვინეა). კვლევა მიმდინარეობდა 1977-1989 წლებში. მოხსენებაში წარმოდგენილია სამი ტრადიციის შედარებითი გამოკვლევის შედეგები. აღმოჩნდა, რომ "პოლიფონიურ" ვოკალურ სტილს კუნძულ ფლორისის ადმოსავლეთ ნაწილში საზოგადოდ მრავალხმიანი ტრადიციის ბევრი დამახასიათებელი ნიშანი აქვს, რასაც ავტორი "Schwebungsdiaphonie"-ს ("პულსირებულ დიაფონიას") უწოდებს. პარტიების განაწილება, ანტიფონური და რესპონსორული შესრულება, ხმის გამოცემა თავისი ტიპური კონცენტრაციით ბგერის ენერგიაზე დაახლოებით 2000 ჰერც პარამონიულ სპექტრის ფარგლებში – ყველაფერი ეს მხოლოდ რამდენიმე ფენომენოლოგიური მსგავსებაა.

რუჰა ნეიკოვა ბულგარეთი

1981 წელს დაამთავრა სოფიის მუსიკის სახელმწიფო სკოლა საფორტეპიანო განხრით და მუსიკის სახელმწიფო აკადემია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით. 1989 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. 1999 წლიდან იგი ბულგარეთის მეცნიერებათა აკადემიის ფოლკლორის ინსტიტუტის მუსიკალური ფოლკლორის დეპარტამენტის უფროსი მეცნიერთანამშრომელია. არის ბულგარეთის კომპოზიტორთა კავშირის წევრი. მისი სამეცნიერო კვლევის ობიექტია ქალთა რიტუალები, ხალხური სიმღერა და საკრავიერი მუსიკა. მონაწილეობდა ექსპედიციებში საბერძნეთში (1998), ფინეთში (1996), ჩუვაშეთსა და თათრეთში (2002), ყაბარდო-ბალყარეთში (2005). არის ავტორი რიგი პუბლიკაციებისა.

მრავალხმიანი სიმღერა სამხრეთ დასავლეთ ბულგარეთის ქალთა რიტუალებში

მოხსენებაში მიმოხილულია სამხრეთ-დასავლეთ ბულგარული „წმ. ლაზარეს დღის“ რიტუალის მუსიკალური და პოეტური შინაარსი. ნაშრომი ეყრდნობა ავტორის 1981-2006 წლების პირად დაკვირვებებს და საარქივო მასალებს. ეს რიტუალი კარგად იყო შემონახული მე-20 საუკუნის შუა ხანებამდე. ზოგადად, მელოდიების, მათი ინტონაციებისა და სტრუქტურული შემადგენლობის მხრივ, წმ. ლაზარეს სარიტუალო სიმღერებში გამოირჩევა ორი მუსიკალური ღონე: პირველი – სპეციფიკური არქაული კონსტრუქციული და სტილისტური თვისებებით და მეორე – სხვადასხვა ტენდენციების კომბინაციით, უფრო ფართო ტონალური მოცულობით, შეცვლილი ინტერპრეტაციით და სხვ. უფრო განვითარებული „ხმების“ თანაარსებობა ძველი რიტუალის პანგებთან სხვადასხვა ადგილობრივ წარმოდგენებში განპირობებულია თავად რიტუალის მრავალ-სტადიური ხასიათითა და მისი კონტექსტისათვის ახალი მნიშვნელობის მინიჭებით.

RUZHA NEYKOVA

BULGARIA

Graduated from the State School of Music in Sofia (specialty piano) and State Academy of Music (specialty musicology) in 1981. Ph.D. since 1989; Senior Research Worker at the Department of Musical Folklore, Institute for folklore, Bulgarian Academy of Sciences; Member of the Unit of Bulgarian Composers. Fields of her research are female rituality, *Nestinarstvo*, folksongs, folk instrumental music. Her international experience includes: field research in North Greece about *anastenaria* (1998), field research, observations, work in archives and libraries in Finland, joint project since 1996; field research in Chuvashia and Tatarstan (2002), and field research in Kabardino-Balkaria (2005). She is the author of a number of publications.

THE POLYPHONIC SINGING IN A FEMALE RITUAL OF SOUTH WESTERN BULGARIA

The paper outlines the musical and the poetic contents of “St. Lazar’s Day” ritual in South-western Bulgaria. The research is based on the close observation of the author in different villages for the period (1981-2006), and as well on the archival data. The ritual is well known as a relict with its unique syncretic entity well preserved till the middle of 20 century. In a general plan, according to the preservation of the melodies, to their intonation and structural contents, the St. Lazar’s ritual songs outlines in two musical levels. The first one encompasses an older, quite archaic way of musical thinking and specific constructive and stylistic features (including a tense and a strong sound-extraction). The second level of polyphonic songs includes the combination of different tendencies – a wider tonal volume, an altered interpretation... The co-existence of the old ritual “izvik”/tunes and more developed “voices” in different local performances of the St. Lazar rituals is determined by the multi-stage character of the ritual itself and the process of giving a new meaning to its contents.

ლორენ ნინოშვილი აშშ

კოლუმბიის უნივერსიტეტის ეთნომუსიკოლოგიის დოქტორანტი. იწვევს მუშაობას სადისერტაციო ნაშრომზე კულტურულ პოლიტიკასა და ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობის აღორძინების შესახებ. წაითხული აქვს მოხსენებები ეთნომუსიკოლოგიის საზოგადოების (SEM) და ლონდონის სლავური და ევროპული კვლევების (UCL-SSEES) საუნივერსიტეტო კოლეჯის სამეცნიერო კონფერენციებზე. არის კოლუმბიის უნივერსიტეტის ბარნარდის კოლეჯის ბაკალავრი მუსიკასა და რუსეთის რეგიონების კვლევაში. ჩატარებული აქვს კონცერტები როგორც სოლისტ-პიანისტს, კამერულ მუსიკოსს, ჯაზის პიანისტს და ავანგარდულ/ექსპერიმენტულ კლავიშიან ინსტრუმენტზე შემსრულებელს ნიუ იორკსა და ფილადელფიაში.

ქართული პოლიფონია 21-ე საუკუნის ინგლისურ ლიტურგიულ მუსიკაში

უკანასკნელ წლებში აშშ-ს მართლმადიდებელი ტაძრები გახდა ათასობით ახალი ქართველი ემიგრანტის თავშესაფარი ადგილი. თუ გადავხედავთ მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიას ამერიკაში, ვნახავთ, რომ აქ ლიტურგიაში ფართოდ გამოიყენება სლავური, ბიზანტიური და რუმინული საეკლესიო საგალობლები; ქართული მრავალხმიანი გალობა კი მხოლოდ ახლახანს გამოჩნდა ამ რეპერტუარში. 2003 წლიდან ვმუშაობ პროექტზე, რომლის მიზანია ქართული მრავალხმიანი საგალობლები გასაგები გახადოს ინგლისურენოვან ქვეყნებში, რაც საშუალებას მისცემს ქართველ ემიგრანტებს გაითავისონ ინგლისურენოვანი ღვთისმსახურება. ნაშრომში განხილულია პროექტის როგორც თეოლოგიური მიზეზები, ისე მნიშვნელოვანი სულიერ-შემოქმედებითი საკითხები. მრავალი უძველესი ქრისტიანული კულტურის ტრადიციების ხელმისაწვდომობა მართლმადიდებელი ეკლესიების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ღირებულებაა ამერიკაში, ხოლო მათ რეპერტუარში ქართული გალობის შეტანა მნიშვნელოვანი ნაბიჯია მართლმადიდებელთა უფრო დიდი ერთობისაკენ.

LOREN NINOSHVILI

USA

Doctoral candidate in ethnomusicology at Columbia University in New York City. She will begin her dissertation fieldwork on cultural policy and the revival of traditional Georgian polyphonic singing. She has presented papers based on previous research at professional conferences of the Society for Ethnomusicology (SEM) and University College-London's School of Slavic and Eastern European Studies (UCL-SSEES). She holds a Bachelor of Arts degree in Music and Russian Regional Studies from Barnard College, Columbia University. She has performed as a piano soloist, a chamber musician, a jazz pianist and an avant-garde/experimental keyboardist in the New York and Philadelphia metropolitan areas.

GEORGIAN POLYPHONY IN ENGLISH: LITURGICAL MUSIC FOR THE 21ST CENTURY

In recent years, Orthodox churches throughout the United States have become homes-away-from-home for thousands of Georgian migrants. In the history of American Orthodoxy, liturgical hymns have been adapted from the Slavic, Byzantine and Romanian traditions into English; Georgian polyphonic hymns, however, have only just begun to appear in the repertoire. In 2003 I conceived of a project to make Georgian hymns accessible to Orthodox faithful in English-speaking countries and to help accommodate Georgian migrants to worship in the English language. In this presentation I will share my work and discuss both the theological reasons for, and the challenges inherent in, this important spiritual-creative undertaking. Ease of access to the traditions of many ancient Christian cultures is among the greatest assets of Orthodox churches in America, and the incorporation of Georgian chant into their musical repertoires is an important step towards greater unity in and through the Orthodox faith.

ემი ნიშინა
იაპონია

მულტიმედია განათლების ეროვნული ინსტიტუტის ასოცირებული პროფესორი. აწარმოებს მრავალ-დისციპლინარულ კვლევას ქალაქურ დიზაინზე, არქიტექტურაზე, ნეირომეცნიერებაზე, ინფორმაციულ მეცნიერებასა და ისტორიაზე. პროფესორ ოოჰაშისთან და სხვა კოლეგებთან ერთად მან აღმოაჩინა „ჰიპერსონური ეფექტი“ და ამჟამად მუშაობს ამ ეფექტის კვლევაზე და მის გამოყენებაზე მედია განათლებაში და ქალაქის რეკონსტრუქციაში. მისი საქმიანობის ძირითადი სფეროა ტრადიციული საშემსრულებლო ხელოვნების დაფიქსირება თანამედროვე აუდიო-ვიზუალური მედია ტექნოლოგიის გამოყენებით. როგორც ანსამბლ „გეინო-იამაშიროგუმი“ წევრი მღერის სხვადასხვა კულტურების საგუნდო მუსიკას.

ნაშრომის თანაავტორები არიან: ნორიე კავანი, მანაბუ ჰონდა, რეიკო იაგი, მასაკო მორიმოტო, სატოში ნაკამურა, ტადაო მაეკავა, იოშიჰარუ იონეკურა, ნიროში შიბასაკი და ტუტომუ ოოჰაში.

მუსიკალურ გავრცელებაში არსებული არასმენადი მაღალი სიხშირის კომპონენტის აღქმის ბიოლოგიური მექანიზმი

მიკრო-დროის ზონაში მილისეკუნდის სიზუსტის მქონე რხევითი ვლინდება, რომ სხვადასხვა ტრადიციული მრავალხმიანობის, მათ შორის ქართული მრავალხმიანობისა და სხვადასხვა ეროვნული მუსიკალური საკრავების ბგერები შეიცავენ ჰერის ვიბრაციის არასმენად მაღალი სიხშირის კომპონენტს, რომელიც სცდება ადამიანის სმენითი აღქმის დიაპაზონს. კომპლექსური სტრუქტურის ეს კომპონენტები აქტიურებენ ტვინის ნეირონულ სისტემას და მუსიკალურ ბგერას უფრო კომფორტულად აღსაქმელს ხდიან. ამ მოვლენას ეწოდება „ჰიპერსონური ეფექტი“. ჯერ კიდევ გაურკვეველია, როგორ ხდება არასმენადი კომპონენტების გარდაქმნა და აღქმა. გამოირკვეა, რომ ისინი აღიქმება უცნობი სენსორული მექანიზმის საშუალებით, რომელიც სხეულის ზედაპირზე მოთავსებული და არა ყურის სასმენი სისტემის საშუალებით. ნაშრომში ამ აღმოჩენის დეტალებია წარმოდგენილი.

EMI NISHINA

JAPAN

Ph.D., Associate Professor at the National Institute of Multimedia Education. She carries out multi-disciplinary research in urban design, architecture, neuroscience, information science and history. In collaboration with Professor Oohashi and co-researchers, she discovered the “hypersonic effect” and has been engaged in research and development on advanced applications of the hypersonic effect for media education and urban reconstruction. The documentation of traditional performing arts using the latest audio-visual media technology is one of her major research interests. As a member of Geinoh-Yamashirogumi, she has sung the choral music of various cultures.

Co-author of the paper: Norie KAWAI, Manabu HONDA, Reiko YAGI, Masako MORIMOTO, Satoshi NAKAMURA, Tadao MAEKAWA, Yoshiharu YONEKURA, Hiroshi SHIBASAKI and Tsutomu OOHASHI

BIOLOGICAL MECHANISM OF PERCEPTION OF INAUDIBLE HIGH-FREQUENCY COMPONENT INCLUDED IN MUSICAL SOUNDS.

The sounds of various traditional polyphony including *Kartuli Polyphony* and various ethnic musical instruments contain inaudible high-frequency component of air vibration above human audible range with conspicuous, non-stationary fluctuation in a micro temporal domain of the order of millisecond. We discovered that inaudible high-frequency components with complex structure activate the reward-generating neuronal system in the brain and make the musical sounds more comfortable to hear and called it “hypersonic effect.” It remains unclear, however, how such inaudible high-frequency components are transduced and perceived by listeners. We recently showed that inaudible high-frequency components of air vibration are perceived via some unknown sensing mechanism situated on the body surface, not via conventional air-conducting auditory system through ears.

ცუტომუ ოოჰაში იანონი

მეცნიერებათა დოქტორი, საერთაშორისო სამეცნიერო განვითარების ფონდის წამყვანი მკვლევარი; ინფორმაციისა და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ეროვნული ინსტიტუტის მოწვეული მკვლევარი; მულტიმედია განათლების ეროვნული ინსტიტუტის დოცენტი. ხატარბუღი აქვს ნეირომეცნიერების, საინფორმაციო მეცნიერების, მოლეკულარულ ბიოლოგიისა და ეთნოლოგიის კომბინირებული მულტი-დისციპლინარული კვლევა. მან აღმოაჩინა ჰიპერსონული ეფექტი: ბგერები, რომლებიც შეიცავენ არასტატიკური რხევის მქონე ყურისთვის არააღქმად მადალი სიხშირის კომპონენტებს, ახდენენ ტვინის სიდრმისეული შრეების სტრუქტურის აქტივაციას და იწვევენ სხვადასხვა ფიზიოლოგიურ, ფსიქოლოგიურ და ქცევით რეაქციებს. სტატიები ამ აღმოჩენის შესახებ იყო ამერიკული ფიზიოლოგიური საზოგადოების ოფიციალური აკადემიური ჟურნალის ყველაზე პოპულარულ და კითხვად სტატიებს შორის. მას, როგორც ხელოვანს, აქვს სხვა სახედიც – იამაშირო შოჯი. იგი ხელმძღვანელობს ანსამბლ გეინო-იამაშიროგუმს, ქართული ხალხური სიმღერების შემსრულებელ მსოფლიოში პირველ უცხოურ გუნდს. პროფესორ ოოჰაშის მოღვაწეობის არეალი არის საშემსრულებლო ხელოვნების სხვადასხვა ჟანრები: მუსიკა, თეატრალური პიესა, ოპერა. მადალი შეფასება მიეცა მის საქმიანობას საერთაშორისო კულტურული გაცვლითი პროგრამების დარგში; მას მიღებული აქვს რამდენიმე საერთაშორისო ჯილდო, მათ შორის საქართველოს მთავრობის ჯილდო (1990).

ნაშრომის თანაავტორები არიან: ემი ნიშინა, ნორიი კავაი, მანაბუ ჰონდა, რეიკო იაგი, მასაკო მორიმოტო, სატოში ნაკამურა, ტადაო მაეკავა, იროში შიბასაკი.

მუსიკალურ გზიკვლევაში არსებული არასამანადი მადალი სიხშირის კომპონენტის აღქმის ბიოლოგიური მექანიზმი
სიმპოზიუმზე მოხსენება წარმოდგენილი იქნება ემი ნიშინასთან ერთად.
(ანოტაციის ტექსტი იხ. გვ. 34)

TSUTOMU OOHASHI

JAPAN

Ph.D., Executive Researcher at Foundation for Advancement of International Science; Visiting Researcher at the National Institute of Information and Communications Technology; Former Professor at the National Institute of Multimedia Education. Through multi-disciplinary research in neuroscience, information science, molecular biology, and ethnology, Professor Oohashi, in collaboration with Professor Nishina, has discovered what they call the hyper-sonic effect: sounds that contain an inaudible high-frequency component with non-stationary fluctuation activate deep-lying brain structures in humans and evoke various physiological, psychological, and behavioral responses. Their paper on the hyper-sonic effect in the Journal of Neurophysiology (official academic journal of the American Physiological Society) in 2000 still ranks among the most frequently read in that leading academic publication. In the world of performing arts, Professor Oohashi is known as YAMASHIRO Shoji. Under this sobriquet, he heads Geinoh-Yamashirogumi, whose chorus was the first non-Georgian chorus to sing Georgian Polyphony. As YAMASHIRO Shoji he has created works for a variety of performing arts: music, including landscape opera, and theatrical pieces, as well as for EXPO pavilions. His activities in international cultural exchange have been highly acclaimed and he is the recipient of several international awards, including the International Cultural Award from the Georgian Government in 1990.

Co-author of the paper: Emi NISHINA, Norie KAWAI, Manabu HONDA, Reiko YAGI, Masako MORIMOTO, Satoshi NAKAMURA, Tadao MAEKAWA, Yoshiharu YONEKURA and Hiroshi SHIBASAKI.

BIOLOGICAL MECHANISM OF PERCEPTION OF INAUDIBLE HIGH-FREQUENCY COMPONENT INCLUDED IN MUSICAL SOUNDS.

See the text of the annotation at page 34.

ანა პიოტროვსკა
პოლონეთი

დაამთავრა იაგიელონიის უნივერსიტეტის (კრაკოვი, პოლონეთი) მუსიკის ისტორიისა და თეორიის განყოფილება (ხელოვნების მაგისტრი, 1997 წელი); გაიარა ასპირანტურის კურსი ფსიქოლოგიისა და პედაგოგიკის განხრით იმავე უნივერსიტეტის ამერიკულ ცენტრსა და მუსიკისმცოდნეობის ინსტიტუტში; 2002 წლიდან ფილოსოფიის დოქტორია. სხვადასხვა დროს მონაწილეობდა კონფერენციებსა და მასტერკლასებში პოლონეთში, დანიაში, ბელგიასა და ჩეხეთში. მუშაობდა იაგიელონიის უნივერსიტეტის მუსიკის თეორიისა და ანთროპოლოგიის კათედრის პედაგოგად (1998-2003), ასისტენტ-პროფესორად (2003-2005), 2005 წლიდან ასოცირებული პროფესორია. არის მრავალი პუბლიკაციისა და კომპაქტური დისკების ანოტაციების ავტორი.

ფოლკლორი როგორც ეროვნული იდენტურობის წყარო მუსიკაში
რომანტიკულმა პერიოდმა ხელი შეუწყო მუსიკალური აქტივობის ეროვნული ფორმების მიმართ ინტერესის გაჩენას. მომხსენებელი სვამს საკითხს, თუ უნდა აისახოს და როგორ ეს ინტერესი ეროვნულ საკომპოზიტორო მუსიკაში. მე-19 საუკუნეში ტრადიცია, და მათ შორის, მუსიკალური ტრადიცია იქცა განსაკუთრებულ დირექტულებად. საკომპოზიტორო აზროვნება მიმართავს ფოლკლორს, როგორც მის მასაზრდოებელ წყაროს, იწყება გლეხური სასიმღერო-საცეკვაო მუსიკის შეგროვება და მეცნიერული დამუშავება. ავტორი განიხილავს ერისა და ეროვნული კულტურის, რომანტიკულ მუსიკაში ე.წ. „ნაციონალიზტური მიმდინარეობის“, ეროვნული საკომპოზიტორო სკოლებისა და ეროვნული სტილების საკითხებს. საიდულებლო, სხვასთან ერთად მოხმობილი აქვს ქართული მუსიკის მაგალითი და ასკენის, რომ ფოლკლორი არის მუსიკაში ეროვნული იდენტურობის ერთ-ერთი და არა ერთადერთი საშუალება.

ANNA PIOTROWSKA

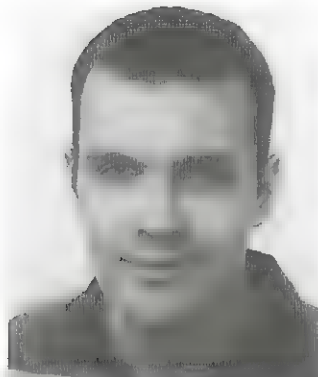
POLAND

In 1997 graduated from the Chair of History and Theory of Music at Jagiellonian University (Krakow, Poland) and was awarded the degree of Master of Arts. Completed post-graduate studies in psychology and pedagogy, in Center for American Studies and in Institute of Musicology at Jagiellonian University. In 2002 was awarded the degree of PhD in musicology. Has participated in a number of conferences and workshops in Czech Republic, Belgium, Denmark and Poland. Worked as *academic teacher* of (1998-2003) in the Institute of Musicology at Jagiellonian University, *Assistant Professor* (2003-2005) at the Chair of Theory and Anthropology of Music and since 2005 is *Associate Professor*. Is the author of a large number of publications and texts accompanying CDs.

FOLKLORE AS A SOURCE OF NATIONAL IDENTIFICATION IN MUSIC

Romantic period slogans contributed to the rise of interest in national forms of musical activity. The author ponders on the topic whether or not – and if yes, in what ways this interest in musical tradition of a given nation has to be mirrored in its artistic music known as national music. Tradition, particularly musical tradition, became in Europe of special value in the 19th century. This triggered off not only the use of folk in artistic music but also encouraged collecting peasants' songs and dances, publishing them, and, most importantly, analyzing them. Basing on the scholarly works of the past and present, the author discusses the problem of nation and national music, the so-called “national” trend in romantic music, national artistic schools and national styles. As an example, among others, the author presents Georgian music and assumes that folk music is one, but not the only, means of national identification in music.

იაკუა პრიმორაცი ხორვატია

1999 დაამთავრა ხორვატიის მეცნიერებისა და ხელოვნების აკადემიის ფილო-
სოფიის ფაკულტეტი (ეთნოლოგიის დეპარტამენტი) ზაგრებში, სადაც მოღვა-
წეობს 2002 წლიდან. ამჟამად იგი მუშაობს სადისერტაციო ნაშრომზე, რომლის
თემაა მრავალხმიანი კლავა სიმღერა ხორვატიაში. მისი სამეცნიერო ინტერე-
სის სფეროა ტრადიციული მუსიკის ცვლილების პროცესი; რიტუალსა და
მუსიკას შორის ურთიერთკავშირი. იგი შეისწავლის ხმელთაშუა ზღვის აუზის,
ბალკანეთის, შუა-აღმოსავლეთ ევროპისა და შუა აღმოსავლეთის მრავალხმიან
საყრო და სასულიერო ქრისტიანულ სიმღერას.

დალმატიური კლავა სიმღერის ადგილობრივი სტილები

ხორვატიაში სიმღერის თანამედროვე სტილი კლავა შედარებით ახალი ტრა-
დიციაა, რომელიც დაკავშირებულია დალმატიური კლავა ჯგუფების ფესტი-
ვალის დაარსებასთან ომიში 1967 წელს. იმ პერიოდში ძველი ტრადიციული
მრავალხმიანი სიმღერის – ქალაქური დალმატიური სერენადების სწრაფი
ტემპით გაქრობის პროცესმა ხელი შეუწყო ენთუზიასტების ფესტივალის
გარშემო შემოკრებას და ამ ტრადიციის სტილიზებასა და პოპულარიზაციას
მისი ცოცხალ პრაქტიკაში შენარჩუნების მიზნით. ფესტივალის არსებობის
პირველ წლებში შეიქმნა კლავას ახალი სტილი, რომელიც ეყრდნობოდა
მრავალხმიანი სერენადების კარგად შემონახულ ტრადიციას ქალაქ სპლიტსა
და მის შემოგარენში. 1970-1980-იან წლებში ქალაქებში ტროგირში, შიბენიკში,
დუბროვნიკსა და ველა ლუკაში ჩამოყალიბებულმა კლავა ჯგუფებმა შექმნეს
თავისი საკუთარი ადგილობრივი ქვესტილი. იგივე მოხდა 1990-2000 წლებში
ხორვატიის დედაქალაქ ზაგრებში.

JAKSA PRIMORAC

CROATIA

Graduated in 1999 from the Department of Eth-
nology, Faculty of Philosophy in Zagreb. Cur-
rently works on PhD theses with the topic of
polyphonic *klapa* singing in Croatia. From 2002
he has been employed at the Department of
Ethnology of the Croatian Academy of Scienc-
es and Arts in Zagreb. He is especially interest-
ed in the research of changing processes of tra-
ditional music and in the relations between ritu-
al and music. He investigates polyphonic secu-
lar and religious Christian singing in the Medi-
terranean, Balkans, Middle-Eastern Europe and
Middle East.

LOCAL STYLES IN DALMATIAN *KLAPA* SINGING

The contemporary style of *klapa* singing in
Croatia represents a relatively recent tradition,
connected with the foundation of the Festival
of Dalmatian *klapa* groups in Omis in 1967.
The older tradition of polyphonic singing of
the urban Dalmatian serenades started to die
out rapidly at that time, which motivated its
enthusiasts gathered around the Festival to styli-
ze and popularize it in order to keep it alive.
During the first few years of the Festival's histo-
ry, a new *klapa* style was formed by basing upon
the well-preserved polyphonic serenade traditi-
on of the city of Split and its surroundings. In
the towns of Trogir, Šibenik, Dubrovnik and
Vela Luka, in the 1970s and 1980s, a number of
accomplished *klapa* groups created their own
local sub-styles. The same happened in the
1990s and 2000s in Zagreb, Croatia's capital.

იოსებ ჟორდანიას პორტრეტი

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, პროფესორი, მეღებურნის უნივერსიტეტის მუსიკის ფაკულტეტის მეცნიერ-მკვლევარი. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (ფოლკლორი, 1978 წ.) 1982 წელს დაიცვა საკანდიდატო, ხოლო 1991 წელს სადოქტორო დისერტაცია (კიევის სახელმწიფო კონსერვატორია). იყო თბილისის კონსერვატორიის პროფესორი და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხმელთაშუა ზღვის კულტუროლოგიის სამეცნიერო ცენტრის მუსიკის სექციის გამგე-აქვს ოთხმოცდაათზე მეტი გამოქვეყნებული შრომა სხვადასხვა ენაზე, მათ შორის სტატიები მუსიკისა და მუსიკოსების გროუვის ახალ ლექსიკონსა და მსოფლიო მუსიკის გარდანიის ენციკლოპედიაში. ავტორია წიგნის „ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობა მრავალხმიან კულტურათა საერთაშორისო კონტექსტში“ (თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1989). არის ტრადიციული მრავალხმიანობის I და II საერთაშორისო სიმპოზიუმების მოხსენებების კრებულების თანარედაქტორი. 2006 წელს გამოაქვეყნა წიგნი „ვინ დასვა პირველი შეკითხვა? საგუნდო მრავალხმიანობის, ადამიანური აზროვნების, ენის და მეტყველების გენეზისი“.

რიტმის წარმოშობა: მრავალხმიანობის საპირობები და თავდაცვის სტრატეგია ადამიანის ევოლუციაში

სიმღერა კარგად არის ცნობილი ცხოველთა სამყაროში (ვეშაპების, მგალობელი ჩიტების, ვიბონების სიმღერა), თუმცა ცხოველთა სიმღერაში ჯერ არ არის ჩამოყალიბებული მკვეთრი მეტრული საკითხი. მეტრული მუსიკა მხოლოდ ადამიანურია. მოხსენებაში გამოყენებული იქნება მოსაზრება, რომ მკვეთრი მეტრული საკითხის გაჩენა პომინიდებში გამოიწვია მიწაზე მცხოვრები დიდი მტაცებლებისაგან თავდაცვის სტრატეგიამ. მომდერლების მეტრული ერთობა გახდა პირველადი მრავალხმიანობის საფუძველი და დღესაც თავს იჩენს ჩვენში, როცა რიტმული მუსიკის მოსმენისას გვინდობა სურვილი ავშოვო რიტმს.

JOSEPH JORDANIA

AUSTRALIA

Doctor of Music, Professor, Research Associate of the Faculty of Music at the University of Melbourne. Graduate of the Tbilisi State Conservatoire (1978). He received his Ph.D. in 1982 and doctorate in 1991 (Kiev State Conservatory). He is a former Professor of the Tbilisi State Conservatoire and Head of Musicological Section at the Centre of Mediterranean Studies of Tbilisi State University. He is the author of more than 90 published works in several languages, including major articles in *The New Grove's Dictionary of Music and Musicians*, *Garland Encyclopedia of World Music* and a book “Georgian Traditional Polyphony in International Context of Polyphonic Cultures” (Tbilisi University Press, 1989). Co-editor of the Proceedings for the First and Second International Symposiums on Traditional Polyphony. In 2006 he published a book “Who Asked the First Question? The Origins of Human Choral Singing, Intelligence, Language and Speech”.

ORIGIN OF RHYTHM: BEGINNINGS OF CHORAL POLYPHONY AND THE DEFENSE STRATEGY IN HUMAN EVOLUTION

Singing is well-known among animals (e.g. among whales, avian birds, gibbons), but singing does not have precise metro-rhythmic regularity in animal kingdom. Metro-rhythmically organized music is peculiar to human singing. The paper will suggest that the precise metro-rhythmic organization appeared in hominid behavior as a strategic means of predator control against major African ground predators. Rhythmic unity of group vocalization became the basis for the future tradition of human polyphony, and is still powerfully represented in human behavior when we instinctively want to follow the rhythm we are hearing (with tapping, finger snapping or other rhythmic movements of our body).

დაივა რაჩუნაიტე- ვიჩინიენე ლიტვა

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, ლიტვის მუსიკალური აკადემიის ეთნომუსიკოლოგიის კათედრის გამგე და დოცენტი. დაამთავრა ლიტვის მუსიკალური აკადემია (1985). გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სამეცნიერო სტატია. არის ავტორი წიგნების „სუტარტინესის შესრულების ტრადიცია“ (2000) და „სუტარტინესი. ლიტვეური მრავალხმიანი სიმღერები“ (2002). იგი აქტიურად მონაწილეობს ლიტვაში და მის ფარგლებს გარეთ მოწყობილ კონფერენციებში, არის ESEM-ის და ლიტვის კომპოზიტორთა კავშირის წევრი, საერთაშორისო ფოლკლორული ფესტივალის *Skamba skamba kankliai*-ის ორგანიზატორი, სუტარტინესის შემსრულებელი გუნდის *Trys keturiose*-ის ხელმძღვანელი. მისი სამეცნიერო ინტერესების სფეროა: სუტარტინესი და ადრეული მრავალხმიანობის სხვა ფორმები, ტრადიციული სიმღერა თანამედროვე კულტურაში, შესრულების თავისებურებები, მითოლოგია, ხმოვანი ჩანაწერების (კომპაქტური დისკების) გამოცემა.

ტუმბა რუმინის მძონე ორიგინალური სიმღერების ძიება და მათი ინტერპრეტაცია

ლიტვეურ სასიმღერო ტრადიციაში არსებობს სიმღერები ასეთი მისამღერებით ტუმბა ტუმბა, ტუმბა ტუმბა ტუმბა დრია, და მათი მსგავსი: ჩიუმბა ჩიუმბა ჩიუმბა დრა, ჩიუმბა ოლია დრია, ტუმბი ტუმბი ტუმბიდი და ა.შ. ამ სიმღერებს მიიჩნევენ „არასერიოზულ, მსუბუქ“ სიმღერებად. როგორც მომღერლები ამბობენ, ეს სიმღერები სრულდება ბავშვების მიერ ან სხვადასხვა გასართობი ღონისძიებების დროს და შეიძლება იყოს როგორც მონოფონიური ისე პოლიფონიური. მისამღერები შესაძლოა ავრცობდნენ ტექსტის ხაზებს ან ქმნიდნენ ახალ ხაზს. ზოგიერთი სიმღერის მისამღერში ტუმბას განმეორება ქმნის ბურღონს, ბასო ოსტინატოს (გვაცონებს არუმანიულ სიმღერებს მისამღერით ტუმბე-ტუმბე და სერბულ სიმღერებს მისამღერით ზუმბე-ზუმბე). ლიტვეურში სიტყვა ტუმბა ბარბარიზმია, რომლის წარმოშობა, შესაძლოა, დაკავშირებული იყოს სხვადასხვა წყაროებთან.

DAIVA RACIUNAITE- VICINIENE

LITHUANIA

Doctor of Arts, Associate Professor and Head of the Department of Ethnomusicology at Lithuanian Academy of Music. Graduated from Lithuanian Academy of Music (1985). Has published numerous scientific articles and the books: *Sutartinu atlikimo tradicijos* (“The Traditions of Performing the *Sutartinės*”, 2000) and “*Sutartinės. Lithuanian Polyphonic Songs*” (2002). Actively participates in the conferences in Lithuania and abroad. Is a member of ESEM and Lithuanian Composers’ Union and organizer of International Folklore Festival *Skamba skamba kankliai*, leader of a *sutartinės* performers group *Trys keturiose*. Areas of her scientific interest are: *sutartinės* and other forms of early polyphony; traditional singing in contemporary culture; peculiarities of performance; publishing of sound records (CD’s); mythology.

SEEKING FOR ORIGIN OF SONGS WITH REFRAIN *TUMBA* AND THEIR INTERPRETATION

In Lithuanian singing tradition there are some songs with refrains *tumba tumba*; *tumba tumba tumba drica* and similar to them: *uiumba uiumba uiumba dra*; *uiumba olia drica*; *tumdi tumdi tumdidi* etc. The aforementioned songs are considered as „frivolous“, „ditties“ etc. According to singers, these songs were sung by children or „during entertainment activities“, while „working“, „during Shrovetide“, „parties, christening and wedding parties“. They can be either monophonic or homophonic. The aforementioned refrains expand one of the text lines or create a new one. In some songs, a refrain *tumba* repeating becomes a drone part, *basso ostinato* (it reminds of Arumanian songs with a refrain *tumbe-tumbe* and Serban songs with a refrain *zumbe-zumbe*). A word *tumba* is a barbarism in Lithuanian and might have originated from various sources.

თეონა რუხაძე
საპარტოლო

დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია (ბაკალავრიატი) ფოლკლორის სპეციალობით (2006). ამჟამად მაგისტრატურის პირველი კურსის სტუდენტია (ხელმძღვანელი ნატო ზუმბაძე). მონაწილეობდა რამდენიმე სამეცნიერო კონფერენციაში, ასევე თსკ ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის ორ ფოლკლორისტულ ექსპედიციაში (დმანისში ჩასახლებულ სვანებთან და ხელვაჩაურის რაიონში, აჭარაში). კვლევის ძირითადი სფეროა მაყრულის ჟანრი ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორში. მუშაობს ამავე სიმღერების ნოტირებაზეც. აქვს რამდენიმე პუბლიკაცია – წერილები ფოლკლორულ შემკრებლობით საქმიანობასა და ხალხურ შემსრულებლობაზე. დაარსების დღიდან (2005) მღერის თსკ სტუდენტურ ფოლკლორულ ანსამბლში (ხელმძღვანელი ნატო ზუმბაძე). აქვს სამგალობლო გამოცდილება (1996-2000 წლებში იყო ქუთაისის წმინდა თეკლას სახელობის დედათა მონასტრის მგალობელთა გუნდის რეგენტი).

აზარულ-შავშური მაყრულები

ნაშრომში განხილულია საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთში მდებარე აჭარისა და ამჟამად თურქეთის შემადგენელი შავშეთის მაყრული სიმღერები. შესწავლილია მათი მუსიკალური კანონზომიერებები, შესრულების თავისებურებები და მრავალხმიანობის საკითხები.

TEONA RUKHADZE

GEORGIA

Completed Bachelor studies at Tbilisi State Conservatoire in the specialty of folklore (2006). Is the first-year student of Magistracy studies (supervisor Nato Zumbadze). Participated in a number of Scientific conferences, and in two field expeditions (Kvemo Kartli and Achara) organized by the IRCTP. Her research is focused on the genre of *maqruli* (groomsman's songs) in Georgian musical folklore, and their transcription. Has several publications – articles on the compilation of folk materials and folk performance. Is a member of TSC students' folk ensemble (leader Nato Zumbadze). Has experience in chanting; in 1996-2000 was precentor of St. Tekla Convent choir in Kutaisi.

ACHARAN-SHAVSHETIAN MAQRULI (GROOMSMEN'S) SONGS

The paper deals with musical principles, peculiarity of performance and aspects of polyphony in groomsman's songs from Achara and Shavsheti (formerly a part of Georgia, modern Turkey) in the South-West of Georgia.

ნინო ფირცხალავა საქართველო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის მეცნიერთანამშრომელი. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (ფოლკლორი, 1980 წ.). იკვლევს ქართული საერო და სასულიერო მუსიკალური შემოქმედების ესთეტიკის საფუძვლებს შუა საუკუნეების ქართული ფილოსოფიის ასპექტით. გამოქვეყნებული აქვს არაერთი სტატია კონსერვატორიის სამეცნიერო კრებულებსა და ჟურნალებში. სისტემატურად მონაწილეობს ადგილობრივ და საერთაშორისო კონფერენციებსა და სიმპოზიუმებში.

მუსიკალური ჰარმონიის სადარი ქართული ცნება „მორთულები“ შესახებ იოანე პეტრიწის თხზულებაში

იოანე პეტრიწმა თავის ფილოსოფიურ თხზულებებში ყოვლისმომცველი ტერმინოლოგიური სისტემა შექმნა. განსაკუთრებით ნიშანდობლივია, რომ სიტყვათქმნადობის ტენდენცია თავს იჩენს მის მუსიკალურ-ესთეტიკურ ნააზრევშიც. პეტრიწის თხზულებებში ხშირია ისეთი ტერმინები, როგორიცაა „ნართი“, „რთვა“, „მრთველი“, „მორთულება“.

სწორედ ამ ფაქტმა განსაზღვრა მოცემული ნაშრომის მიზანდასახულება. ეს უკანასკნელი წარმოადგენს მკვლელობას, გაარკვიოს თუ როგორი შინაარსით არიან დატვირთული, როგორ მნიშვნელობენ ისინი ქართველი ფილოსოფოსის სიტყვახმარებაში.

NINO PIRTSKHALAVA

GEORGIA

Researcher at Tbilisi State Conservatoire Department of Georgian Folk Music. She is a graduate of Tbilisi State Conservatoire with the specialization in Musicology (1980). Her research focuses on the problems of aesthetic principles of Georgian secular and sacred music in the aspect of Medieval Georgian philosophy. She has published a number of articles in the books of scientific works of the Tbilisi State Conservatoire and various journals. She regularly takes part in local and international conferences and symposiums.

ON GEORGIAN NOTION *MORTULEBI*, DENOTING MUSICAL HARMONY, IN THE WORKS OF IOANE PETRITSI

Ioane Petritsi created comprehensive terminological system in his philosophic works. Most noteworthy is that the tendency of word-formation is clear in his musical-aesthetic thoughts. Terms *narti*, *rtva*, *mrtveli* and *mortuleba* are frequently found in his works. The paper is the attempt to clear out their content and in what sense they are used by the Georgian philosopher.

ფრანც ფოიდერმაირი ავსტრია

ხელოვნების მაგისტრი და ფილოსოფიის დოქტორი, ვენის უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი. ვენის უნივერსიტეტში სწავლობდა მუსიკისმცოდნეობასა (გრიგ შენკთან და ვალტერ გრაფთან) და კულტურის ანთროპოლოგიას (ჟოზეფ პაკელთან და ვალტერ პირშპერგთან). საკანდიდატო დისერტაცია დაიცვა 1964 წელს ვალტერ გრაფთან. 1972 წელს სადოქტორო დისერტაციის დაცვის შემდეგ, მან შეცვალა ვალტერ გრაფი შედარებითი მუსიკისმცოდნეობის (ეთნომუსიკოლოგია და სისტემატური მუსიკისმცოდნეობა) პროფესორის თანამდებობაზე (1973). რომელიც ეკავა პენსიაზე გასვლამდე (1999). იგი არის ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი. 1986-1990 წლებში იყო ავსტრიის მუსიკისმცოდნეთა საზოგადოების პრეზიდენტი.

ნაშრომის თანაავტორია პროფესორი ვერნერ ა. დეიჩი, ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის აკუსტიკური კვლევის ინსტიტუტის /ვენა/ დირექტორი.

ვირტუალური მრავალხმიანი მუსიკის მახალითები და მათი ფსიქოაქუსტიკური საფუძველი

დასავლურ და არა-დასავლურ მუსიკაში არის კომპოზიციები ან კომპოზიციონათა ფრაგმენტები, სადაც ის, რაც სრულდება როგორც ცალკეული ნაწილი, არ შეესაბამება იმას, რაც მსმენელს ესმის როგორც მთლიანი ან რიტმული ხაზი. დაკრულის ან ნამღერის სახე განსხვავდება მოსმენილისაგან. მაგალითად ერთხმიან ნაწილებში ან სეკვენციებშიც კი შესაძლოა შეიქმნას რამდენიმე განსხვავებული ნაწილის შთაბეჭდილება. იმის გამო, რომ ისინი ერთმნიშვნელოვნად არ არის დაკრული ან ნამღერი, მათ შესაძლოა ეწოდოსთ “ვირტუალური”. წარმოდგენილი იქნება ევროპული (ი. ს. ბახი), აფრიკული (ბუგანდა, ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკა) და ბალთური ნიმუშები და ახსნილი იქნება ფსიქოაქუსტიკური თეორიის მეშვეობით.

FRANZ FOEDERMAYR

AUSTRIA

M.A., Dr. Phil., Professor Emeritus at the University of Vienna. He studied musicology (with Erich Schenk und Walter Graf) and cultural anthropology (with Josef Haeckel und Walter Hirschberg) at the University of Vienna. He took the Doctorate with Graf in 1964. After completing the habilitation in 1972 at Vienna he succeeded Graf in 1973 as full Professor of Comparative Musicology (Ethnomusicology and Systematic Musicology), a post he held until his retirement in 1999. He is a corresponding member of the Austrian Academy of Sciences and between 1986-1990 was the President of the Austrian Society of Musicology.

Co-author of the paper Prof. Dr. WERNER A. DEUTSCH, director of Acoustics Research Institute, Austrian Academy of Sciences, Vienna.

EXAMPLES OF VIRTUAL MULTI-PART MUSIC AND THEIR PSYCHOACOUSTIC FOUNDATION.

In Western as well as in non-Western music there are compositions or parts of compositions, where what is performed as distinct parts doesn't correspond to what a listener can hear as melodic or rhythmic lines. The played or sung image is different to the heard image. Even in strictly one-voice pieces or sequences the impression of several different parts can occur. As they are not played or sung explicitly these parts should be called “virtual”. Examples from Europe (J.S. Bach), Africa (Buganda, Central African Republic), and Bali will be presented and explained by psychoacoustic theory.

დიტარ ქრისტენსენი აშშ/გერმანია

DIETER CHRISTENSEN

USA/GERMANY

Professor Emeritus at Columbia University and the former Director of the Berlin Phonogramm-Archiv and the Columbia University Center for Ethnomusicology. He has been involved with sound archiving since he earned his doctorate in Comparative Musicology and Anthropology at the Free University of Berlin in 1957.

ARCHIVES, TECHNOLOGY, RESEARCH, STATE

Archives as hoards of carefully preserved, unique documents have been established in Ancient China, in Ancient West Asia, and through the ages in many civilizations and for many different purposes. Since the first archives of recorded traditional music were created around 1900 by academic institutions (Vienna, Academy of Sciences; Berlin, University), the contexts, means, purposes and social functions of sound archiving have evolved in multifarious and often unforeseen ways. This paper explores some of the relations among sound archives, research goals and means including the role of evolving technologies, and the social functions of archives of traditional music.

კოლუმბიის უნივერსიტეტის პროფესორ ემერიტუსი და ბერლინის ფონოგრამ არქივისა და კოლუმბიის უნივერსიტეტის ეთნომუსიკოლოგიის ცენტრის ყოფილი დირექტორი. მუშაობს ხმოვანი მასალის ჩაწერაზე 1957 წლიდან ბერლინის თავისუფალ უნივერსიტეტში შედარებით მუსიკოლოგიასა და ანთროპოლოგიაში დოქტორის ხარისხის მიღების შემდეგ.

არქივები, ტექნოლოგია, კვლევა, სახელმწიფო

პირველი არქივები, როგორც საგულდაგულოდ შენახული, უნიკალური დოკუმენტების საცავი, შეიქმნა ძველ ჩინეთში, დასავლეთ აზიაში, და მრავალი საუკუნის განმავლობაში სხვადასხვა ცივილიზაციების მიერ გამოიყენებოდა სხვადასხვა მიზნებისათვის. ტრადიციული მუსიკის ჩანაწერთა პირველი არქივები შეიქმნა აკადემიურ ორგანიზაციებში 1900-იან წლებში (ვენა, მეცნიერებათა აკადემია; ბერლინი, უნივერსიტეტი). მას შემდეგ ხმოვანი არქივების კონტექსტი, საშუალებები, მიზნები და სოციალური ფუნქციები განვითარდა მრავალნაირი და ხშირად მოულოდნელი სახით. ნაშრომში შესწავლილია ურთიერთკავშირი ხმოვან არქივებს, კვლევის მიზნებსა და საშუალებებს შორის; ასევე ტრადიციული მუსიკის არქივების ტექნოლოგიებისა და სოციალური ფუნქციების როლი.

ნინო ლამბაშიძე სამართლებლო

ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის საქართველოს სელიური კულტურის ეთნოლოგიური შესწავლის განყოფილების უფროსი მეცნიერთანამშრომელი. 2001–2006 წლებში იყო საქართველოს საპატრიარქოსთან არსებული ქრისტიანული კვლევის საერთაშორისო ცენტრის ერთ-ერთი კოორდინატორი. 2001 წლიდან არის „სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის მენობა-ნაგებობათა დაცვის ღონისძიებების ხელშეწყობი დარბაზის სწავლული მდივანი“. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტი ინგლისური ენის განხრით (1977). 1991 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე: „ახალწლის დღეობათა ციკლი აღმოსავლეთ საქართველოში (ერწო-თიანეთი)“, რომელიც ამავე სათაურით წიგნად გამოიცა 2004 წელს. მისი სამეცნიერო ინტერესების სფეროა ძველ-ქართული წარმართული კალენდრის, რელიგიური დღესასწაულების, წეს-ჩვეულებების, რელიგიური სინკრეტიზმის, ადრეული ქრისტიანობის, მარტიროლოგიის, ქრისტიანიზაციის, ლიტურგიკის პრობლემები გამოკვეთილი აქვს არაერთი ნაშრომი.

ნაშრომის თანაავტორია გიორგი გოცირიძე.

ქართული ტრადიციული სუფრის ლიტურგიული გუნება და სანყისა-ბი. საღიმავლობა და საღვინო საგალობლები

ქართულ სუფრას, როგორც ერის მნიშვნელოვან კულტურულ ფენომენს, ისტორიის სიღრმეებში მიმავალი ფესვები აქვს. სხვა ხალხების ტრადიციების მსგავსად, ქართულ სუფრასაც იმთავითვე საწესო ხასიათი აქონდა და წინაქრისტიანულ რწმენა-წარმოდგენებზე იყო აღმოცენებული.

ქრისტიანობამ ქართულ სუფრას, როგორც ყოველივეს, ახალი არსი და მიზან-დასახულობა შესძინა. იგი აღაპების ანუ სიყვარულის საღამოების სახელით ადრეული ქრისტიანული წირვის განუყოფელ ნაწილად იქცა. შემდგომ გამო-ყო ლიტურგიის, გახალხურდა ერთი მხრივ, ხოლო, მეორე მხრივ კი, მჭიდროდ დაუკავშირდა მიცვალებულთა მოხსენიებას.

მიუხედავად მისი დღევანდლობაში სახეცვლილი არსებობისა (რაც ხშირად მისი ბუნების არასწორი ინტერპრეტაციის მიზეზი ხდება), ტრადიციული სუფრა კვლავ მრავალი ნიშნით ამჟღავნებს კავშირს ლიტურგიასთან, როგორც ფორმით, ასევე შინაარსით.

NINO GHAMBASHIDZE

GEORGIA

Ph.D.; senior researcher at the Department of Ethnologic Studies of Georgian Spiritual Culture at Javakhishvili Institute of History and Ethnology. In 2001–2006 was a coordinator at the international center of Christian studies at the Georgian Patriarchate. Since 2001 she is scientific secretary of the society for safeguarding the buildings and constructions of the Svetitskhoveli cathedral. Graduated from the Faculty of Western European Languages and Literature (English language and literature, 1977). In 1991 defended the Candidate's thesis on "The Cycle of New Year's Festivals in Eastern Georgia (Erso-Tianeti)" which was published as a book in 2004 under the same title. Her scientific interest is focused on the study of the problems of ancient Georgian pagan calendar, religious festivals, traditions, religious syncretism, early Christianity, martyrology and liturgy. She has published a number works.

Co-author of the paper GIORGI GOTSIRIDZE

LITURGICAL NATURE, LAUDATORY SONGS AND FEAST CHANTS OF GEORGIAN TRADITIONAL BANQUET (LITURGICAL NATURE AND ORIGINS)

Georgian banquet, as one of the most important cultural phenomenon, has deep roots in the remote times. Like other peoples' table traditions, Georgian banquet initially had ritual character and originated from pre-Christian beliefs and concepts. Christianity added new essence and purposefulness to table traditions as well. It became the most important, inseparable part of the early Christian liturgy under the name of *aghapi* or "evenings of love". Later it separated from liturgy, became popular on the one hand and closely connected with the commemoration of the deceased on the other hand.

Despite its modified existence in today's life (which often causes misinterpretation of its true nature), traditional banquet still reveals its link with liturgy, both in form and content.

მანანა შილაკაძე საქართველო

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერთანამშრომელი. სადოქტორო დისერტაცია დაიცვა თემაზე „ქართულ-ჩრდილოკავკასიური ეთნოკულტურული ურთიერთობანი“ (1991). აქტიურად იყო ჩაბმული საექსპედიციო საქმიანობაში, საქართველოში, დაღესტანში და ჩრდილო-კავკასიის სხვა რეგიონებში. მისი კვლევის პრიორიტეტული სფეროა ქართული და ჩრდილო კავკასიის ხალხთა საკრავები და საკრავიერი მუსიკა, ქართული მუსიკალური ტერმინოლოგია. გამოქვეყნებული აქვს 40-ზე მეტი ნაშრომი ქართულ, რუსულ და გერმანულ ენებზე. ავტორია რამდენიმე წიგნისა, მათ შორის „ქართული ხალხური საკრავები და საკრავიერი მუსიკა“ (თბილისი, მეცნიერება; 1970), „ქართული ხალხური მუსიკალური ტრადიციები და თანამედროვეობა“ (თბილისი, მეცნიერება, 1988), „ეთნომუსიკოლოგიის საგანი, მეთოდები და ამოცანები“ (თბილისი, მეცნიერება, 1991). მონაწილეობს რესპუბლიკურ და საერთაშორისო კონფერენციებსა და სიმპოზიუმებში. უკანასკნელ წლებში მუშაობს შუა საუკუნეების ქართული მუსიკალური კულტურის საკითხებზე წერილობითი წყაროების მონაცემების მიხედვით.

სუფრული სიმღერები ტრადიციულ-ყოფითი კულტურის კონტექსტში

მოხსენებაში ნახევრები იქნება მუსიკალური ფოლკლორის მნიშვნელოვანი ჟანრის – სუფრული სიმღერების შესრულების ტრადიცია, საქართველოში ამ ჟანრის გავრცელების არეალი და მასშტაბები, მისი უძველესი ფორმები, წარმოშობის წინაპირობები, კავშირი ქართულ სამეურნეო ყოფის ტრადიციებთან.

MANANA SHILAKADZE

GEORGIA

Doctor of History, Leading Scientific Researcher at the History and Ethnology Institute of the Georgian Academy of Sciences. She defended her Doctor's Degree on "Georgian and North-Caucasian ethnocultural relations" (1991). She took active part in field-work expeditions in Georgia, Dagestan and other regions of the North Caucasus. Her scientific research work is mainly focused on instruments and instrumental music of Georgian and North-Caucasian peoples, and Georgian musical terminology. She has published more than 40 articles in Georgian, Russian and German languages. She is the author of several books, including "Georgian folk instruments and instrumental music" (Tbilisi, Metsniereba, 1970), "Georgian folk musical traditions and contemporaneity" (Tbilisi, Metsniereba, 1988), "The subject of ethnomusicology, its methods and purposes" (Tbilisi, Metsniereba, 1991). She has participated in various republican and international conferences and symposiums. In recent years works on the aspects of Georgian musical culture of the Middle Ages basing on the material from written source.

TABLE SONGS IN THE CONTEXT OF TRADITIONAL-DOMESTIC CULTURE

The paper deals with table-song tradition - one of the most important genres of musical folklore, the area and extent of its distribution in Georgia, its ancient forms, preconditions of its origin and its connection with Georgian farming traditions.

დავით შულღიაშვილი საქართველო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის მეცნიერთანამშრომელი, საქართველოს კომპოზიტორთა და მუსიკისმცოდნეთა კავშირის წევრი, ანჩისხატის ტაძრის მგალობელი. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკისმცოდნეობის სპეციალობით (ფოლკლორი, 1990). მისი მოღვაწეობის ძირითადი სფეროა ქართული საეკლესიო გალობა. აქვს გამოქვეყნებული ნაშრომები, მათ შორის ქართული სამგალობლო სკოლების ტრადიციის, გალობის მრავალხმიანობის შესახებ. გამოსაცემად მოამზადა საგალობელთა კრებულები. მონაწილეობა აქვს მიღებული ფოლკლორისტულ ექსპედიციებსა და სხვადასხვა სამეცნიერო კონფერენციასა და სიმპოზიუმებში.

„შესვლადი“ ქართულ საეკლესიო გალობაში

ქართულ საეკლესიო საგალობელთა სახეობებს შორის საინტერესო თავისებურებით გამოირჩევა ჰიმნთა ჯგუფი, რომელშიც ე. წ. „შესვლადები“ ერთიანდება. ამ ტერმინით მოიხსენიება საგალობელი, რომელიც აღსავლის კარით საკურთხეველში მღვდლის შესვლისას სრულდება და სხვადასხვა საღვთისმსახურო განგებებში სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვით გვხვდება. მოხსენებაში განხილულია დასავლეთ საქართველოს საგალობო ტრადიციაში შემორჩენილი სადღესასწაულო წირვის შესვლადები. ისინი უპირატესად ერთიანი მუსიკალური ნიშნებით ხასიათდება, საგრძნობლად განსხვავდება სხვა ჟანრის საგალობელთაგან და მუსიკალურ-შინაარსობრივი სიღრმითა და ხმათა თანაჟღერადობის ორიგინალობით იქცევა ყურადღებას. შესვლადებში ქართული გალობის სამხიანი ბუნება განსაკუთრებული დიდებულებით წარმოჩინდება.

DAVIT SHUGHLIASHVILI

GEORGIA

Researcher at Tbilisi State Conservatoire Department of Georgian Folk Music, member of the Georgian Composers' and Musicologists' Union, member of the Anchiskhati Church Choir. Graduated from Tbilisi State Conservatoire with the specialization in Musicology (folklore, 1990). The primary sphere of his academic interest is Georgian chanting. He has published several works including those dedicated to the tradition of Georgian chanting schools and to polyphony of hymns. He published a collections of hymns. He has taken part in field trips and different scientific conferences and symposiums.

SHESVLADI IN GEORGIAN SACRED CHANT

Group of hymns, which includes the so-called *shesvladi*, is distinguished among Georgian sacred chants. The function of *shesvladi* differs in various liturgical services. The paper focuses on *shesvladi* of feast services, which is only preserved in West Georgian chant tradition. This type of chant mostly has common musical features. Together with exceptional liturgical meaning, it draws specialists' attention for the musical-substantial depth and originality of vocal co-sounding. The three-voiced nature of Georgian sacred hymns is presented in particularly magnificent way.

სიუზან ციგლერი ბერმანი

ეთნომუსიკოლოგი. დაამთავრა კიოლნის უნივერსიტეტის მუსიკისმცოდნეობის (ეთნომუსიკოლოგია) და სლავური ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტი, სადოქტორო დისერტაცია დაიცვა მაკედონიის ხალხურ სიმღერებზე. 1983-1988 წლებში იყო ბერლინის თავისუფალი უნივერსიტეტის შედარებითი მუსიკისმცოდნეობის ინსტიტუტის ასისტენტი. 1992 წლამდე მუშაობდა გერმანიის კელნის ფონდის პროექტზე, რომლის მიზანი იყო ქართული მრავალხმიანობის ისტორიული ფესვების შესწავლა. 1993 წლიდან იგი მუშაობს ბერლინის ფონოგრამების არქივში, რომელიც დღეს ეთნოლოგიური მუზეუმის, ბერლინის სახელმწიფო მუზეუმის, პრუსიის მემკვიდრეობის ფონდის ნაწილია. მისი ინტერესების სფეროა ბალკანეთის ქვეყნები, აღმოსავლეთ ევროპა, კავკასია, თურქეთი. ჩატარებული აქვს ექსპედიციები მაკედონიაში, იუგოსლავიაში, თურქეთსა და საქართველოში, გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სამეცნიერო სტატია. მისი ბოლო დროის ნაშრომია ბერლინის ფონოგრამარქივის ცვილის ლილვაკების კატალოგი. (2006).

მრავალხმიანობა ბერლინის ფონოგრამარქივის ისტორიულ ჩანაწერებში

მსოფლიოს სხვადასხვა მუსიკალური კულტურების მრავალხმიანობის ჩანაწერები – როგორც ხმოვანი ისე საკრავიერი – მნიშვნელოვანი რაოდენობით არის წარმოდგენილი ბერლინის ფონოგრამარქივის ცვილის ლილვაკების ისტორიულ კოლექციებში. ერის ფონი პორნობსტელის თანახმად, უნდა შეგროვდეს მუსიკალური გამოსატყვის ყველა სახეობა, რომ ჩაეწვიდეთ პეტეროგენულ პრაქტიკასა და მუსიკის კონცეფციებს, მათ შორის მრავალხმიანობას, რომელიც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მრავალ მუსიკალურ კულტურაში. აქედან გამომდინარე, დიდი ყურადღება მიექცა მრავალხმიან სიმღერასა და საკრავიერ მუსიკას, რაც აისახა კიდევ მეოცე საუკუნის დასაწყისის სამეცნიერო პუბლიკაციებსა და განხილვებში.

ნაშრომში მიმოხილულია ბერლინის ფონოგრამარქივში დაცული ტრადიციული მრავალხმიანობის ადრეული ჩანაწერები და საარქივო ჩანაწერებზე დაყრდნობით გამოცემული სამეცნიერო ნაშრომები.

SUSANNE ZIEGLER

GERMANY

Ethnomusicologist. She studied Musicology/Ethnomusicology and Slavic languages and literature at the University of Cologne and wrote her Ph.D. thesis on folksongs in Yugoslav-Macedonia. From 1983 to 1988 she was assistant at the Institute for Comparative Musicology of the Free University in Berlin. Until 1992 she was working in a project of the German Research Foundation devoted to the historical roots of Georgian Polyphony. Since 1993 she is holding a position at the Berlin Phonogramm-Archiv, today part of the Ethnological Museum, State Museums of Berlin, Prussian Heritage Foundation. Main areas of her interest are the Balkans, Eastern Europe, Caucasus and Turkey. She has conducted fieldworks in Macedonia, Yugoslavia, Turkey and Georgia and published numerous scientific articles. Her latest publication is the catalogue of the wax cylinders of the Berlin Phonogramm-Archiv (2006).

POLYPHONY IN HISTORICAL RECORDINGS OF THE BERLIN PHONOGRAMM-ARCHIV

Recordings of polyphony from different musical cultures of the world – vocal as well as instrumental – represent a considerable amount within the historical wax cylinder collections of the Berlin Phonogramm-Archiv. According to Erich M. von Hornbostel all kinds of musical expressions should be collected in order to gain insight into the heterogeneous practises and conceptions of music, including polyphony, which was found to play an important role in many musical cultures. Consequently, great attention was paid to all forms of polyphonic singing and multipart instrumental music which left also traces in scientific publications and discussions in the early 20th century.

In my presentation I will a survey on the early recordings of traditional polyphony, kept in the Berlin Phonogramm-Archiv, as well as discuss the scientific output in publications based on the archive's holdings.

ნინო ციციშვილი ავსტრალია

ფილოსოფიის დოქტორი. მონაშის უნივერსიტეტის მუსიკის სკოლის/ კონსერვატორიის ასოცირებული მეცნიერთანამშრომელი, ასისტენტ-მკვლევარი. სადოქტორო დისერტაცია დაიცვა 2005 წელს მონაშის უნივერსიტეტში (ავსტრალია). გამოქვეყნებული აქვს სტატიები ქართულ, რუსულ, ბულგარულ და ინგლისურ ენებზე. მისი ინტერესის სფეროა მუსიკა, ეთნოსი და ნაციონალიზმის პოლიტიკა; მრავალხმიანი სიმღერა და სექსი; ქართული ხალხური მუსიკა. არის ტრადიციული მუსიკის საერთაშორისო საბჭოს (ICTM) მუსიკისა და გენდერული კვლევის ჯგუფის თანათავჯდომარე

სქმის მნიშვნელობა ქართული მრავალხმიანი სიმღერის იმპროვიზაციული გუნდის შემსწავლაში

მოსხენება შეეხება იმპროვიზაციისადმი მიდგომის განსხვავებებს ქალთა და მამაკაცთა მრავალხმიან სიმღერაში გურიისა და რაჭის საველე ჩანაწერების მაგალითზე. აღნიშნულია, რომ ქალები მიმართავენ სპონტანურ იმპროვიზაციას სუფრის კონტექსტის გარეშე ქალთა სპეციალურ სარიტუალო-რელიგიურ ეპარეში და დატირებებში. სადაც ისინი თანაბარ ტრანსცენდენტულ მდგომარეობას აღწევენ. თუმცა, მოქვიფე კაცთა მეგობრული შეჯიბრის (მჭევრმეტყველებასა და სიმღერაში) სულისაგან განსხვავებით, ქალების ტრანსცენდენტული მდგომარეობა დაკავშირებულია ზებუნებრივ, მაგიურ და ღვთიურ ძალებთან.

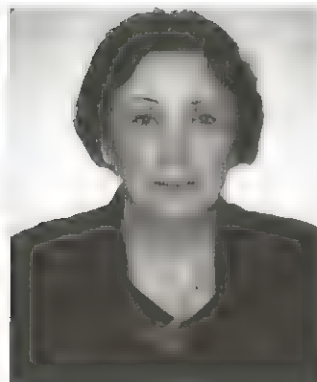
NINO TSITSISHVILI

AUSTRALIA

PhD, Ethnomusicology. Honorary Research Associate, Research Assistant at School of Music/Conservatorium, Monash University. She received her Ph.D. in 2005 at the Monash University, Australia. She has published articles in Georgian, Russian, Bulgarian and English. Her special interests are Music, ethnicity, and politics of nationalism; Polyphonic singing and gender; popular music in Georgia. She is a co-chair of the Music and Gender Study Group of the ICTM (International Council for Traditional Music).

GENDER AND IMPROVISATION IN GEORGIAN POLYPHONIC SINGING

This paper concerns the different approaches to improvisation in Georgian men's and women's polyphonic singing styles and is based on examples collected during fieldwork among the Gurian and Rachian singers. It is noted, that women applied spontaneous improvisation outside the context of "supra" in specific female ritual-religious genres and laments, achieving equally powerful transcending experience but the one which is related to magical, divine and super-natural power rather to the male experiences of convivial competitiveness in singing at feasts.

რუსუდან წურწუმია
საქართველო

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის რექტორის მოადგილე და მუსიკის ისტორიის კათედრის პროფესორი, დელფიური მოძრაობის ერთ-ერთი ინიციატორი საქართველოში, ეროვნული დელფიური საბჭოს გენერალური მდივანი. სხვადასხვა დროს მუშაობდა საქართველოს კულტურის სამინისტროში, გამომცემლობა „ხელოვნება“-ში. მისი სამეცნიერო ინტერესების სფერო მოიცავს როგორც ქართული მუსიკის ღირებულებებითი ორიენტიაციის საკითხებს, ასევე კომპოზიტორის ტრადიციასთან დამოკიდებულების პრობლემებს და ფოლკლორის სოციოლოგიური კვლევის ასპექტებს. გამოქვეყნებული აქვს შრომები სამეცნიერო კრებულებში, ჟურნალებში, როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ. აგრეთვე, მონაწილეა „XX საუკუნის ქართული მუსიკა. თვითმყოფადობა და ღირებულებითი ორიენტიაციები“ (2005). ეწევა საგამომცემლო საქმიანობას, არის მრავალი სამეცნიერო კრებულის პასუხისმგებელი რედაქტორი. მათ შორის ტრადიციული მრავალხმიანობის I და II საერთაშორისო სიმპოზიუმების მოხსენებების კრებულების თანარედაქტორი, არაერთი საერთაშორისო კონფერენციის ორგანიზატორი და მონაწილე როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ.

საქართველოში დაცული ცვილის ლილვების კოლექცია

მოხსენება გვაცნობს თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში, საქართველოს თეატრის, კინოსა და მუსიკის სახელმწიფო მუზეუმში, საქართველოს ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტში, ბათუმის ხელოვნების მუზეუმში, საქართველოს ეროვნულ მუზეუმსა და საქართველოს სახელმწიფო არქივში დაცული ცვილის ლილვების კოლექციებს, რომლებშიც წარმოდგენილია 1920-1950-იან წლებში ფონოგრაფით ჩაწერილი საექსპედიციო მასალა. გენის ფონოგრამარქივის თანადგომით 2005 წლის შემოდგომაზე თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის ცენტრში განხორციელდა მისი გადატანა ციფრულ მატარებლებზე, რამაც ეს უნიკალური მასალა გააცოცხლა არა მარტო მეცნიერებისათვის, არამედ ქართული მრავალხმიანობით დაინტერესებული ფართო საზოგადოებისათვის.

RUSUDAN TSURTSUMIA

GEORGIA

Doctor of Arts, Professor of the Chair of Music History and Vice-Rector at the Tbilisi State Conservatoire. She is one of the initiators of the Delphic Movement in Georgia and Secretary General of the National Delphic Council. In different years she worked at the Ministry of Culture of Georgia, at the *Khelovneba* publishing. The sphere of her scientific interests include the problems connecting with the value orientation of Georgian music, with a composer's relation towards tradition and the aspects of sociological research. She has published her scientific articles in different proceedings of works both in Georgia and abroad and also a monograph "20th Century Georgian Music. The Individuality and Value Orientation". She is the editor-in-chief of many scientific publications, among them co-editor of the Proceedings for the First and Second International Symposiums on Traditional Polyphony, a participant and organizer of numerous international conferences Georgia and abroad.

GEORGIAN WAX CYLINDER COLLECTION

The paper presents wax cylinder collections preserved at Tbilisi State Conservatoire, State Museum of Theatre, Cinema and Music, Georgian Institute of History and Ethnology, Batumi Museum of Art, National Museum of Georgia and State Archive of Georgia. These collections include materials recorded on phonograph during field expeditions in the 1920s-1950s. With the support of Vienna Phonogram-marchiv the contents of wax cylinders was transmitted to digital media at Tbilisi State Conservatoire Research Center for Traditional Polyphony in 2005. Thanks to this, unique material has been revived both for scholars and large audience interested in Georgian multi-voiced singing.

თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია

თბილისის კონსერვატორია უმაღლესი მუსიკალური განათლების, შემსრულებლობისა და სამუსიკისმცოდნეო კვლევის ცენტრია საქართველოში. იგი დაარსდა 1917 წლის 1 მაისს. თავისი არსებობის მანძილზე თბილისის კონსერვატორიამ აღზარდა მრავალი გამოჩენილი მუსიკოს-შემსრულებელი, ქართველ კომპოზიტორთა და მუსიკისმცოდნეთა მთელი თაობა. ძალზედ დიდია პრესტიჟულ საერთაშორისო კონკურსებზე გამარჯვებულ სტუდენტთა თუ კურსდამთავრებულთა სია.

კონსერვატორიაში ეწყობა სხვადასხვა სახის მუსიკალური ფორუმები, რესპუბლიკური თუ საერთაშორისო კონკურსები, სამეცნიერო სიმპოზიუმები და კონფერენციები.

ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი დაარსდა იუნესკო-ს მხარდაჭერით 2003 წლის 1 თებერვალს კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების კათედრის, მასთან არსებული კაბინეტისა და საერო და სასულიერო მუსიკის კვლევის ლაბორატორიის ბაზაზე ცენტრს აქვს ფართო კონტაქტები. ჰყავს საერთაშორისო სამეთვალყურეო საბჭო. ცენტრი ახორციელებს იუნესკოს „ქართული აოლიფონიის დაცვისა და განვითარების“ სამწლიან პროგრამას (2003-2006). ამ პროგრამის ფარგლებში დაარსდა ცენტრის პერიოდული ქართულ-ინგლისურ ენოვანი ბიულეტენი, რომელიც გამოდის წელიწადში ორჯერ. გამოიცა ქართველ მეცნიერთა ეთნომუსიკოლოგიური ნარკვევები ინგლისურ ენაზე და ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების სახელმძღვანელო ორი CD-ით ქართულ ენაზე, ერთი CD კონსერვატორიის საარქივო ჩანაწერებით. გარდა ამისა, ცენტრმა გამოსცა I და II სიმპოზიუმების მოხსენებებისა და ხალხური სიმღერების რამდენიმე კრებული.

V. SARAJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE

Tbilisi State Conservatoire is the center of musical education, performance and musicological studies in Georgia. It was founded on 1 May, 1917. Since the day of its foundation the Conservatoire has brought up great number of outstanding musicians, performers and generations of Georgian composers and musicologists. The list of the Conservatoire's students and graduates prize-winners and laureates of the world's most prestigious international competitions, is quite long. Many remarkable musical forums, national and international competitions, scientific symposia and conferences are organized at the Conservatoire.

RESEARCH CENTER FOR TRADITIONAL POLYPHONY was founded on 1 February, 2003 by the support of UNESCO on the premises of Tbilisi State Conservatoire Department of Georgian Folk Music, the Department's Study Room and Secular and Sacred Music Research Laboratory. The Center is involved in the realization of UNESCO's three-year (2003-2006) program for the "Safeguarding and Promotion of Georgian Traditional Polyphony". The Center has elected the International Steering Committee. As part of this program the Center established semi-annual Georgian-English bulletin; published English translation of the book of essays by Georgian ethnomusicologists and textbook on Georgian folk music (in Georgian) accompanied by two CDs; released a CD of Conservatoires's archival recordings; published books of proceedings for the First and Second Symposia and several collections of Georgian folk songs.

ფოტო: მ. კილადე
Photo: M. KILADZE

The Grand Hall of the Conservatoire

The Grand Hall of the Conservatoire was built in 1938-1941. The Hall has been registered as an object of national and cultural heritage. The Hall was restored in 1997.

The Grand Hall seats an audience of 500 and is distinguished for its perfect acoustic qualities. It provides all the necessary facilities for chamber and symphonic music concerts while its revolving stage and orchestra pit allow for opera performances.

The Hall prides itself on a three manual, forty register "Alexander Schuke Potsdam" organ and two "Steinway & Sons" concert grand pianos, both in excellent condition. The Grand Hall has digital audio-recording facilities.

In different years outstanding musicians of the world gave performances on the stage of the Grand Hall viz.:

A. Horovitz, E. Petri, D. Shtidri, O. Reed, S. Richter, E. Ghilels, M. Rostropovitch

Nowadays the Grand Hall is one of the major cultural centres of the capital.

It has become a good tradition to hold a series of the New Year's Concerts with participation of the prominent Georgian and visiting musicians at the Grand Hall of the Conservatoire.

აგებულია 1938-41 წლებში. იგი, როგორც არქიტექტურული ძეგლი შესულია კულტურული მემკვიდრეობის უძრავ ძეგლთა სიაში. დარბაზი აღდგენილი და რესტავრირებულია 1997 წელს. დარბაზი გათვლილია 500 ადგილზე. გამოირჩევა შესანიშნავი აკუსტიკური თვისებებით გათვალისწინებულია კამერული და სიმფონიური მუსიკის კონცერტებისათვის. დარბაზს ამშვენებს "Alexander Schuke Potsdam"-ის ფირმის 3 მანუალიანი, 40 რეგისტრირებული ორგანი, „Steinway & Sons“-ის ფირმის ორი საკონცერტო რილიალი; გააჩნია ციფრული ხმისამკერი სტუდია, მოძრავი სცენა, საორკესტრო ორმო, და ყველა ის შესაძლებლობა, რომელიც პასუხობს თანამედროვე საკონცერტო დარბაზების საერთაშორისო სტანდარტებს. სხვადასხვა წლებში დარბაზში კონცერტებს მართავდნენ მსოფლიოში სახელგანთქმული ქართველი და უცხოელი მუსიკოსები, მათ შორის: ა. გოროვიცი, ე. პეტრი, დ. შტიდრი, ო. რიდი, ს. რიხტერი, დ. ლისტრახი, ე. გიდელსი, მ. როსტროპოვიჩი. კონსერვატორიის დიდი დარბაზი დღესაც სისხლსავსე ცხოვრებით ცხოვრობს და დედაქალაქის მნიშვნელოვანი კულტურული ცენტრია. ბოლო წლებში კონსერვატორიის დიდი დარბაზში ტრადიციულად ტარდება საახალწლო კონცერტების სერია, რომელშიაც მონაწილეობენ თანამედროვეობის გამოჩენილი მუსიკოსები.

RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE

ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრი

შექმნა 2001 წელს. მისი შექმნის ინიციატორია ბ-ნი ანზორ ერქომაიშვილი.

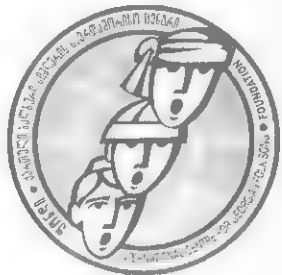
ცენტრი ეწევა მრავალმხრივ პრაქტიკულ საქმიანობას და უკვე ბევრი სასარგებლო საქმის გაკეთებაც მოასწორო: საფუძველი ჩაუყარა საქართველოს და უცხოურ არქივებში დაცული ქართული ხალხური სიმღერების ფონოანაწერების, კინო, ფოტო, ვიდეო და სხვ. მასალების არქივს.

საქართველოს ათამდე რაიონში ხალხური სიმღერების ხანდაზმული ოსტატების ხელმძღვანელობით შექმნა ახადგაზრდა ღობებართა სკოლები, თანამედროვე უნივერსალური ტექნიკის გამოყენებით აფიქსირებს ძველ საშემსრულებლო ტრადიციებს. საქმიანობის ერთ ერთი უმნიშვნელოვანესი სფეროა ძველი ფონოანაწერების გაშიფვრა, ხანოტო კრებულების შედგენა და გამოცემა ლახერული დისკების სახით დაწვეუდია სერიის „საუკუნის ანთოლოგია“ გამოცემა (1901-2001 წ. წ.).

აქვს ფართო საერთაშორისო ურთიერთობები სახელმწიფოებრივ არსებულ ქართული ხალხური სიმღერის ანსამბლებთან და ასოციაციებთან, ფონოარქივებთან, სამეცნიერო და საბიბლიოთეკო ცენტრებთან.

აზრებს ფოლკლორულ საღამოებს, ფესტივალებს, კონკურსებს ავთენტიკური ჯგუფების, საოჯახო ანსამბლებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების მონაწილეობით. ცენტრი ახორციელებს იუნესკოს „ქართული პოლიფონიის დაცვისა და განვითარების“ სამწლიან პროგრამას (2003-2006).

ხელს უწყობს ქართული ხალხური სიმღერის უმნიშვნელოვანეს პრობლემებზე სამეცნიერო კონფერენციებისა და სიმპოზიუმების ჩატარებას.

THE INTERNATIONAL CENTRE FOR GEORGIAN FOLK SONG

The Centre was founded in 2001 under the initiative of Mr. Anzor Erkomaishvili.

It undertakes versatile practical activities and has already carried out many useful projects, including: conservation of Georgian folk songs by creation of new archives based on collecting and restoration of audio recordings, film and video materials, as well as other related materials, wherever they exist in archives in Georgia or abroad.

It aims to create suitable conditions for masters of Georgian folk song in the ten regions of Georgia to pursue their art, and to instruct students through special schools to become masters for future generations, to record and document old performing traditions by using new audio and video equipment.

One of the important spheres of the Centre's activities is transcription of archival recordings, creation of musical scores for publication in anthologies and issue of compact discs. The publication of series of the "Centenary Anthology" /1901-2001/ has already started.

The Centre has established wide international contacts with Georgian folk ensembles, associations, sound archives, libraries and centres of study. It holds folk concerts, festivals and contests with participation of authentic groups, family ensembles and individual performers. The

Center is involved in the realization of UNESCO's three-year (2003-2006) program for the "Safeguarding and Promotion of Georgian Traditional Polyphony".

It promotes holding of scientific conferences and symposiums on the most important problems of Georgian folk song.

The United Nations Educational,
Scientific and Cultural Organization

hereby proclaims

Georgian Polyphonic Singing
- Georgia -

a Masterpiece
of the Oral and Intangible
Heritage of Humanity

松浦 見一郎

Kōichirō Matsuura
Director-General

Paris, 18 May 2001

გაერთიანებული
ერების
განათლების,
მეცნიერებისა
და კულტურის
ორგანიზაცია
აცხადებს

ქართულ მრავალხმიან სიმღერას
- საქართველო -

კაცობრიობის ზეპირი და ხელთუქმნელი მემკვიდრეობის
შედევრად

კოიშირო მაცუურა
გენერალური დირექტორი

(პარიზი, 18 მაისი, 2001)

„ბოლო დროის ჩემი ერთ-ერთი უძლიერესი მუსიკალური შთაბეჭდილება შონბერგის „იაკობის კიბე“ და ქართული ხალხური პოლიფონიური სიმღერის ჩანაწერებია ... მუსიკის აქტიური შესრულების ეს ტრადიცია, სათავეს უძველესი დროიდან რომ იღებს, შესანიშნავი მიგნებაა, რომელიც შესრულებისათვის გაცილებით უფრო მეტს იძლევა, ვიდრე თანამედროვე მუსიკის ყველა მონაპოვარი... იოდლი, რომელსაც საქართველოში „კრიმანჭულს“ ეძახიან, საუკეთესოა მათ შორის, რაც კი ოდესმე მომისმენია“

იგორ სტრავინსკი

“One derives a highly significant musical impression from Arnold Schonberg’s “Jacobleiter” and the recordings of Georgian polyphonic folk singing. This is a tradition of active execution of music which has roots in the remote past; it is also a splendid discovery that is capable of enriching the performing art more than all the acquisitions of modern music... The yodle, known as “krimanchuli” in Georgia, was the best I ever heard”

Igor Stravinsky

ქართველები მსოფლიოს იმ მცირერიცხოვან ხალხთა რიცხვს განეკუთვნებიან, რომელთაც XXI საუკუნის დასაწყისამდე შემოინახეს აუთენტური ფოლკლორი. საქართველოს სოფლებში ჯერ კიდევ შეხვდებით ნამდვილ ხალხურ მომღერლებს, რომელთათვისაც სიმღერა მათი ყოფის შემადგენელი ნაწილია და ვისაც იგი ფონოჩანაწერიდან კი არა, თავისი წინაპრისაგან უსწავლია. ასეთი მომღერლების რიცხვი თანდათან იკლებს. ბარტოკი ამბობდა, სოფლად ძველებური სიმღერების აღდგენა ამოუკარგაო მაგრამ ამ საქმემ შეიძლება ნაყოფიც გამოიღოს, თუ აღდგება ძველ საქართველოში არსებული სიმღერის სწავლების ტრადიციული მეთოდი. საბედნიეროდ, ამ ბოლო დროს შესაძლებელი გახდა სხვადასხვა რეგიონში სიმღერის ოსტატებისათვის შეგირდების მიზარების უძველესი ტრადიციის აღდგენა. ოსტატები ახალგაზრდებს არა მარტო სიმღერა-გალობის ნიმუშებს შეასწავლიან, არამედ მრავალხმიანობის პირობებში იმპროვიზაციის უნარსაც უღვივებენ. ეს გვაიმედებს, რომ ქართულ სოფელში ტრადიციული სიმღერა არ მოკვდება. სიმპოზიუმზე წარმოდგენილი იქნებიან ხალხური მომღერლები საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან.

The Georgians belong to that minority of peoples which till the beginning of the 21st century have preserved their authentic folklore. We can still meet folk singers in the villages of Georgia, for whom music is an integral part of their everyday life. They have learned folk songs not from recordings but by oral transmission from their ancestors. The number of such singers becomes less and less from day to day. Bartok said that the restoring of old songs in village is a vain trouble. But if traditional methods of learning folk songs existed in Georgia before restore we'll reap the fruits of such labour. Luckily the oldest tradition of appointing pupils to masters of folk singing have been preserved in different regions of Georgia. The young folk singers not only learn the performing art of songs and chants from their masters but at the same time they develop skills of improvisation within polyphonic conditions. This gives hope that traditional singing in Georgian village will never die. Folk singers from various parts of Georgian presented at the symposium.

სიმავოზიუმში მონაწილე ფოლკლორული ანსამბლები

დღიდი ბრიტანეთი	მასპინძელი
იაპონია	ბეინო იამაშიროგუმი
კანადა	დარბაზი ზარი
საფრანგეთი	ერუშკა (ბაასი მომღერლები) ირინოლა მარანი
საქართველო	ანჩისხატის ტაძრის გუნდი ბასიანი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტთა ფოლკლორული ანსამბლი ლაშარი მზეთაშვი მთიები რუსთავი მომღერლები საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან

FOLK ENSEMBLES AT THE SYMPOSIUM

CANADA	DARBAZI ZARI
FRANCE	IRINOLA IRUSHKA (BASQUE SINGERS) MARANI
JAPAN	GEINOH-YAMASHIROGUMI
GEORGIA	ANCHISKHATI CHURCH CHOIR BASIANI LASHARI MTIEBI MZETAMZE RUSTAVI STUDENTS FOLK ENSEMBLE OF TBILISI STATE CONSERVATOIRE SINGERS FROM VARIOUS PARTS OF GEORGIAN
UK	MA SPINDZELI

ანჩისხატის ტაძრის გუნდი საძარტველო

ნამოყალიბდა 1988 წელს კონსერვატორიაში. ანსამბლი თავდაპირველად მხოლოდ ხალხურ სიმღერებს მღეროდა და მიზნად ჰქონდა დასახული საქართველოს სხვადასხვა კუთხისათვის დამახასიათებელი საშემსრულებლო მანერის აღდგენა და შეძლებისდაგვარად ძველ ქართულ, არატემპერირებულ ბგერათწობაში მოქცევა. მალე ანსამბლმა ანჩისხატის ტაძარში დაიწყო გალობა. სწორედ ამ გუნდის უდიდესი დამსახურებაა XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან ქართულ მართლმადიდებლურ საეკლესიო ღვთისმსახურებაში ძველი ქართული გალობის აღდგენა და დამკვიდრება. გუნდის წევრებს შორის არიან თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის თანამშრომლები მალხაზ ერქვანიძე და დავით შუღლიაშვილი, რომლებიც სამეცნიერო და მუსიკალურ-სარედაქტორო მუშაობასაც ეწევიან, გამოცემული აქვთ სანოტო კრებულები. ანჩისხატის ტაძრის გუნდის რეპერტუარშია საგალობლები, მაგრამ ანსამბლ ძველ კილოებთან ერთად მღერიან ხალხურ სიმღერებსაც. გუნდს ჰქონდა საგასტროლო ტურნეები ევროპაში და ამერიკაში, ჩაწერილი აქვს რამდენიმე კომპაქტდისკი, მათ შორის ძველ კილოებთან ერთად. გუნდის ხელმძღვანელია მალხაზ ერქვანიძე.

ANCHISKHATI CHURCH CHOIR

GEORGIA

Was founded in 1988 at the Tbilisi State Conservatoire. At first the ensemble sang only folk songs aiming to restore their specific performing style and manner characteristic for different regions of Georgia and treating them as far as possible in Georgian non-tempered scale. Afterwards the choir began to chant at the Anchiskhati Church. It's exactly the Anchiskhati's great merit the revival and revert to authentic canonical chanting in Georgian Orthodox Church in 90s of the 20th c. Malkhaz Erkvanidze and David Shugliashvili, members of the choir, are actively involved in research and musical-editorial activities. They have published several collection of chants. The repertoire of the Anchiskhati mainly includes hymns and together with the ensemble *Dzveli Kilo* they also perform folk songs. The choir has recorded several CDs, among them with *Dzveli Kilo*. The choir leader of the ensemble is Malkhaz Erkvanidze.

ბასიანი საქართველო

საქართველოს საპატრიარქოს ფოლკლორული ანსამბლი ბასიანი შეიქმნა 2000 წელს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია მეორის ღოცვა-კურთხევით. იგი გახდა ბირთვი თბილისში მშენებარე ყოვლადწმიდა სამების საკათედრო ტაძრის მგალობელთა დიდი გუნდისა. ბასიანი ძირითადად ქართულ ხალხურ სიმღერებს ასრულებს, ხოლო სამების საკათედრო ტაძრის გუნდთან ერთად ტრადიციულ ქართულ საგალობლებს. ბასიანი მგალობელთა გუნდის შემადგენლობაში მონაწილეობას იღებს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ შესრულებულ ყველა ღმრთისმსახურებასა და მომლოცველობით მოგზაურობაში როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ. ბასიანმა 2004 წელს პირველი დამოუკიდებელი კონცერტი გამართა კონსერვატორიის დიდ საკონცერტო დარბაზში. მომდევნოა უმეტესობა აღიზარდა საბავშვო ანსამბლებში ბიჭები, მარტვე და დარიალი. ანსამბლს ხელმძღვანელობს თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საგუნდო-სადირიჟორო ფაკულტეტის სტუდენტი გიორგი დონაძე.

BASIANI

GEORGIA

The folk ensemble of the Georgian Patriarchate *Basiani* was founded in 2000 under the blessing of Ilia II, Catholicos-Patriarch of All Georgia. It is the basic group of the St. Trinity Cathedral Church choir in Tbilisi. *Basiani* mainly sings Georgian folk songs, but together with St. Trinity Cathedral Church choir it sings Georgian traditional church hymns. *Basiani*, as a part of church choir, participates in all church services carried out by the Catholicos Patriarch both in Georgia and abroad. *Basiani* in 2004 it had the first solo concert at the Grand Hall of Tbilisi State Conservatoire. Many of *Basiani* singers used to sing in children's ensembles *Bichebi*, *Martve* and *Dariali*. The ensemble is directed by Giorgi Donadze - student of Tbilisi State Conservatoire.

გეინო- იამაშიროგუმი იამონია

GEINOH- YAMASHIROGUMI

JAPAN

Geinoh-Yamashirogumi, headed by Prof. YAMASHIRO Shoji, has a diverse membership: researchers, teachers, journalists, engineers, and students, among others. Through an original approach combining worldwide fieldwork and cutting-edge science and technology, this organization has given substance to a unique meta-musicality.

Ever since 1969, with the first-ever performance by non-Georgian singers of Georgian choral music including “Khasanbegura, which they recorded on their second album “*Chi no Hibiki* (Sound of the Earth)” in 1975, they have been endeavoring to introduce Georgian polyphony to the world. In 1990, the Georgian government gave YAMASHIRO Shoji an award in recognition of these efforts. *Geinoh-Yamashirogumi* has also created many contemporary pieces, including the sound track for the internationally renowned animation film *AKIRA*. Their works and performances have received several international awards, including the International Broadcasting Award, Clio Awards, an award at the Chorus Festival of Soviet Union, and the AVA Grand Prix.

ანსამბლის ხელმძღვანელია პროფესორი იამაშირო შოჯი, ხოლო მისი წევრები სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები არიან: მკვლევარები, პედაგოგები, ჟურნალისტები, სტუდენტები და სხვა. თავისი ორიგინალური მიდგომის წყალობით – საექსპერიმენტო საქმიანობა მთელს მსოფლიოში, თანამედროვე მეცნიერება და ტექნოლოგია, ამ ორგანიზაციამ შექმნა უნიკალური მეტა-მუსიკალობა.

გეინო-იამაშიროგუმი იყო პირველი არაქართული ანსამბლი, რომელმაც 1969 წელს შეასრულა ქართული ხალხური სიმღერა „ხასანბეგურა“. ეს სიმღერა შევიდა 1975 წელს გამოცემულ მათ მეორე ალბომში “*Chi no Hibiki*” (დედამიწის ხმები). მას შემდეგ ანსამბლი ეწევა ქართული მრავალხმიანობის პოპულარიზაციას მთელს მსოფლიოში. 1990 წელს საქართველოს მთავრობამ ჯილდოთი აღნიშნა იამაშირო შოჯის საქმიანობა. გეინო-იამაშიროგუმს აგრეთვე შესრულებული აქვს მრავალი თანამედროვე ნაწარმოები, მათ შორის ფონოგრამა მსოფლიოში ცნობილი მულტიპლიკაციური ფილმისათვის „აკირა“. ანსამბლის საქმიანობა აღნიშნულია არაერთი საერთაშორისო ჯილდოთი. მათ შორისაა – საერთაშორისო რადიოს, კლიოს, საბჭოთა კავშირის საგუნდო ფესტივალის ჯილდოები და გრან პრი AVA.

დარბაზი კანადა

დარბაზი თერთმეტი წევრისაგან შემდგარი ანსამბლია ტორონტოდან, რომელიც 1995 წელს დააარსა ალან გასერმა (იგი ასევე არის ტრიო კავკასიას წევრი). დარბაზის რეპერტუარი მხოლოდ ქართულია და მოიცავს საქართველოს ყველა რეგიონის ტრადიციულ, საეკლესიო და თანამედროვე მუსიკას. ანსამბლი პოპულარიზაციას უწევს ქართულ კულტურას, ატარებს კონცერტებს ტორონტოსა და სამხრეთ ონტარიოს სხვა ადგილებში, მონაწილეობს და ნიუ იორკში. დარბაზი რამდენჯერმე მონაწილეობდა კანადის ნაციონალური რადიოსა და CBC-ის პროგრამაში; აგრეთვე იყო CBC-ის ეროვნული საგუნდო კონკურსის ნახევარ-ფინალისტი. 1997 წელს ზაფხულში ანსამბლმა იმოგზაურა საქართველოში, ქართველი მუსიკოსებისა და მომღერლებისაგან შეისწავლა ბუკური ქართული სიმღერა და ჩატარა ერთობლივი კონცერტები ქართულ ანსამბლებთან ერთად. 2001 წელს დარბაზმა გამოუშვა კომპაქტური დისკი „დარბაზი და მეგობრები“ (ანწისხატის ტაძრის გუნდის წევრებთან და ანსამბლ ქერეთთან ორი ერთობლივი კონცერტის ჩანაწერი). ანსამბლი მონაწილეობდა ტრადიციული მრავალხმიანობის პირველ საერთაშორისო სიმპოზიუმში.

DARBAZI

CANADA

Darbazi, a choir of eleven members from Toronto, was founded in 1995 in the living room of Alan Gasser, a member of the trio *Kavkasia*. *Darbazi*'s repertoire is exclusively Georgian, and includes traditional, composed, and liturgical music from every region of Georgia. *Darbazi* has performed frequently in Toronto and at other venues in southern Ontario, Montreal, and New York, spreading the knowledge and delights of Georgian culture to many appreciative audiences. *Darbazi* has also been heard several times on Canada's national radio network, CBC, and has reached the semi-finals in the CBC national choral competition. In the summer of 1997, several members of the group travelled to Tbilisi to learn Georgian music firsthand from Georgian singers and musicians, and while there, they performed with other groups at three concerts, including one at Khelovnebis Sakhli, where they performed with the Kolkheti Ensemble. In 2001, *Darbazi* released a CD "Darbazi & Friends", with guest performances by the Anchiskhati trio and *Hereti*, recorded at two joint concerts with *Darbazi* in Toronto. *Darbazi* participated in the First International Symposium on Traditional Polyphony.

ერუშკა საფრანგეთი

სამი ხმა, სამი შემსრულებელი ბასკური ტრადიციული პარმონიების სამყაროდან – მადი ოიენარტი, სელინ მუნოლი, კატალინ ინდაბურუ – გააერთიანა ქართული ხალხური მელოდიების შესწავლის სურვილმა რომელიც მათ მუსიკოსმა ფრანკ კეინმა გააცნო. ფილიპ ალბორის (გიტარა) აკომპანემენტის ქვეშ მომდერდები ასრულებენ (როგორც სოლო, ისე დუეტსა და ტრიოში) თავისი რეგიონის რეპერტუარს – ტრადიციულ და პროფესიულ სიმღერებს, და აგრეთვე რამდენიმე ქართულ ხალხურ სიმღერას. ძლიერი, მომხიბვლელი ხმებისა და ორი უძველესი მუსიკალური ტრადიციის შეხვედრის შედეგად წარმოიქმნება განსხვავებული ფერები. ამ პროექტის განხორციელება შესაძლებელი გახდა ბასკური კულტურის ინსტიტუტის მხარდაჭერით.

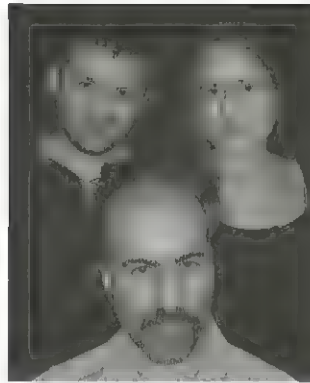
IRUSHKA

FRANCE

Three voices, three personalities from the universe of traditional Basque harmonies: Maddi Oihenart, Celine Mounole, Kattalin Indaburu. They unite here with a project to explore traditional Georgian harmonies initiated by the musicologist Frank Kane. Accompanied by Phillipe Albor on guitar, the singers perform solo, in duo and trio, each her own regional repertoire, (traditional songs and creations), as well as several traditional Georgian songs. An occasion to discover the colors born of the encounter between three powerful, moving voices and two profound musical traditions.

This project was made possible by the participation of the Basque Cultural Institute.

ზარი კანადა

ZARI

CANADA

Zari is a mixed trio of singer/instrumentalists living in Canada who specialize in the music of Georgia. In early 2003 Shalva Makharashvili of Rustavi and Torontonians Andrea Kuzmich and Reid Robins joined forces to concentrate their efforts on the exquisite harmony and complex polyphony of this ancient music. *Zari* is committed to bringing Georgian music, one of the world's most beautiful, into the lives of listeners everywhere. To this end they continue to tour and concertize professionally, record CD's, perform on radio, offer workshops, and sing at house concerts and festive gatherings.

ზარი არის მომღერალ-ინსტრუმენტალისტთა შერეული ტრიო კანადიდან, რომელიც ასრულებს ქართულ ხალხურ სიმღერებს. 2003 წლის დასაწყისში შედგა მახარაშვილი (ქალაქ რუსთავიდან), ტორონტოელმა ანდრეა კუზმიჩმა და რიდ რობინსმა გააერთიანეს თავის ძალები ამ უძველესი მუსიკის დახვეწილი პარმონიისა და რთული მრავალხმიანობის შესრულებისათვის. ზარის მიზანია გზა გაუკვლიოს ქართულ მუსიკას მსოფლიოს მსმენელთა გულებსაკენ. ჯგუფი წარმატებით მოგზაურობს და მართავს კონცერტებს, წერს კომპაქტურ დისკებს, გამოდის რადიოთი, აწყობს მასტერკლასებს და მღერის საოჯახო კონცერტებსა და სხვადასხვა საზეიმო ღონისძიებებზე.

**თბილისის სახელმწიფო
კონსერვატორიის სტუდენტთა
ფოლკლორული ანსამბლი
სამართველო**

შეიქმნა 2005 წელს კონსერვატორიის ფოლკლორის კათედრის თაოსნობითა და რექტორატის მხარდაჭერით. ხელმძღვანელია ნატო ზუმბაძე. ჯგუფი ძირითადად ქართულ სოფლურ ფოლკლორს ასრულებს. ანსამბლის წევრები თვითონვე აბამენ ფერხულს, ცეკვავენ, ეკრავენ საკრავებზე; სიმღერას სწავლობენ ხანაწერებიდან, მომღერლებისა და ხელმძღვანელის ნაშღეროდან. ჯგუფში არ არიან ერთდროულადვე ხმების მუდმივი შემსრულებლები, ისინი იცვლებიან ანსამბლს მონაწილეობდა აქვსენრი მეგრელიძის საარქივო მასალებისაგან შედგენილი ხანოტო კრებულის პრეზენტაციაში, კონსერვატორიის საშობაო ფესტივალსა და კონცერტებში. იგი ფოლკლორის ეროვნული დათვალიერება-ფესტივალის (2005-2006) ღია ურგავტია.

**STUDENTS FOLK
ENSEMBLE OF
TBILISI STATE
CONSERVATOIRE**

GEORGIA

Was established in 2005 at the initiative of the Georgian Folk Music Department and support of the Conservatoire administration; the group is directed by Nato Zumbadze. The ensemble basically performs Georgian village folklore. The students dance and play folk instruments, study songs from recordings and renowned singers. Each student can sing all voice parts. The group took part in the presentation of the book "Georgian Folk Music From Avksenti Megreliidze's Archives", in Christmas festival and various concerts held at Tbilisi State Conservatoire; the ensemble is the laureate of the 2005-2006 National Exhibition-Festival.

ირინოლა საზრანგაო

ქალთა ანსამბლი *ირინოლა* დაარსდა პარიზში 1999 წელს. ანსამბლი ასრულებს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ტრადიციულ სიმღერებსა და საგალობლებს. *ირინოლას* ქართველ და უცხოელ წევრებს (იზაბელ დერეინალი, მარიამ ფოცხვერაშვილი, მარი-მადლენ სკალია, თამთა თურმანიძე, კატარინა შტანკიევიჩი, კორინ ჰველეთი და ვირჟინი ლავო). ქართული სიმღერის სიყვარული აერთიანებთ. მათი რეპერტუარი წლების განმავლობაში ცნობილ ქართველ ღოტბარებთან შეხვედრებითა და მათთან მეცადინეობით ყალიბდებოდა. სხვადასხვა დროს ანსამბლის სტუმრები და მასწავლებლები იყვნენ: ედიშერ გარაყანიძე, ისლამ ფილფანი, პოლიკარპე ხუბულავა, ანდრო სიმაშვილი, ნატო ზუმბაძე, ტრისტან და გური სიხარულიძეები, მალხაზ ერქვანიძე, შალვა ჯაფარიძე, ვაჟა გოგოლაძე, ლევან აბაშიძე. *ირინოლა* რეგულარულად მართავს კონცერტებს და პოპულარიზაციას უწევს ქართულ კულტურას არა მარტო საფრანგეთში, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც. ანსამბლი მეროდ იღებს მონაწილეობას ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმზე საქართველოში.

IRINOLA

FRANCE

Women's ensemble *Irinola* was founded in Paris in 1999. They perform songs and chants from various parts of Georgia. Georgian and foreign members of the ensemble are united by their love to Georgian folk song. The repertoire of the ensemble was greatly determined by the meetings with Georgian song masters, such as Edisher Garaqanidze, Islam Pilpani, Polikarpe Khubulava, Andro Simashvili, Nato Zumbadze, Guri and Tristan Sokharulidze, Malkhaz Erkvanidze, Shalva Japaridze, Vazha Gogoladze and Levan Abashidze, and participation in their workshops. *Irinola* regularly performs and popularizes Georgian cultura not only in France, but elsewhere too. *Irinola* was among the participants of the First International Symposium on Traditional Polyphony.

ლაშარი სამხარტველო

ანსამბლი ჩამოყალიბდა 1994 წელს. მიხი ხელმძღვანელია გიორგი უშიკიშვილი. ანსამბლის რეპერტუარში შესულია საქართველოს ყველა კუთხის სიმღერები. ლაშარი მჭიდროდ თანამშრომლობს საქართველოს რადიოს ოქროს ფონდთან და აღდგენილი აქვს მრავალი სიმღერა, რომელიც თითქმის 80 წელი არ შესრულებულა. ლაშარის წევრები კარგად ფლობენ ქართულ ხალხურ ინსტრუმენტებს, რისი დასტურია ანსამბლში არსებული ქართულ ხალხურ საკრავთა ტრიო. ანსამბლმა კონცერტებით იმოგზაურა საფრანგეთში, კორეაში, გერმანიაში და სხვა ქვეყნებში. გამოშვებული აქვს კომპაქტდისკები.

LASHARI

GEORGIA

Lashari was founded in 1994. The leader of the choir is Giorgi Ushikishvili. The ensemble's repertoire includes songs from all parts of Georgia and is distinguished by bold and innovative approach to artistic interpretation and performance. The ensemble closely cooperates with the Gold Fund of the Georgian State Radio. In the context of this cooperation *Lashari* has revived many songs, which have not been performed for almost 80 years. All artists are fluent at playing various Georgian folk instruments, highlighted by the existence of a folk instrumental trio within the ensemble. *Lashari* has performed in France, Korea, Germany, etc. The ensemble recorded and published a CDs.

მარანი საზრანგეთი

ანსამბლი მარანი 1993 წელს დაარსდა ფრანკ კეინის მიერ. ეს არის მამაკაცთა გუნდი რომლის წევრები სხვადასხვა ქვეყნებიდან, მათ შორის საქართველოდან არიან. მარანი ასრულებს მხოლოდ ქართულ ხალხურ სიმღერებსა და საეკლესიო საგალობლებს: კონცერტებს მართავს ძირითადად პარიზში ყოველ ორ თვეში ერთხელ. ანსამბლი მარანი, ქალთა ორი გუნდთან ირინოლასა და მადრიქალთან ერთად არის ასოციაცია მარანის ნაწილი. საკონცერტო შემოსავლები ხმარდება წელიწადში ორჯერ საქართველოდან პარიზში ცნობილი ქართველი ღოჭბარების მიწვევას ქართული ხალხური სიმღერების სწავლებასათვის.

MARANI

FRANCE

Marani was founded by Frank Kane in 1993. It is a male choir based in Paris whose members are from various countries including Georgia. Marani exclusively sings folk and church Georgian songs and performs on stage approximately once every two months, essentially in Paris. The Marani Choir is part of the Marani Association, which additionally includes two female choirs, Irinola and Madrikali. All of the concert fees are used to cover expenses for inviting approximately twice a year Georgian song masters to teach in France.

The Maspindzeli London Georgian Choir was founded in 1999 in response to the growing interest in Georgian singing that had grown up in the UK chiefly as a result of the teaching visits made by Edisher Garaqanidze and his choir Mtiebi. Maspindzeli's musical directors were Helen Chadwick from 1999 to 2000 followed by Venice Manley (from 2000 until her sad death in 2004). Both of these had studied directly with Edisher and other Georgian teachers. The choir is now led by 3 members - Lucy Gibson, Sally Davies and Geoff Burton, who developed their Georgian singing ability within the choir and through studying with Georgian experts. The choir has given at least 2 concerts per year, mainly in London but also in other venues in England, and sung at various events including services and celebrations organized by the London Georgian community, and has thus lived up to its name of Maspindzeli (Host). It has attended and performed at the two previous Tbilisi Symposia in 2002 and 2004.

მასპინძელი დიდი ბრიტანეთი

ლონდონში არსებული ქართული ხალხური სიმღერის გუნდი მასპინძელი დაარსდა 1999 წელს. ამას წინ უსწრებდა ედიშერ გარაყანიძის მასტერკლასებითა და მისი ანსამბლის მთიების კონცერტებით გამოწვეული მზარდი ინტერესი ქართული ხალხური სიმღერის მიმართ. მასპინძელის ხელმძღვანელები იყვნენ ელენ ჩედევიკი (1999-2000) და ვენის მენლი (2000 წლიდან 2004 წლამდე, მის გარდაცვალებამდე). ორივე ქალბატონი ედიშერისა და სხვა ქართველი პედაგოგების მოწაფე იყო. ამჟამად გუნდს ხელმძღვანელობს მისი სამი წევრი. ლუსი გიბსონი, სალი დევისი და ჯეფ ბურტონი, რომლებიც დახელოვნდნენ სხვადასხვა ქართველი პედაგოგების დახმარებით. მასპინძელი ატარებს კონცერტებს ძირითადად ლონდონში და ინგლისის სხვა ქალაქებში, მონაწილეობს სხვადასხვა (მათ შორის ლონდონის ქართული სათვისტომოს) ღონისძიებებში და ამდენად ნაძვირად ამართლებს თავის სახელს. მასპინძელი მონაწილეობდა ტრადიციული მრავალხმიანობის პირველ და მეორე საერთაშორისო სიმპოზიუმებში.

მზეთამზე საპარტოვლო

ჩამოყალიბდა 1987 წელს. ქართული ხალხური სიმღერის შემსრულებლობის ისტორიაში მზეთამზე პირველი და დღემდე ერთადერთი ანსამბლია, მხოლოდ ქალთა ტრადიციულ რეპერტუარს რომ ასრულებს. მისი ძიებისა და შესწავლის შედეგად ჯგუფმა ისტორიული საქართველოს სხვადასხვა კუთხის მრავალი მანამდე უცნობი სიმღერა ააუღერა სცენაზე ანსამბლის მთავარი შემოქმედებითი პრინციპი ავთენტუკურ ფოლკლორთან სიახლოვეა. იგი ცდილობს სიმღერას ხალხურ ყოფაში დამკვიდრებული შესრულების ფორმა და მანერა შეუნარჩუნოს. ანსამბლი „ერთი სიმღერის სატელევიზიო ფესტივალის“ პრეზიდენტი. გადაღებულია დოკუმენტურ და მხატვრულ ფილმებში. მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში მონაწილეობდა საქართველოს კულტურის დღეებსა და საკონცერტო ტურნეებში. გამოცემულია მზეთამზეს საიმი კომპაქტდისკი: ანსამბლ მთიებთან და სოინართან ერთად (გერმანია, 1993) და საკუთარი (შვეიცარია, 1996, 2000).

MZETAMZE

GEORGIA

Women's folk ensemble *Mzetamze* was formed in 1986. In the history of Georgian folk performance *Mzetamze* is the first and the only ensemble, performing exclusively women's traditional repertoire from various parts of Georgia. The basic feature of *Mzetamze* is an adherence to the authentic folklore. The ensemble tries to retain in song's traditional form and manner of performance. *Mzetamze* has participated in many international music festivals and Days of Georgian culture, has made concert tours to different countries. *Mzetamze* has recorded and published three CDs - in 1993 (together with *Mtiebi* and *Soinari*) in Germany, and in 1996 and 2000 in Switzerland.

მთიები საქართველო

ედიშერ გარაყანიძის სახელობის ქართული ეთნომუსიკის თეატრი

1980 წელს შეიქმნა ვაჟთა ფოლკლორული ანსამბლი *მთიები*, რომლის დამაარსებელი და ხელმძღვანელი გახლდათ ახალგაზრდა მუსიკოს-ფოლკლორისტი, შემდგომში თვალსაჩინო ეთნომუსიკოლოგი, მეცნიერ-თეორეტიკოსი და პრაქტიკოსი, პედაგოგი და ხალხური სიმღერის შესანიშნავი შემსრულებელი ედიშერ გარაყანიძე. *მთიები* სხვა ანსამბლებისაგან მალევე გამოირჩა თავისი შემოქმედებითი პრინციპებით, რამაც იგი ავთენტური მიმართულების პიონერად აქცია საქართველოში. ანსამბლის უმთავრეს პრინციპთაგანია ფოლკლორული ნიმუშის ისე შესრულება, როგორც მას ასრულებდნენ ან ნაწილობრივ დღესაც ასრულებენ ზეუდელ ეთნოგრაფიულ გარემოში: *მთიების* შესრულებულ სიმღერებში დაცულია სათანადო კუთხის გლეხური შესრულების მანერა და ტონური ხისტემა; სოფლელი შემსრულებლების მსგავსად, ანსამბლის წევრები სიმღერასთან ერთად ცეკვებენ და უკრებენ სხვადასხვა საკრავს; *მთიებმა* დაამკვიდრა სცენაზე სადა ფერსულებისა და გაშიშვლების ხალხური ტრადიცია; ამიტომაც *მთიების* ყოველი წარმოდგენა ფოლკლორული სპექტაკლი.

მჭიდრო კავშირი სოფლელ შემსრულებლებთან, და საერთოდ ქართულ სოფელთან, ანსამბლის შემოქმედების განუყოფელი ნაწილია. *მთიები* ბევრს მოგზაურობს საქართველოს საზღვრებს გარეთაც: მართავენ კონცერტებს, ატარებს ქართული სიმღერის გაკვეთილებს, არის არაერთი საერთაშორისო (ვილინუზის, კოპენჰაგენის, მოსკოვის, ბასკეთის, ლუოვის) ფესტივალის ლაურეატი. 1992 წელს კი სასულიერო მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალის ღაურვატობა მოიპოვა გერმანიაში. ჯგუფის წევრები აშშ მასაჩუსეტის შტატის ქალაქ ლოუელის საპატიო მოქალაქეებად არიან არჩეულნი (1990). *მთიებს* გამოშვებული აქვს სამი სოლო კომპაქტდისკი (1996, 1998, 2003). ანსამბლზე გადაღებულია სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „მღერის მთიები“.

ედიშერის გარდაცვალების შემდეგ მამის საქმე განაგრძო მისმა ვაჟმა გიორგი (გიგი) გარაყანიძემ: მან ჩამოაყალიბა ახალგაზრდა ქალ-ვაჟთა შერეული ფოლკლორული ანსამბლი ახალი *მთიები* (2003). მისი წევრები ავთენტურ შემოქმედებით პრინციპებზე აღიზარდნენ ედიშერის მიერვე შექმნილ საყმაწვილო ფოლკლორულ-ეთნოგრაფიულ სტუდია *ამერ-იმერში* და უფროს თაობასთან ერთად დღეს უკვე ედიშერ გარაყანიძის სახელობის ეთნომუსიკის თეატრ *მთიებში* არიან გაერთიანებულნი. ეთნომუსიკის თეატრსა და მასში გაერთიანებულ კოლექტივებს გიორგი (გიგი) გარაყანიძე უდგას სათავეში.

MTIEBI

GEORGIA

Edisher Garaqanidze Georgian Folklore Theatre

Ensemble *Mtiebi* was founded in 1980 by Edisher Garaqanidze - a young musician-folklorist, later an outstanding ethnomusicologist, theoretician and practitioner, teacher and brilliant performer of Georgian folk song. *Mtiebi* soon became distinguished for its artistic principles - for performing folk samples in the way it was or is still being performed in its original ethnographic environment. Like villagers, *Mtiebi* accompanies singing with dances and various musical instruments, thus turning each concert into a folk show. *Mtiebi* sings in concerts, gives lessons of Georgian singing and participates in festivals. In 1992 *Mtiebi* became a laureate of the International Festival of Sacred Music in Germany. In 1990 the members of the ensemble were elected Honored Citizens of Lowell (Massachusetts, USA). *Mtiebi* has three CDs recorded in 1996, 1998 and 2003. A documentary film has been made about the ensemble. After Edisher's Death, his son Giorgi (Gigi) continues his father's activities. He created a mixed (men's-women's) folk ensemble *Akhali Mtiebi* (New *Mtiebi*) in 2003. The members of *Akhali Mtiebi* have been brought up in the Youth Folklore-Ethnographical Studio *Amer-Imeri* founded by Edisher. Both young and old generations of *Mtiebi* are united at E. Garaqanidze Georgian Folklore Theatre.

რუსთავი საქართველო

ჩამოყალიბდა 1968 წელს. მისი წევრები ტრადიციულ ქართველ მომღერალთა ოჯახების წარმომადგენლები იყვნენ. ანსამბლში მღეროდნენ შესანიშნავი მომღერლები პ. გონაშვილი, ბ. გუგაია, გ. ასაბაშვილი, ლ. წიგწივაძე, რომლებიც ცოცხალნი აღარ არიან. დღეს ანსამბლის წევრთა უმეტესობას წარმოადგენენ ახალგაზრდები, რომლებიც ბავშვთა კოლექტივებში აღიზარდნენ. თავისი არსებობის მანძილზე „რუსთავმა“ ჩაწერა 600-ზე მეტი ქართული ხალხური სიმღერა, რომლებიც ფირფიტებისა და ლაზერული დისკების სახით გამოიცა. მრავალი წლის განმავლობაში იგი თითქმის ერთადერთი იყო, რომელიც საქართველოში აქტიურ საგანმანათლებლო მოღვაწეობას ეწეოდა. ასევე დიდია მისი წვლილი ქართული მრავალხმიანობის საზღვარგარეთ პოპულარიზაციაში მან გასტროლებით მოიარა მსოფლიოს სამოცზე მეტი ქვეყანა, გაბარა 3.000-ზე მეტი კონცერტი მსოფლიოს საუკეთესო დარბაზებში. ანსამბლმა „რუსთავმა“ დაამკვიდრა ქართული სიმღერა-გალობლის თავისებური მანერა, რომელიც ხალხურთან შედარებით მეტი აკადემიურობითა და დახვეწილობით გამოირჩევა. ანსამბლს ხელმძღვანელობს გამოჩენილი მუსიკოსი და ქართული ხალხური სიმღერის დიდი მოამბე, საქართველოს სახალხო არტისტი, შ. რუსთაველის, ზ. ფაღლიშვილისა და სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი, პროფესორი ანზორ ერქომაიშვილი.

RUSTAVI

GEORGIA

Was founded in 1968 The members of the ensemble are representatives of traditional Georgian singers' families. The world-known singers H. Gonashvili, B. Gugava, G. Azarashvili, L. Tsivtsivadze, who are not alive now, sang in this ensemble. Today the majority of its members are young people, who have come from children's choirs. The ensemble has recorded more than 600 Georgian folk songs which resulted in numerous records and CDs. During many years it was the only ensemble, that has been engaged in active educational activities. The contribution of this ensemble in popularization of Georgian polyphony abroad is really inestimable. The ensemble has toured more than 60 countries of the world and held more than 3.000 concerts in the major halls of the world. The "Rustavi" has established special manner of singing Georgian songs and chants which is distinguished by high professionalism and perfection of performance. The Director of "Rus-tavi" is Prof. Anzor Erkomaishvili, a remarkable musician and a great worshipper of Georgian folk song, People's Artist of Georgia, the Sh. Rustaveli and Z. Paliashvili State Prizes Laureate.

სიმპოზიუმის ორგანიზატორები მხარდაჭერისა და ხელშეწყობისათვის მადლობას უხდინან:

საქართველოს პრეზიდენტს

საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვის და სპორტის სამინისტროს

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს

ქალაქ თბილისის მერიას

საზოგადოებრივ მაუწყებელს

ტელეკომპანიას „იმედი“

საქართველოს პარლამენტის წევრს ბატონ ნიკო ლეკიშვილს

გამომცემლობას “NOVA SCIENCE PUBLISHERS, INC.” და ქალბატონ ნადია გოცირიძე-კოლუმბუსს
შპს „უნივერსალს“

Science Publishers, Inc.
400 Oak Avenue, Suite 1600, Hightstown, N. J. 11788-3619, USA
Phone: (631) 231-7269 • Fax: (631) 231-8175
<http://www.novapublishers.com>

THE SYMPOSIUM ORGANIZERS ARE MOST GRATEFUL TO:

PREZIDENT OF GEORGIA

MINISTRY OF CULTURE, MONUMENTS PROTECTION AND SPORT OF GEORGIA

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF GEORGIA

TBILISI MUNICIPALITY

PUBLIC BROADCASTING OF GEORGIA

TV COMPANY “IMEDI”

Mr. NIKO LEKISHVILI, MEMBER OF THE GEORGIAN PARLIAMENT

“NOVA SCIENCE PUBLISHERS, INC.” and Mrs NADYA GOTSIRIDZE-COLUMBUS

“UNIVERSALI” LTD

სიმპოზიუმი ტარდება თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის
სახელმწიფო კონსერვატორიაში

0108, თბილისი, გრიბოედოვის 8

ტელ.: (+995 32) 93 52 60; 99 89 53

ფაქსი: (+995 32) 98 71 87

ელ-ფოსტა: geomusic@conservatoire.ge

www.polyphony.ge

THE SYMPOSIUM IS HELD AT: THE V. SARADJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE

8, GRIBOEDOV STR., TBILISI, 0108, GEORGIA

Telephone (+995 32) 93 52 60; 99 89 53

Fax: (+995 32) 98 71 87

E-mail: geomusic@conservatoire.ge

www.polyphony.ge

პასუხისმგებელი რედაქტორი
შემდგენელ-რედაქტორი
შემდგენელ-მთარგმნელი
მხატვარი
კომპიუტერული უზრუნველყოფა

რუსუდან წურჭუმია
ქეთევან ბაძრაძე
მაია კაჭკაჭიშვილი
ნიკა სებისკვერაძე
ხათუნა კობიაშვილი

Editor-in-Chief
Compiler-Editor
Compiler-Translator
Design
Computer Service

Rusudan TSURTSUMIA
Ketevan BAKRADZE
Maia KACHKACHISHVILI
Nika SEBISKVERADZE
Khatuna KOBIASHVILI

